Univerza v Mariboru

Univerzitetna knjižnica Maribor

UNIVERZA V MARIBORU

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO ZA ŠTUDIJSKO LETO 2020/2021

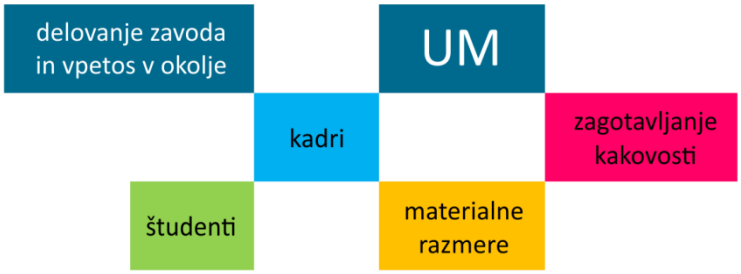

PRIPRAVILA: Komisija za ocenjevanje kakovosti Univerzitetne knjižnice Maribor v sestavi:

Sandra Grajfoner, predsednica
Sandra Kurnik Zupanič, članica
Mojca Žuželj Ogrizek, članica
Jerneja Grašič, članica
Brina Klemenčič, članica
Brigita Ačko, članica

Potrjeno na 2. seji Komisije za kakovost Univerzitetne knjižnice Maribor dne 23. 3. 2022

Potrjeno na 3. seji Strokovnega sveta Univerzitetne knjižnice Maribor dne 28. 3. 2022

Maribor, marec 2022

VIZITKA

Ime zavoda	Univerza v Mariboru, Univerzitetna knjižnica Maribor
Krajše ime zavoda	UM, UKM
Naslov zavoda	Gospejna ulica 10, 2000 Maribor
Spletna stran	ukm.um.si
Elektronski naslov	tajnistvo.ukm@um.si
Telefonska številka	+386 2 25 07 400
Matična številka	5052114
Identifikacijska številka	SI11537213

Ravnateljica

dr. Zdenka Petermanec (mandat od 3. 12. 2017 do 2. 12. 2021)

Predsednica Komisije za kakovost UKM

Sandra Kurnik Zupanič (mandat od 16. 1. 2018 do 15. 1. 2022)

Tajnik fakultete

Borut Gaber

Pri pripravi samoevalvacijskega poročila UKM je sodeloval tajnik knjižnice s strokovnimi službami.

KAZALO

UVOD 1

1. DELOVANJE VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE IN VPETOST V OKOLJE 2

1.1 Poslanstvo in vizija 2
1.2 Strategija 8
1.3 Notranja organizacija 11
1.4 Knjižnična zbirka 15
1.5 Knjižnične storitve 18
1.6 PREDNOSTI 20
1.7 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE 21

2. KADRI 22

2.1 Kadrovska struktura knjižničnih delavcev 22
2.2 Izobrazbena in starostna struktura 24
2.3 Umestitev knjižničnih delavcev v sistemu plač v javnem sektorju 24
2.4 Merila za izvolitve v nazive visokošolskih učiteljev in sodelavcev 26
2.5 Strokovni nazivi v knjižnični dejavnosti 26
2.6 Spremljanje delovne uspešnosti in napredovanja 27
2.7 Vpetost kadrov v mednarodni prostor 28
2.8 Usposabljanje in skrb za karierni razvoj zaposlenih 29
2.9 Skrb za zdravje in socialno interakcijo med zaposlenimi 29
2.10 Skrb za varstvo pri delu 30
2.11 Zadovoljstvo zaposlenih na delovnem mestu 30
2.12 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM – kadri 30
2.13 PREDNOSTI 30
2.14 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE 31

3. UPORABNIKI 32

3.1 Potencialni uporabniki knjižnice 32
3.2 Obisk uporabnikov 33
3.3 Aktivni uporabniki oz. člani knjižnice 34
3.4 Struktura članov knjižnice 35
3.5 Anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM 36
3.6 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM - uporabniki 39

3.7 PREDNOSTI 39
3.8 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE 39

4. MATERIALNE RAZMERE 41

4.1 Prostori 41
4.2 Oprema 41
4.3 Financiranje - prihodki 42
4.4 Financiranje - odhodki 43
4.5 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM – materialne razmere 45
4.6 Prilagoditve študentom s posebnimi potrebami 45
4.7 Skrb za okolje in trajnostni razvoj 46
4.8 PREDNOSTI 46
4.9 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE 47

5. ZAGOTAVLJANJE IN IZBOLJŠEVANJE KAKOVOSTI 48

5.1 Sistem zagotavljanja kakovosti 48
5.2 Samoevalvacija 48
5.3 Uresničevanje akcijskega načrta knjižnice 49
5.4 PREDNOSTI 51
5.5 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE 51

6. PRILOGE 52

6.1 Analiza uresničevanja strategije in strateškega načrta Univerzitetne knjižnice Maribor 53
6.2 Rezultati ankete o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami Univerzitetne knjižnice Maribor za študijsko leto 2020/2021 65
6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM 93
6.4 Analiza akcijskega načrta UKM za študijsko leto 2020/2021 95
6.5 Akcijski načrt UKM za študijsko leto 2021/2022 104

UVOD

Univerzitetna knjižnica Maribor kot ustanovna članica Univerze v Mariboru in kot osrednja univerzitetna knjižnica je svojo strategijo zagotavljanja kakovosti oblikovala na podlagi Mariborske deklaracije, sprejete na Konferenci COBISS 2006: vodstva univerz in vlade v regiji naj »**v svojih razvojnih strategijah in politikah upoštevajo preverjeno dejstvo, da brez dobrih knjižničnih informacijskih sistemov ni kakovostnega visokega šolstva**.« Zato morajo v nacionalnih sistemih vrednotenja kakovosti visokega šolstva biti knjižnice obravnavane kot bistven element, brez katerega visoko šolstvo regije ne more biti konkurenčno v skupnem evropskem visokošolskem prostoru.

Univerzitetna knjižnica Maribor od leta 2007 celovito spremlja in razvija sisteme spremljanja kakovosti visokošolskega knjižničarstva, ne samo svoje dejavnosti, temveč celotne knjižnične dejavnosti na UM.

Samoevalvacijsko poročilo Univerzitetne knjižnice Maribor za študijsko leto 2020/2021 je petnajsto po vrsti, presoja oz. ocenjuje pa dejavnost knjižnice v letu, ki je bilo še vedno zaznamovano s številnimi prilagoditvami zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa. Analiza zbranih podatkov v procesu samoevalvacije je pokazala visoko stopnjo kakovosti dejavnosti osrednje univerzitetne knjižnice, hkrati pa tudi visoko stopnjo proaktivnega prilagajanja zahtevam aktualnih razmer.

1. DELOVANJE VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE IN VPETOST V OKOLJE

1.1 Poslanstvo in vizija

POSLANSTVO UKM

Univerzitetna knjižnica Maribor, osrednja univerzitetna knjižnica Univerze v Mariboru, zbira, organizira, hrani in ohranja edinstvene zapise človeške misli in kreativnosti ter zagotavlja dostop do njih. Vzpodbuja in podpira intelektualno rast in uveljavlja pretok informacij in idej s prostim dostopom do vsega zapisanega znanja, informacij in stvaritev in s tem pedagoško, znanstvenoraziskovalno, strokovno in umetniško delo na Univerzi v Mariboru. Je varuhinja kulturne dediščine slovenskega naroda in države, znanstvene dediščine Univerze v Mariboru ter domoznanske dokumentacije mesta Maribor in širše regije. Svojim uporabnikom zagotavlja učinkovit in celovit dostop do zapisanega znanja ne glede na lastništvo in obliko. Univerzitetna knjižnica Maribor, učni center, s svojimi zbirkami in storitvami služi procesom izobraževanja, poučevanja in raziskovanja Univerze v Mariboru, intelektualni osebni in strokovni rasti in vseživljenjskemu izobraževanju vseh svojih uporabnikov.

Sklep: 5. seja Strokovnega sveta UKM, 27. september 2007

Povezava: Poslanstvo Univerzitetne knjižnice Maribor

VIZIJA UKM

Univerzitetna knjižnica Maribor nima javno objavljene vizije, ki pa je zapisana v elaboratu Projekt reorganizacije knjižnične informacijske dejavnosti na Univerzi v Mariboru – strateški razvojni program UKM 2011-2015:

»Cilj Univerzitetne knjižnice Maribor je biti mednarodno prepoznavna, nacionalno pomembna, regionalno angažirana, sodobna osrednja univerzitetna knjižnica, ki svoj razvoj usklajuje z razvojem pedagoških, znanstvenoraziskovalnih, umetniških in strokovnih področij Univerze v Mariboru ter je dejavnik v napredku širšega družbenega okolja, v katerem deluje.«

Sklep: /

Povezava: /

1.1.1 Skladnost vizije in poslanstva knjižnice z vizijo in poslanstvom UM

Univerzitetna knjižnica Maribor je ustanova, ki s svojim poslanstvom in dejavnostjo sooblikuje univerzitetni, lokalni in regionalni prostor, kot varuh slovenske pisne kulturne in znanstvene dediščine pa opravlja tudi naloge nacionalnega pomena. Njena temeljna usmeritev je tesno povezana s poslanstvom in cilji univerze. V univerzitetnem okolju si prizadeva postati enakovreden partner pri doseganju njenih ciljev. Z upravljanjem informacijskih virov zagotavlja dostop do le-teh, s poudarkom na uveljavljanju pretoka informacij in idej s prostim dostopom do vsega zapisanega znanja, informacij in stvaritev. Z izobraževanjem akademske skupnosti ustvarja podstat za ustvarjalno pedagoško, znanstveno-raziskovalno, strokovno in umetniško delo na Univerzi v Mariboru. UKM krepi vrednote zapisane v poslanstvu UKM, ki ozaveščajo poslanstvo univerze.

UKM s svojimi sodobnimi storitvami sodeluje pri vzpostavljanju inovacijskega ekosistema univerze. Sem vsekakor sodi niz spletnih storitev izposoje in posredovanja dokumentov, podpore novim oblikam znanstvenega komuniciranja in publiciranja v kontekstu odprtega dostopa in izobraževanje za uporabo inovativnih tehnologij v knjižničarstvu.

1.1.2 Uspešnost pri uresničevanju poslanstva in vizije knjižnice skladno z zastavljenimi kazalniki uspešnosti

Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM, s katerimi letno spremljamo uspešnost doseganja rezultatov dejavnosti, so bili potrjeni na 23. seji Senata UM 20. 6. 2017.

UKM kot osrednja knjižnica UM opravlja tudi koordinativno funkcijo knjižnične dejavnosti univerze, zato letno pripravi navodila in pomožne tabele za izračun kazalnikov kakovosti knjižnične dejavnosti za vse knjižnice UM. Podatke vseh knjižnic nato analizira in predstavi trende na Komisiji za knjižnični sistem UM.

Nabor 15-ih kazalnikov definira posamezne segmente knjižnične dejavnosti: vpetost v okolje oz. tržno prodornost knjižnice, prostor in opremo knjižnic, knjižnične delavce, proračun knjižnice, knjižnično gradivo oz. informacijske vire, osnovne knjižnične storitve ter izobraževalno in bibliografsko dejavnost knjižnice.

1.1.3 Vloga univerzitetne knjižnice pri izvajanju knjižnične dejavnosti na UM

Knjižnice UM se med seboj povezujejo v knjižnično-informacijski sistem in sodelujejo na funkcijski ravni. Ob tem je UKM koordinator sistema in za celotni knjižnični sistem prevzema naslednje glavne naloge:

- sistematično zbiranje, obdelovanje, hranjenje obveznega izvoda univerze kot znanstvene dediščine v tiskani in elektronski obliki,
- koordinacija nabave elektronskih informacijskih virov za UM,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij, tudi oddaljenega dostopa do elektronskih publikacij,
- medknjižnična izposoja,
- koordiniranje izdelave bibliografije visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev mariborske univerze in podpora znanstvenemu komuniciranju v kontekstu odprtega dostopa,
- informacijsko opismenjevanje študentov in zaposlenih na mariborski univerzi,
- uvajanje novih klasičnih in spletnih storitev, itd.

Knjižnični informacijski sistem Univerze v Mariboru (KISUM) sestavljajo Univerzitetna knjižnica Maribor, ki ga koordinira ter 12 visokošolskih knjižnic oz. knjižnic posameznih fakultet: Knjižnica tehniških fakultet (knjižnica Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo, Fakultete za strojništvo), knjižnica Ekonomsko-poslovne fakultete, Miklošičeva knjižnica - FPNM (knjižnica Filozofske fakultete, Pedagoške fakultete in Fakultete za naravoslovje in matematiko), knjižnica Fakulteta za organizacijske vede, knjižnica Pravne fakultete, knjižnica Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede, knjižnica Medicinske fakultete, knjižnica Fakultete za logistiko, knjižnica Fakultete za varnostne vede, knjižnica Fakultete za zdravstvene vede, knjižnica Fakultete za energetiko in knjižnica Fakultete za turizem. Za knjižnico Fakultete za energetiko in trenutno tudi za knjižnico Fakultete za turizem (FE: čas trajanja pogodbe od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020; FT: čas trajanja pogodbe od 1. 5. 2020 do 31. 5. 2021) skrbi Univerzitetna knjižnica Maribor. Knjižnice delujejo kot enoten sistem, čeprav so knjižnice članic upravno-organizacijske enote fakultet in se med seboj funkcijsko povezujejo.

Preglednica 1: Kazalci uspešnosti delovanja knjižnic UM v obdobju 2016/17–2020/21 (BibSiSt Online, Narodna in univerzitetna knjižnica)

	Knjižnice Univerze v Mariboru						
	Kazalec	**2016/2017**	**2017/2018**	**2018/2019**	**2019/2020**	**2020/2021**	**Trend**
Viri, dostopnost in infrastruktura	število izposojevališč	14	14	14	14	14	=
	knjižnična zbirka na potencialnega uporabnika	94,02	100,55	109,30	116,72	113,91	↓
	prirast na potencialnega uporabnika	2.505,69	2.503,49	2.232,59	2.675,66	2.064,66	↓
	prirast na knjižnično zbirko	2,67	2,49	2,04	2,29	1,81	↓
	odpis na knjižnično zbirko	0,43	0,83	0,57	0,45	0,18	↓
	gradnja podatkovnih zbirk*	2	2	2	2	2	=
	letna odprtost knjižnice na potencialnega uporabnika	1.515,83	1.839,20	1.795,14	1.830,95	1.058,97	↓
	površina knjižnice na potencialnega uporabnika	0,83	0,88	0,94	0,98	0,94	↓
	čitalniški sedeži na potencialnega uporabnika	64,96	68,27	74,56	77,97	69,19	↓
	delavci na potencialnega uporabnika	6,62	7,07	7,43	7,91	7,64	↓
Uporaba	obrat knjižnične zbirke	0,46	0,40	0,33	0,32	0,25	↓
	izposoja na potencialnega uporabnika	33,71	30,82	31,98	32,85	27,10	↓
	izposoja na člana	21,48	20,17	20,98	17,38	21,39	↑
	medknjižnična izposoja na potencialnega uporabnika	213,89	187,39	155,60	164,29	88,57	↓
	obisk (fizični) knjižnice na potencialnega uporabnika	25,78	28,85	30,93	32,28	11,90	↓
	obisk (celotni) knjižnice na potencialnega uporabnika	36,68	44,28	45,76	45,63	31,10	↓
	obisk (fizični) na letno odprtost	17,01	15,69	17,23	17,63	11,24	↓
	udeleženci usposabljanja na potencialnega uporabnika	0,49	0,60	0,58	0,62	0,26	↓
Učinkovitost	število kreiranih in redigiranih zapisov za bibliografijo raziskovalcev na strok. delavca	215,99	216,94	201,95	230,04	195,56	↓
Potenciali in razvoj	sredstva, porabljena za nakup knjižničnega gradiva na potencialnega uporabnika	58,43	57,13	53,72	46,01	65,51	↑
	delež sredstev, porabljenih za nakup elektronskih virov	32,11	41,79	41,32	56,58	40,29	↓
	delež strokovnih delavcev na vse zaposlene	72,81	71,86	70,48	68,40	69,03	↑
	število ur izobraževanja na delavca	16,25	14,69	15,14	24,65	19,20	↓
	sredstva porabljena za izobraževanje na delavca	125,03	131,77	82,08	109,45	122,55	↑

**podatek je korigiran zaradi neustreznega prikaza dejanskega stanja v BiSiSt*

Uspešnost delovanja visokošolskih in univerzitetnih knjižnic v slovenskem prostoru prikazuje nabor kazalcev uspešnosti, ki jih je leta 2012 vzpostavila Narodna in univerzitetna knjižnica na portalu BiBSiST Online. V letu 2020, ki je bilo močno zaznamovano z ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom, je bila sicer večina kazalcev knjižnic UM negativno obrnjena oz. je glede na leto 2019 opazen upad posameznih kazalcev. To velja predvsem za kazalce v zvezi z dostopnostjo (odprtost) in uporabo knjižnic (izposoja, obisk). Delno je upad nekaterih kazalcev posledica 4 % porasta števila potencialnih uporabnikov knjižnic (2019: 14.608 potencialnih uporabnikov, 2020: 15.219 potencialnih uporabnikov). Upad kazalcev v zvezi z viri oz. knjižničnim gradivom pa je predvsem posledica manjšega prirasta knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih v vseh knjižnicah UM.

1.1.4 Sodelovanje in primerljivost univerzitetne knjižnice s sorodnimi/primerljivimi institucijami v ožji (Slovenija) in širši (mednarodni) regiji

UKM primerljivost s sorodnimi institucijami v Sloveniji prav tako preverja s kazalci uspešnosti na portalu Narodne in univerzitetne knjižnice BiBSiST Online, ki omogočajo tudi sprotno primerjavo knjižničnih sistemov in knjižnic Univerze v Mariboru, Univerze v Ljubljani, Univerze na Primorskem, Univerze v Novi Gorici, Nove univerze, Centralne tehniške knjižnice in drugih knjižnic samostojnih visokošolskih zavodov.

Večja razhajanja posameznih kazalcev prikazanih knjižničnih sistemov (UL, UM in UP) je tudi posledica razlik v organiziranosti le-teh, kar pa za potrebe tega poročila ne analiziramo.

Preglednica 2: Kazalci uspešnosti delovanja UKM in nekaterih visokošolskih knjižnic v 2020 (BibSiSt Online, Narodna in univerzitetna knjižnica)

2020		UL**	UM	UP
Viri, dostopnost in infrastruktura	število izposojevališč	63	14	5
	knjižnična zbirka na potencialnega uporabnika	71,81	113,91	12,48
	prirast na potencialnega uporabnika	1.073,89	2.064,66	266,48
	prirast na knjižnično zbirko	1,5	1,81	2,14
	odpis na knjižnično zbirko	0,46	0,18	0,25
	gradnja podatkovnih zbirk	8*	2*	1
	letna odprtost knjižnice na potencialnega uporabnika	1.236,37	1.058,97	570,45
	površina knjižnice na potencialnega uporabnika	0,5	0,94	0,13
	čitalniški sedeži na potencialnega uporabnika	51,87	69,19	25,39
	delavci na potencialnega uporabnika	4,28	7,64	1,61
Uporaba	obrat knjižnične zbirke	0,17	0,25	0,21
	izposoja na potencialnega uporabnika	11,66	27,1	2,57
	izposoja na člana	12,8	21,39	3,95
	medknjižnična izposoja na potencialnega uporabnika	140,91	88,57	10,4
	obisk (fizični) knjižnice na potencialnega uporabnika	8,74	11,9	1,8
	obisk (celotni) knjižnice na potencialnega uporabnika	21,79	31,1	3,97
	obisk (fizični) na letno odprtost	7,07	11,24	3,16
	udeleženci usposabljanja na potencialnega uporabnika	0,37	0,26	0,02
Učinkovitost	število kreiranih in redigiranih zapisov za bibliografijo raziskovalcev na strok. delavca	345,9	195,56	513,29
Potenciali in razvoj	sredstva, porabljena za nakup knjižničnega gradiva na potencialnega uporabnika	104,54	65,51	15,21
	delež sredstev, porabljenih za nakup elektronskih virov	64,9	40,29	58,41
	delež strokovnih delavcev na vse zaposlene	89,02	69,03	80,57
	število ur izobraževanja na delavca	16,42	19,2	15,47
	sredstva porabljena za izobraževanje na delavca	55,59	122,55	157,62

**podatek je korigiran zaradi neustreznega prikaza dejanskega stanja v BiSiSt*
***UL brez NUK in CTK*

1.2 Strategija

STRATEŠKE USMERITVE UKM

Strategija razvoja UKM 2015-2020 je bila sprejeta konec leta 2015 in izvajanje ukrepov za dosego strateških ciljev je bil del vsakoletnih načrtov dela Univerzitetne knjižnice Maribor. Organi Univerze v Mariboru so novembra 2013 sprejeli Strategijo razvoja Univerze v Mariboru 2013-2020, z namenom določitve poti do cilja in do vizije univerze, ki je bila izoblikovana 2012 in kjer je zapisano, da bo Univerza v Mariboru globalno prepoznaven inovacijski ekosistem, v katerem bodo zaposleni in študenti z radostjo ustvarjali. Med ključnimi usmeritvami razvoja se univerza zaveda tudi pomembne vloge razvoja podpornih dejavnosti, med katerimi izstopa knjižnična dejavnost, ki jo je univerza v strategiji razvoja prepoznala kot prednost. »Sodobno razvit knjižnični informacijski sistem, ki ga tvorijo osrednja univerzitetna knjižnica in specializirane knjižnice članic, učinkovito podpira raziskovalno, umetniško in izobraževalno dejavnost univerze, njenih raziskovalcev in študentov. Univerzitetna knjižnica Maribor s svojo univerzitetno, nacionalno in regionalno vlogo in bogatim historičnim in aktualnim fondom in dejavnostjo ustvarja pomembno podstat za delovanje univerze.«

UKM si je zastavila cilje na področjih organizacije knjižničarstva, kakovosti knjižnične dejavnosti na UM, organizacije knjižnične zbirke, izobraževanja, podpore znanstveni odličnosti, inovativnih tehnologij, kulturne dediščine, vpetosti v okolje in promocije in na področju razvoja kadrov.

V letu 2020, ki je bilo zadnje leto izvajanja Strategije razvoja UKM 2015-2020, je knjižnica pristopila k izdelavi strategije za naslednje obdobje 2021-2025, ki jo je naslovila pODPRImo USTVARJALNOST. Tudi pri pripravi le-te je knjižnica sledila novi strategiji razvoja Univerze v Mariboru 2021-2030, ki so jo organi UM sprejeli konec leta 2020.

Sklep: Strokovni svet UKM, 7. redna seja dne 25. 11. 2015.

Povezava: Strategija razvoja UKM 2015-2020

STRATEŠKI CILJI UKM ZA 5-LETNO OBDOBJE (2015-2020)

Preglednica 3: Strateški cilji UKM v obdobju 2015–2020 in njihova usklajenost s Strategijo razvoja UM 2013–2020

Strateške usmeritve in cilji UM	Strateški cilji UKM
Organizacija in povezljivost univerze	CILJ 1: Večja stopnja povezanosti knjižničnega informacijskega sistema Univerze v Mariboru; CILJ 2: Posodobljena organizacijska struktura UKM; CILJ 3: Združitev knjižničarstva in založništva Univerze v Mariboru.
Izobraževalna dejavnost univerze	CILJ 6: Oblikovanje virtualnega sveta znanja; CILJ 7: Integracija informacijske pismenosti v kurikulum Univerze v Mariboru; CILJ 8: Oblikovanje knjižnice kot učnega centra Univerze v Mariboru.
Znanstvena in umetniška dejavnost	CILJ 6: Oblikovanje virtualnega sveta znanja; CILJ 9: Spodbujanje odprtosti in prepoznavnosti Univerze v Mariboru v nacionalnem in mednarodnem raziskovalnem prostoru.
Razvoja človeških virov univerze	CILJ 13: Rast strokovnega potenciala knjižnice; CILJ 14: Knjižnica – inkubator inovativnih idej; CILJ 15: Ustrezna umestitev položaja knjižničarja in strokovnega delavca v knjižnici na univerzi v sistem javnih uslužbencev.
Študenti	CILJ 5: Univerzitetna knjižnica Maribor pozna potrebe svojih uporabnikov; CILJ 6: Oblikovanje virtualnega sveta znanja; CILJ 10: Uvajanje inovativnih tehnologij, metod in storitev.
Internacionalizacija	CILJ 9: Spodbujanje odprtosti in prepoznavnosti Univerze v Mariboru v nacionalnem in mednarodnem raziskovalnem prostoru; CILJ 13: Rast strokovnega potenciala knjižnice.
Kultura kakovosti	CILJ 4: Izboljšanje kakovosti knjižnične dejavnosti osrednje univerzitetne knjižnice UKM in fakultetnih knjižnic na Univerzi v Mariboru.
Vpetost univerze v lokalno okolje	CILJ 12: Soustvarjanje kreativnega okolja za promocijo kulture in popularizacijo znanosti v mestu, na univerzi in v širši regiji.
Prostorski razvoj univerze	CILJ 11: Zagotavljanje varovanja in zaščite gradiva za trajno ohranjanje kulturne in znanstvene dediščine.
Informacijska podpora dejavnosti univerze	CILJ 6: Oblikovanje virtualnega sveta znanja; CILJ 10: Uvajanje inovativnih tehnologij, metod in storitev.

1.2.1 Ključni poudarki uresničevanja strategije in strateškega načrta knjižnice

Strategija razvoja UKM 2015-2020 je usklajena s Strategijo razvoja Univerze v Mariboru 2013-2020.

Tradicija UKM, njen bogat in dragocen fond ter njena raznolika dejavnost so razkošje, ki ga premorejo le redke univerze. UKM si je zastavila temeljno usmeritev, tj. biti tesno povezana s poslanstvom in cilji univerze. Strateško obdobje 2015–2020 si je knjižnica zastavila ambiciozno in ga je z nekaterimi prilagoditvami dokaj uspešno realizirala. Nekateri cilji so bili nerealizirani ter delno opuščeni ali preneseni v novo strateško obdobje. Podroben pregled uresničevanja Strategije razvoja UKM v obdobju 2015-2020 je prikazan v prilogi.

Povezava: Priloga 6.1 Analiza uresničevanja strategije in strateškega načrta UKM

1.2.2 Ključni partnerji pri uresničevanju strateških ciljev in ključni rezultati sodelovanja z zunanjimi partnerji

UKM sodeluje s partnerskimi knjižnicami in drugimi sorodnimi ustanovami v Sloveniji in tujini. V mednarodnem prostoru je UKM članica dveh mednarodnih stanovskih asociacij: International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) in Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER oz. Association of European Research Libraries, združenje evropskih visokošolskih in drugih knjižnic).

V sodelovanju z Deželno knjižnico Gradec upravlja Slovensko čitalnico v Gradcu. Pod patronatom Avstrijskega kulturnega foruma v UKM deluje Avstrijska čitalnica. V sodelovanju z Veleposlaništvom Švice v Ljubljani, avstrijskega Ministrstva za Evropo, integracijo ter zunanje zadeve na Dunaju ter ProHelvetie smo vzpostavili Švicarski kotiček.

UKM je del mreže centrov PATLIB - PATent Library, ki v državah članicah Evropske patentne organizacije (EPO) skrbijo za informacije o intelektualni lastnini. V UKM deluje Evropski dokumentacijski center, ki je del informacijske mreže več kot 650 centrov v svetu.

S CTK in NUK knjižnica sodeluje pri konzorcijski nabavi najpomembnejših znanstvenih informacijskih virov za akademsko skupnost. Preko COSEC-a pri NUK-u in konzorcijev CTK UKM omogoča raziskovalcem, visokošolskim učiteljem in sodelavcem ter študentom dostop do elektronskih znanstvenih revij najpomembnejših založnikov na svetu, kot so: Elsevier, Springer, Wiley, Emerald, ACS, IEEE in drugih.

V sodelovanju s CTK in Univerzitetno knjižnico UP sodeluje na področju storitev za odprto znanost. Z Arnesom sodeluje v mednarodnem projektu Obzorje 2020 – National Initiatives for Open Science in Europe, z IZUM-om pa na področju nadgradenj kooperativnega online bibliografskega sistema in servisov COBISS.SI.

Na področju digitalizacije sodeluje z Mariborsko knjižnico in drugimi sorodnimi institucijami. Knjižnica sodeluje tudi z mnogimi drugimi ustanovami v mestu in v državi, s katerimi si ob gradivu za razstave izmenjuje tudi izkušnje ob ustvarjanju bogate kulturne ponudbe v mestu. Pri nadgradnji storitev se povezuje tudi s podjetji iz gospodarstva (npr. s podjetjem Tenzor, s katerim razvija storitve na podlagi RFID tehnologije za večnamensko uporabo).

1.3 Notranja organizacija

1.3.1 Osnovne informacije o organiziranosti

Univerzitetna knjižnica Maribor je druga članica Univerze v Mariboru, ker opravlja dejavnost, ki je potrebna za uresničevanje visokošolske dejavnosti javnega visokošolskega zavoda - Univerze v Mariboru.

Notranja organiziranost knjižnice sledi določilom zakonodaje Republike Slovenije, predvsem Zakona o visokem šolstvu (UL RS 32/12 s sprem. in dopol. do 206/21 - ZDUPŠOP), Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru (UL RS 28/00 s sprem. in dopol. do 36/2021) in Statuta Univerze v Mariboru (Statut UM – UPB13, UL RS, št. 41/2021).

Osnovne informacije o organiziranosti Univerzitetne knjižnice Maribor so dostopne v Prikazu organiziranosti UKM.

1.3.2 Organizacijske enote

Delo v Univerzitetni knjižnici Maribor je organizirano znotraj naslednjih organizacijskih enot:

1. Ravnateljstvo
2. Enota za podporo študiju in raziskovanju
3. Enota za pridobivanje in obdelavo knjižničnega gradiva
4. Enota za izposojo in posredovanje dokumentov
5. Enota za informatiko in digitalno knjižnico
6. Enota za domoznanstvo in posebne zbirke
7. Tajništvo s finančno računovodsko službo ter tehnično službo

Preglednica 4: Organigram Univerzitetne knjižnice Maribor

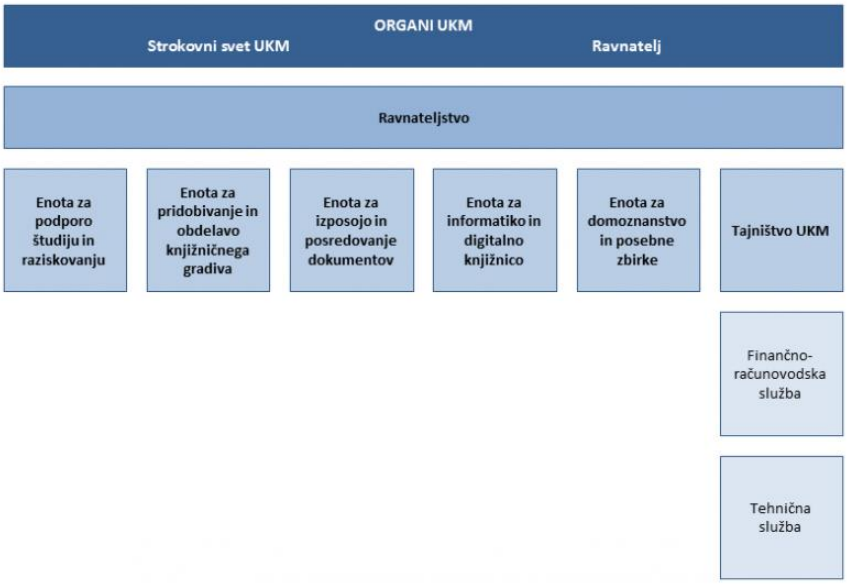

1.3.3 Organi upravljanja

Sestava organov in drugih enot upravljanja knjižnice in predstavništvo deležnikov v teh sledi načelom enakopravnosti, medsebojnega sodelovanja in spoštovanja ter upoštevanja potreb deležnikov.

Ravnatelj UKM: dr. Zdenka Petermanec
Pristojnosti: 342. in 343. člen Statuta UM

Mandat: od 3. 12. 2017 do 2. 12. 2021

Strokovni svet UKM
Pristojnosti: 340. člen Statuta UM

Sestava Strokovnega sveta v študijskem letu 2020/2021:

- mandat od 3. 12. 2017 do 2. 12. 2021 - Statut Univerze v Mariboru-UPB 12 (UL RS 29/2017) je v 339. členu določil novo sestavo strokovnega sveta druge članice (Prikaz organiziranosti UKM):

1. dr. Zdenka Petermanec (ravnateljica UKM),
2. mag. Dunja Legat (izvoljena predstavnica zaposlenih),
3. Bojan Oštir (izvoljen predstavnik zaposlenih),
4. dr. Vlasta Stavbar (izvoljena predstavnica zaposlenih),
5. mag. Branka Kerec Prekoršek (izvoljena predstavnica zaposlenih),
6. izr. prof. dr. Lučka Lorber (imenovana predstavnica univerze) do 30. 1. 2019,
   prof. dr. Janja Hojnik (imenovana predstavnica univerze)
7. red. prof. dr. Marjan Mernik (imenovani predstavnik univerze),
8. izr. prof. dr. Boštjan Brezovnik (imenovani predstavnik univerze) do 30. 1. 2019,
   prof. dr. Miralem Hadžiselimović (imenovani predstavnik univerze)
9. Jure Jakšić (predstavnik študentov) za mandatno obdobje do 15. 10. 2019,
   Tilen Markelj (predstavnik študentov) za mandatno obdobje do 12. 6. 2021.

Komisija za knjižnični sistem
Pristojnosti: 344.a člen Statuta UM

Sestava Komisije za knjižnični sistem v štud. letu 2020/2021 (mandat od 3. 12. 2017 do 2. 12. 2021):

1. dr. Zdenka Petermanec, Univerzitetna knjižnica Maribor
2. Nevenka Balun, Fakulteta za zdravstvene vede
3. prof. dr. Irena Ban, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo
4. Anita Breceljnik, Fakulteta za organizacijske vede
5. Mojca Garantini, Filozofska fakulteta
6. red. prof. dr. Dragica Haramija, Pedagoška fakulteta
7. dr. Vesna Mia Ipavec, Fakulteta za logistiko

8. doc. dr. Tadeja Kraner Šumenjak, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede
9. Ines Luetić Gusel, Ekonomsko poslovna fakulteta
10. Nina Malovrh, Fakulteta za turizem (do 30. 4. 2020),
    Tanja Druks Ralinovski (nadomestna članica, mandat do 31. 5. 2021)
11. doc. dr. Blaž Markelj, Fakulteta za varnostne vede
12. Mojca Markovič, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko
13. doc. dr. Uroš Maver, Medicinska fakulteta
14. prof. dr. Iztok Banič, Fakulteta za naravoslovje in matematiko (do 28. 10. 2019),
    doc. dr. Andrej Dobovišek, Fakulteta za naravoslovje in matematiko (od 29. 10. 2019)
15. izr. prof. dr. Zdravko Praunseis, Fakulteta za energetiko
16. dr. Jerneja Prostor, Pravna fakulteta
17. doc. dr. Peter Šenk, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo
18. izr. prof. dr. Simon Špacapan, Fakulteta za strojništvo
19. Mojca Žlogar, Študentski svet Univerze v Mariboru (mandat do 24. 4. 2020),
    David Mikek, Študentski svet Univerze v Mariboru (mandat do 15. 6. 2022)
20. Tjaša Pavšič, Študentski svet Univerze v Mariboru (mandat do 24. 4. 2020),
    Sanja Čahuk, Študentski svet Univerze v Mariboru (mandat do 15. 6. 2022)
21. Mufid Muharemović, Študentski svet Univerze v Mariboru (mandat do 24. 4. 2020),
    Urška Udovč, Študentski svet Univerze v Mariboru (mandat do 15. 6. 2022)

Komisije in delovne skupine Strokovnega sveta UKM

Sestava komisij in delovnih skupin Strokovnega sveta UKM za študijsko leto 2020/2021 (mandat od 16. 1. 2018 – 15. 1. 2022):

Komisija za izločanje in odpis knjižničnega gradiva
Vesna Lorenc, Karmen Žolger, Irena Rozman, Suzana Kikl

Komisija za kakovost UKM
Sandra Kurnik Zupanič, Mojca Žuželj Ogrizek, Aleksandra Grajfoner, Miha Žižek (Brina Klemenčič, nadomestna članica od 12. 6. 2020) in Jerneja Grašič

Komisija za nabavo knjižničnega gradiva
mag. Dunja Legat, Rosvita Kocbek Pavalec, Bojan Oštir, Mateja Pongrac, dr. Vlasta Stavbar, mag. Branka Kerec Prekoršek

Komisija za prošnje in pritožbe uporabnikov
Sandra Kurnik Zupanič, Doris Serčič, Brigita Ačko

Uredniški odbor spletnih komunikacij
Nina Lončar, Patricija Remšak (razrešena na 12. redni seji SS UKM, 17. 1. 2020), Maja Jelen, Štefan Masič (od 18. 10. 2018), Rosvita Kocbek Pavalec

Komisijo za IKT (ukinjena na 12. seji Strokovnega sveta UKM 17. 1. 2020)
mag. Aljoša Nikl, Miloš Petrovič, Bojan Oštir, dr. Milan Ojsteršek (FERI) in dr. Izidor Golob (RCUM)

Komisija za odprti dostop
mag. Dunja Legat, Bernarda Korez, Boža Janžekovič, Natalija Orešek (PF), Mojca Markovič (Knjižnica tehniških fakultet

Komisija za digitalizacijo
dr. Vlasta Stavbar, Vito Vodnik, Aleksandra Grajfoner, Jerneja Grašič, Mojca Žuželj Ogrizek, mag. Aljoša Nikl (razrešen na 12. redni seji SS UKM, 17. 1. 2020), Aleš Pipan (imenovan na 12. redni seji SS UKM, 17. 1. 2020 z mandatom do 15. 1. 2022)

Komisija za promocijo UKM
dr. Jerneja Ferlež, Borut Gaber, dr. Vlasta Stavbar, Maja Jelen, Bojan Oštir

Delovna skupina za dislociran arhiv (ukinjena na 12. redni seji SS UKM, 17. 1. 2020)
Borut Gaber, Matjaž Hrovatin, Sandra Kurnik Zupanič, mag. Branka Kerec Prekoršek

Delovna skupina za označevalni sistem (ukinjena na 12. redni seji SS UKM, 17. 1. 2020)
dr. Jerneja Ferlež, Vesna Lorenc, Boža Janžekovič, Valerija Pukšič

UKM je lastnica poslovnih procesov s področja upravljanja digitalne knjižnice (institucionalni repozitorij), avtorskih pravic in preverjanja podobnosti vsebin za Univerzo v Mariboru. Ta dogovor je bil usklajen s sklepom kolegija rektorja UM z dne 25. 2. 2016, ko je bila imenovana *Delovna skupina za razvoj DKUM.*

S sklepom rektorja UM št. 0732/2020/S 25/515-MP dne 14. 1. 2020 je bila imenovana nova sestava Delovne skupine za razvoj DKUM: Jerneja Grašič (vodja delovne skupine), prof. dr. Milan Ojsteršek, mag. Janez Brezovnik, mag. Dunja Legat, mag. Marjana Heričko, Sebastijan Frumen, mag. Aljoša Nikl.

1.4 Knjižnična zbirka

1.4.1 Knjižno in neknjižno gradivo na fizičnih nosilcih

Knjižnično zbirko tvori vso gradivo oziroma dokumenti določene vrste, ki jih knjižnica nudi svojim uporabnikom. V knjižnično zbirko sodi poleg tiskanega in drugače tehnično izdelanega gradiva (knjižno in neknjižno gradivo na fizičnih nosilcih) tudi elektronsko gradivo, do katerega knjižnica omogoča dostop v skladu s pogoji uporabe in upoštevajoč drugo zakonodajo. Obseg knjižnične zbirke je odvisen od nalog knjižnice in števila njenih potencialnih uporabnikov.

Univerzitetna knjižnica gradi predvsem temeljno knjižnično zbirko, ki obsega referenčno gradivo in temeljna dela s predmetnih področij univerze, zaključna dela, ki so nastale na univerzi, in dela, ki so nastala v okviru univerze. Uporabnikom omogoča dostop do elektronskih virov, ki podpirajo študijske programe ter znanstvenoraziskovalno in umetniško dejavnost na univerzi.

Knjižnica zagotavlja ustrezen izbor knjižničnega gradiva v zbirki v skladu s svojim poslanstvom, za aktualnost knjižnične zbirke pa mora skrbeti z rednim dopolnjevanjem in rednim izločanjem knjižničnega gradiva.

Na večanje knjižnične zbirke UKM vplivajo vsakoletni dotok gradiva in odpis knjižničnega gradiva. Konec leta 2020 je knjižnična zbirka UKM na fizičnih nosilcih štela 1.198.319 inventarnih enot gradiva.

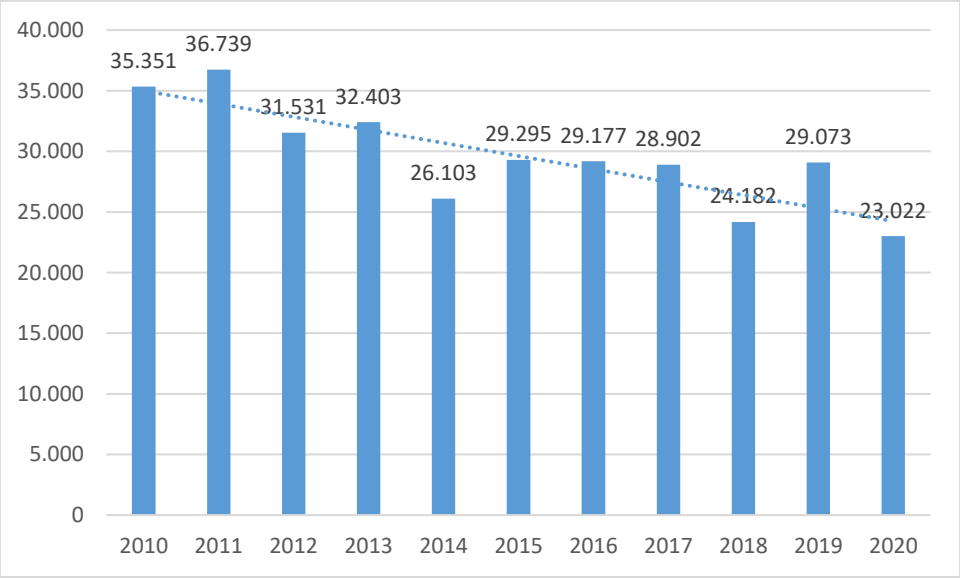

Graf 1: Prirast knjižničnega gradiva UKM na fizičnih nosilcih v letih 2010–2020 (inventarne enote)

Prirast knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih v 2020 je znašal 23.022 inventarnih enot knjižničnega gradiva in ga je v največji meri tvorilo gradivo iz naslova obveznega izvoda po zakonu (82 %). Z darovi je bilo pridobljeno 14 %, le slabe 3 % je bilo nakupa, manj kot 1% je bilo pridobljenega iz naslova obveznega izvoda univerze in z zameno. Glavnino prirasta, kar 89 %, je tvorilo knjižno gradivo (knjige, brošure, disertacije, magistrske in diplomske naloge, serijske publikacije), 11 % pa je bilo neknjižnega gradiva na fizičnih nosilcih (avdiovizualno gradivo, elektronske publikacije na fizičnih nosilcih in drugo neknjižno gradivo). Glede na preteklo študijsko leto je bil zabeležen 11% manjši prirast. Upad prirasta

gradiva v letu 2020 je posledica izrednih razmer in okrnjenega delovanja vseh inštitucij zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa. Ta vpliv se kaže tudi na manjšem prirastu števila darov in obveznih izvodov.

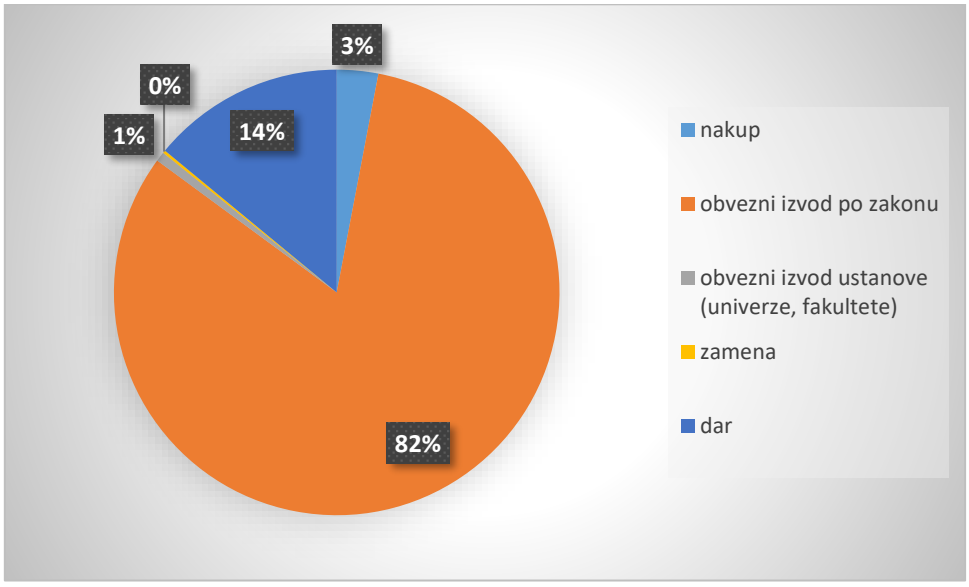

Graf 2: Prirast knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih v letu 2020 po načinu pridobivanja (inventarne enote)

1.4.2 Elektronski viri

Visokošolska knjižnica mora na podlagi strokovnih standardov zagotavljati tako fizični kot elektronski dostop do relevantnih informacijskih virov. Dostop do elektronskih virov za zaposlene in študente na UM omogoča univerzitetni iskalnik UM:NIK.

Nabavo elektronskih virov za UM izvaja UKM, ki skrbi za nabavo mednarodne znanstvene literature in baz podatkov (skupna prijava na razpis ARRS). Financiranje nabave poteka z združevanjem sredstev članic UM in UKM. V letu 2020 je bilo tako dostopnih 69 podatkovnih baz, 39.244 naslovov elektronskih serijskih publikacij ter 13,954.955 elektronskih knjig in drugih digitalnih dokumentov. Glede na preteklo leto je število podatkovnih baz poraslo za 3 %, število naslovov elektronskih serijskih publikacij za 15 %, število elektronskih knjig in drugih digitalnih dokumentov pa za 8 %.

1.4.3 Tekoče naročeni naslovi serijskih publikacij

Tekoče naročene naslove serijskih publikacij knjižnica naroča samostojno ali v sodelovanju z drugimi ustanovami (konzorcijska nabava). V letu 2020 je knjižnica imela naročenih oz. je zagotavljala dostop za 40.700 naslovov časopisov in časnikov ter 494 naslovov drugih serijskih publikacij, skupaj torej 41.194 naslovov. Od tega je 39.244 naslovov elektronskih serijskih publikacij. Glede na preteklo leto se je število naročenih serijskih publikacij dvignilo za 12%.

1.4.4 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM – knjižnična zbirka

Kazalniki na področju zagotavljanja knjižničnega gradiva (informacijskih virov) v zadnjih treh opazovanih letih so odraz nihanj prirasta knjižnične zbirke na eni strani ter porasta števila potencialnih uporabnikov na drugi strani.

Letni prirast knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih na potencialnega uporabnika se je v preteklih treh letih gibal pod dvema enotama gradiva, kar ne kaže na primerno kakovost knjižničnih storitev. V preteklem letu (2019) je narasel za 19 % ter se zelo približal dvema enotama prirasta na potencialnega uporabnika (1,99). V obravnavanem letu 2020 pa je zaradi razlogov, navedenih v poglavju 1.4.1, upadel za kar 25 % in je znašal 1,51 enote na potencialnega uporabnika.

Nasprotno pa se je v letu 2020 dodatno za 4 % dvignila vrednost kazalnika števila elektronskih virov, dostopnih na daljavo na potencialnega uporabnika, kar pritrjuje sledenju sodobnim knjižničnim trendom.

Kazalnik števila podatkovnih zbirk na potencialnega uporabnika je celotno triletno opazovano obdobje konstanten in se giblje med 0,42 in 0,46 na 100 potencialnih uporabnikov. Število podatkovnih zbirk je sicer naraslo za 13 % (iz 61 v letu 2018 na 69 v letu 2020), vendar je za 5 % naraslo tudi število potencialnih uporabnikov (iz 14.473 v letu 2018 na 15.219 v letu 2020).

Povezava: Priloga 6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti UM

1.5 Knjižnične storitve

1.5.1 Izposoja in posredovanje informacij

Skupno število izposojenega gradiva v letu 2020 je upadlo kar za 18 % glede na leto poprej, kar je posledica splošnega trenda v visokošolskih knjižnicah in omejitvenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom. Razmerje med izposojo na dom in čitalniško izposojo je sicer tradicionalno v prid prvi (98,5 %: 1,5 %), le da se je čitalniška izposoja zaradi omejitvenih ukrepov še dodatno zmanjšala za 0,5 %. Izposoja na dom je glede na leto poprej upadla za 18 %, čitalniška izposoja pa kar za 42 %. Knjižnica je bila v letu 2020 namreč odprta le 2.094 ur (74 % odprtosti leta 2019), pa še to s številnimi prilagoditvami (samo prevzem naročenega gradiva in vračilo gradiva, zaprt prosti dostop in čitalnice …).

Upad števila storitev za 5 % je knjižnica v letu 2020 zabeležila tudi pri medknjižnični izposoji. Iz drugih knjižnic (pasiva) smo prejeli 11 % manj enot kot leto poprej (2 % porast iz slovenskih knjižnic in kar 33 % upad iz tujih knjižnic, saj so bile številne zaradi koronavirusa popolnoma zaprte), v druge knjižnice (aktiva) pa smo posredovali samo 2 % manj enot kot leto poprej (20 % manj v slovenske knjižnice ter kar 343 % več v tuje knjižnice, ki so si izposojale pri nas zaradi popolnega zaprtja številnih drugih tujih knjižnic). Ob tem je bilo preko e-pošte posredovanih 370 člankov, kar je znašalo 82 % več kot leto poprej.

Število podanih splošnih informacij je v letu 2020 naraslo za 77 % in je znašalo 7.334. Po letu 2019, ko je bila izvedena reorganizacija dela na informatorskem pultu, smo v letu 2020 uvedli evidentiranje podanih informacij po drugačni metodologiji, delno pa je porast tudi posledica omejitvenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom, saj je večje število uporabnikov vprašanja zastavljalo po telefonu in e-pošti.

Na upad števila izposojenega gradiva je vplivalo več dejavnikov: upad števila aktivnih uporabnikov knjižnice, spremembe potreb po študijskih gradivih zaradi sprememb v načinih študija, ponudba (ne)aktualnih naslovov in števila izvodov tiskanega knjižničnega gradiva ter ponudba elektronskih virov. Število vpogledov v elektronske vire oz. število vpogledov v vsebinske enote (prevzem celotnih besedil) je v letu 2020 namreč ponovno naraslo, in sicer za kar 32 % glede na leto poprej in je znašalo 487.681 vpogledov.

Preglednica 5: Izposoja knjižničnega gradiva po vrstah gradiva v letu 2020

	Knjižno gradivo	Serijske publikacije	Neknjižno gradivo	Skupaj	%
Izposoja na dom	166.225	646	2.168	169.039	98,55
Čitalniška izposoja	2.025	349	116	2.490	1,45
SKUPAJ	168.250	995	2.284	171.529	100,00

1.5.2 Bibliografska dejavnost

Strokovni standardi določajo, da knjižnica izdeluje različne evidence o gradivu, kot je npr. javno dostopen knjižnični katalog. Na podlagi določil Zakona o knjižničarstvu (ZKnj-1A; UL RS, št. 92/2015) se slovenske knjižnice vključujejo v nacionalni vzajemni bibliografski sistem, ki nudi standardizirano in

vzajemno obdelavo knjižničnega gradiva in enotno vodenje katalogov. Tako so lokalni katalogi posamezne knjižnice dostopni vsem uporabnikom slovenskih knjižnic.

UKM je v letu 2020, kot je razvidno iz statistik IZUM-a Bibliografske baze podatkov in podatki o zalogi, prispevala v vzajemno bibliografsko bazo podatkov COBIB.SI 8.961 zapisov, kar je 2 % več kot leto poprej. Skupno je UKM od vključitve v COBIB.SI (ob pričetku delovanja baze leta 1987) prispevala 271.441 zapisov, kar jo uvršča v vrh med slovenskimi visokošolskimi knjižnicami (Osrednja humanistična knjižnica FF UL z 281.445 zapisi in Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani s 144.481 zapisi). Število redigiranih oz. popravljenih zapisov v vzajemni bibliografski bazi je znašalo 6.975. Lokalna bibliografska baza knjižnice se je povečala za 23.068 zapisov, kar je 18 % manj kot leto poprej.

UKM je v letu 2020 prispevala tudi zapise za Normativno bazo podatkov za avtorstva CONOR.SI, in sicer je kreirala in prevzela 2.168, kar je 6 % manj kot leto poprej, verificirala pa jih je 1.549, kar je 23 % več kot leto poprej. Skupno je UKM v CONOR.SI prispevala 56.094 zapisov, kar jo tudi tukaj uvršča v vrh med slovenskimi visokošolskimi knjižnicami (Osrednja humanistična knjižnica FF UL z 92.200 zapisi in Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani s 36.597 zapisi).

Za bibliografijo raziskovalcev UM je knjižnica v letu 2020 kreirala 766 zapisov, kar je kar 74 % več kot leto poprej.

1.5.3 Izobraževalna dejavnost

UKM izvaja izobraževanja in usposabljanja, katerih vsebine se povezujejo s predmetniki študijskih programov na UM ter izobraževanja v okviru knjižničnih informacijskih znanj za dijake. Pri tem sledi strategiji oblikovanja knjižnice kot učnega centra.

V letu 2020 je zaradi omejitvenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom izvedla le 176 ur usposabljanja uporabnikov (130 ur individualnega in 46 ur skupinskega usposabljanja), kar je 57 % manj kot leto poprej. Usposabljanj se je udeležilo 2.617 udeležencev (679 individualno in 1.938 skupinsko), kar je znašalo kar 56 % manj kot leto poprej.

1.5.4 Prireditvena in promocijska dejavnost

Knjižnica je v letu 2020 sama ali v sodelovanju z zunanjimi sodelavci in ustanovami v Glazerjevi dvorani, razstaviščih ali drugih prostorih knjižnice pripravila 25 (69 % manj kot leto poprej) prireditev (predavanja, predstavitve knjig, okrogle mize, znanstvena srečanja, predstavitve informacijskih virov, bralni klubi …), s katerimi je promovirala svojo dejavnost in gradivo in se jih je udeležilo 3.670 obiskovalcev. Knjižnica je pripravila tudi 15 razstav (48 % manj kot leto poprej). Razlog za močno okrnjeno prireditveno dejavnost so bili seveda omejitveni ukrepi za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom. Knjižnica je za obveščanje javnosti uporabljala različne komunikacijske kanale (spletna stran, FB, enovice UM, glasilo UMniverzum, COBISS obvestila …).

1.5.5 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM – knjižnične storitve

Kazalnika na področju zagotavljanja osnovnih knjižničnih storitev sta odraz omejitvenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom in porasta potencialnih uporabnikov knjižnice. Kazalnik števila izposojenih enot gradiva na potencialnega uporabnika je še dodatno upadel, in sicer za kar 22 % (15,12 enot v letu 2018, 14,29 enot v letu 2019) ter je leta 2020 znašal le 11,27 enot gradiva. Kazalnik števila vpogledov v elektronske vire na potencialnega uporabnika knjižnice pa je višji za 26 %, na kar je poleg omejitvenih ukrepov vplivalo še več drugih dejavnikov (večje ponudba elektronskih virov, preusmeritev študijskih navad in uporabe študijskih gradiva).

Kazalnik na področju zagotavljanja izobraževalne dejavnosti knjižnice v zadnjih treh opazovanih letih je najprej narasel za 7 %, v letu 2020 pa je zaradi omejitvenih ukrepov za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom upadel za kar 37 % in je znašal le 3,23 ur informacijskega opismenjevanja na strokovnega delavca knjižnice. Čeprav informacijsko opismenjevanje ne poteka v študijskih programih visokošolskega zavoda v pravem pomenu besede, se knjižnica vsa leta trudi približati svojo ponudbo izobraževanj potrebam posameznih študijskih programov na UM. Število ur informacijskega opismenjevanja, ki so ga strokovni delavci knjižnice izvajali v okviru študijskih programov, je v preteklih letih postopoma naraščalo (2017: 205 ur, 2018: 219, 2019: 234 ur), leta 2020 pa je upadlo za 35 %, saj je bilo izvedenih le 152 ur tovrstnega izobraževanja.

Kazalnik na področju zagotavljanja bibliografske dejavnosti knjižnice v zadnjih treh opazovanih letih kaže na višjo kakovost knjižničnih storitev. Število bibliografskih zapisov za bibliografijo zaposlenih na visokošolskem zavodu na bibliografa je v letu 2020 znašalo 766 zapisov in je kar 74 % višje kot leto poprej.

Povezava: Priloga 6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM

1.6 PREDNOSTI

- Zgodovinski razvoj UKM od društvene knjižnice, mestne in regionalne ustanove, arhivske knjižnice nastajajočih visokošolskih zavodov do osrednje univerzitetne knjižnice s sodobnim knjižničnim sistemom za učinkovito podporo vsem dejavnostim univerze.

- Poslanstvo UKM, javno objavljeno in usklajeno s poslanstvom UM, jasno definira tri okolja, v katerih deluje: univerzitetno okolje, nacionalno okolje (druga depozitarna knjižnica) in regionalno okolje (domoznanska knjižnica).

- Vedno večja vpetost v globalno okolje visokošolskega knjižničarstva v mednarodnem in državnem okolju in dobra povezanost s številnimi institucijami in zavodi.

- Ustrezna prostorska umeščenost UKM ob stavbo rektorata UM.

- Uveljavljen in utečeno delujoč knjižnični informacijski sistem UM, ki ga koordinira UKM.

- Oblikovana strategija razvoja UKM, usklajena s strategijo razvoja UM, s svojimi strateškimi cilji sledi strateškim ciljem UM.

- Raznolika promocijska aktivnost UKM, predvsem na področju obveščanja prireditvene dejavnosti.
- Bogata in raznolika zbirka knjižničnega gradiva, med katero je zaradi zgodovinske pogojenosti velik nabor starejšega gradiva.
- Širok nabor knjižničnih storitev in uvajanje novih kot odziv na spreminjajoče se potrebe uporabnikov in spreminjajoče se razmere.
- Permanentno usklajevanje in poenotenje obdelave knjižničnega gradiva.
- Vpeljava sistema izvajanja izobraževanja oz. informacijskega opismenjevanja po članicah univerze.

1.7 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

- Spremljanje zahtev okolja, tako primarnega univerzitetnega, kot lokalnega oz. regionalnega, nacionalnega in globalnega ter oblikovanje predlogov izboljšav.
- Priprava skupne strategije razvoja knjižničnega sistema UM.
- Izboljšanje informacijske raziskovalne infrastrukture (problem: zaposlitev kompetentnih sodelavcev na področju računalništva).
- Vzpostavljanje trdnejših vezi s članicami Univerze v Mariboru (gradnja dejanske učne zbirke v e-učnem okolju, informacijsko opismenjevanje študentov, uporaba inovativnih tehnologij pri učenju in poučevanju – sodelovanje z Didakt:UM).
- Vzpostavitev ekspertnega centra za podporo uresničevanju odprtega dostopa do publikacij in raziskovalnih podatkov, za upravljanje z raziskovalnimi podatki,…
- Vzpostavitev premičnih knjižničnih zbirk, npr. v Študentskih domovih; organizacija različnih izobraževanj v Študentskih domovih, …
- Krepitev sodelovanja in skupnih dejavnosti s partnerskimi ustanovami (NUK, CTK, IZUM, Mariborska knjižnica ipd.).
- Nadaljnje sodelovanje UKM v nacionalnih in mednarodnih stanovskih združenjih z namenom sledenja sodobnim trendom visokošolskega knjižničarstva.
- Povečanje medijske promocije za knjižnične storitve UKM, od klasičnih do sodobnih, elektronskih in digitalnih.
- Večja nabava tiskanih enot knjižničnega gradiva (več aktualnega gradiva, več izvodov posameznega gradiva) glede na finančne pogoje.
- Dodatne aktivnosti za vključevanje informacijskega opismenjevanja v študijske programe visokošolskih zavodov.
- Razvijanje sodobnih knjižničnih storitev za uporabnike.

2. KADRI

2.1 Kadrovska struktura knjižničnih delavcev

Na podlagi 39. člena Zakona o knjižničarstvu (ZKnj-1A, UL RS št. 92/2015) knjižnice za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe zaposlujejo strokovne knjižničarske delavce in druge strokovne delavce ter administrativno-tehnične delavce.

Strokovni knjižničarski delavci so: knjižničar, višji knjižničar, bibliotekar pomočnik in bibliotekar. Opravljajo strokovna dela, ki so temeljna za izvajanje knjižnične javne službe, imeti pa morajo raven izobrazbe, predpisano v ZKnj-1A ter opravljen bibliotekarski izpit (Pravilnik o bibliotekarskem izpitu, UL RS št. 75/2016). Bibliotekarski izpit mora imeti strokovni knjižničarski delavec opravljen ob zaposlitvi oz. ga mora opraviti najkasneje v roku enega leta od sklenitve delovnega razmerja ali po premestitvi na delovno mesto, na katerem je bibliotekarski izpit določen kot pogoj za zasedbo delovnega mesta.

Drugi strokovni delavci opravljajo druga strokovna dela, ki so potrebna za izvajanje knjižnične javne službe. Raven in vrsto izobrazbe delavcev ter druge pogoje določi knjižnica v aktu o sistemizaciji.

Administrativno-tehnični delavci opravljajo manipulativna, administrativna, tehnična in druga podporna dela. Raven in vrsto izobrazbe delavcev ter druge pogoje določi knjižnica v aktu o sistemizaciji.

V UKM je bilo v letu 2020 zaposlenih 81 oseb, od tega 79 za nedoločen čas in 2 za določen čas (1 zaposlen za določen čas mandata in 1 zaposlena za določen čas trajanja projekta). S 1. 1. 2019 je knjižnica od rektorata prevzela 6 čistilk, zato se je število zaposlenih v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 zvišalo za 8 %. V letu 2020 je število zaposlenih ostalo na enaki ravni kot v letu 2019.

Preglednica 6: Knjižnični delavci na dan 31. 12. 2018–2020 (stanje po delovnih mestih)

Delovno mesto	2018	2019	2020
Ravnatelj	1	1	**1**
Bibliotekar	27	31	**31**
Informatik	2	4	**4**
Višji knjižničar	3	2	**2**
Knjižničar	18	17	**16**
Knjižničarski manipulant	4	2	**2**
Knjigovez	4	4	**4**
Tehnični delavci in čistilci	8	13	**14**
Upravno-administ. delavci	7	7	**7**
SKUPAJ	74	81	**81**

Preglednica 7: Knjižnični delavci na dan 31. 12. 2018–2020
(stanje po delovnih mestih za nedoločen in določen delovni čas)

	Redno delo – nedoločen čas			Redno delo – določen čas		
Knjižnični delavci	**2018**	**2019**	**2020**	**2018**	**2019**	**2020**
Ravnatelj	1	1	**1**	0	0	**0**
Bibliotekar	27	29	**30**	0	1	**1**
Informatik	2	4	**4**	0	0	**0**
Višji knjižničar	3	2	**2**	0	0	**0**
Knjižničar	17	17	**16**	1	0	**0**
Knjižničarski manipulant	4	2	**2**	0	0	**0**
Knjigovez	4	4	**4**	0	0	**0**
Tehnični delavci in čistilci	6	13	**14**	0	0	**0**
Upravno-administ. delavci	8	7	**6**	1	1	**1**
SKUPAJ	72	79	**79**	2	2	**2**

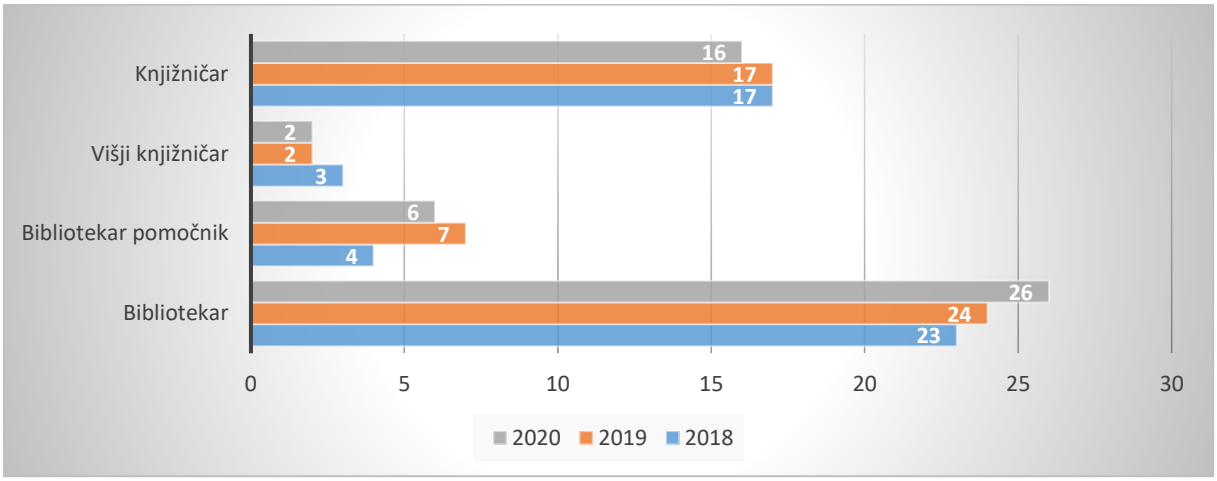

Graf 3: Strokovni knjižničarski delavci 31. 12. 2018–2020 (stanje po 39. členu Zakona o knjižničarstvu)

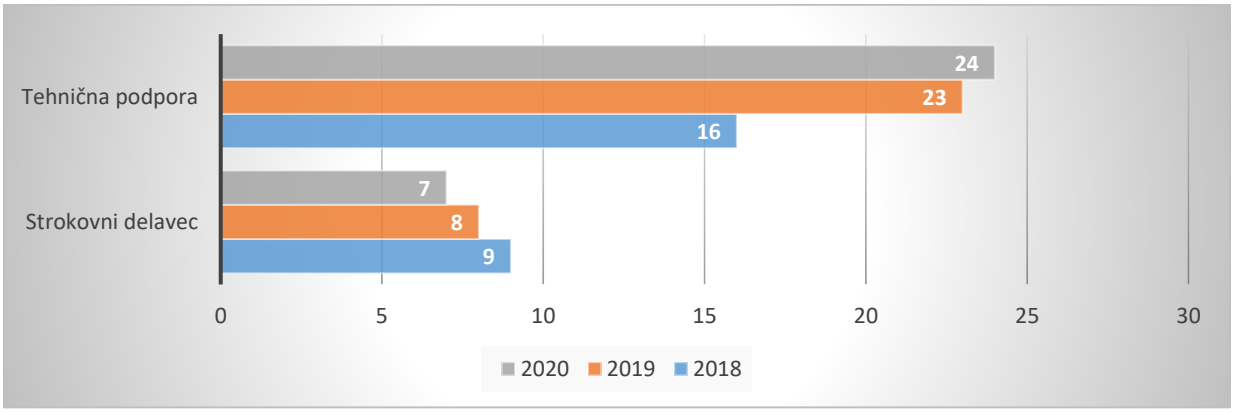

Graf 4: Podporne službe 31. 12. 2018–2020

2.2 Izobrazbena in starostna struktura

Med zaposlenimi je bilo v letu 2020 63 žensk in 18 moških. Povprečna starost je znašala 51,26 let. Najnižjo povprečno starost so poleg zaposlene z II. stopnjo izobrazbe imeli zaposleni s VII. stopnjo izobrazbe (47,05 let), najvišjo pa zaposleni s IX. stopnjo izobrazbe (56,6 let). 5 % zaposlenih je imelo IX. stopnjo izobrazbe, 2,5 % VIII. stopnjo izobrazbe, 43 % zaposlenih VII. stopnjo izobrazbe, 5 % VI. stopnjo izobrazbe, 30 % V. stopnjo izobrazbe, 12,3 % IV. stopnjo izobrazbe in 1,2% II. stopnjo izobrazbe. Zaposlenih s I. in III. stopnjo nismo imeli.

Preglednica 8: Izobrazbena in starostna struktura zaposlenih ter struktura zaposlenih po spolu v letih 2018–2020

Leto	2018				2019				2020			
Tarifni razred	Moški	Ženske	SKUPAJ	Povprečna starost zaposlenih	Moški	Ženske	SKUPAJ	Povprečna starost zaposlenih	Moški	Ženske	SKUPAJ	Povprečna starost zaposlenih
I.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	0	0	0	0	0	1	1	38,00	0	1	1	39,00
III.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV.	2	5	7	56,42	2	8	10	55,6	2	8	10	56
V.	5	17	22	53,72	6	18	24	51,44	7	17	24	53,91
VI.	1	4	5	54,80	1	3	4	54,00	1	3	4	55,00
VII.	7	26	33	46,87	8	27	35	46,14	8	27	35	47,05
VIII.	1	2	3	50,00	1	2	3	51,00	0	2	2	51,5
IX.	0	4	4	54,25	0	4	4	55,25	0	5	5	56,6

2.3 Umestitev knjižničnih delavcev v sistemu plač v javnem sektorju

Knjižnični delavci v visokošolskih knjižnicah so vse od prehoda na nov sistem plač v javnem sektorju leta 2008 umeščeni v plačno skupino J1, kar je prineslo večji nabor neustreznih umestitev za posamezna delovna mesta .

Najbolj očitne so bile neustrezne umestitve za delovna mesta bibliotekarjev, ki so bili z doseženo univerzitetno izobrazbo VII/2 uvrščeni v plačni razred 28 (VII/1), kljub temu, da je Kolektivna pogodba za javni sektor določila delovno mesto bibliotekarja kot orientacijsko v kulturi z umestitvijo v 30. plačni razred. V letu 2011 je Univerzitetna knjižnica Maribor delno odpravila neustreznosti z umestitvijo v 29. plačni razred. Poleg tega še vedno ugotavljamo naslednje nepravilnosti:

- neenotna uvrstitev strokovnih knjižničnih delavcev in neupoštevanje strokovnih nazivov knjižničarske stroke pri umeščanju in napredovanju v plačne razrede v primerjavi s strokovnimi knjižničarskimi delavci v ostalih panogah (kultura, osnovno in srednje šolstvo);

- neusklajene uvrstitve v plačne razrede zaposlenih na spremljajočih delovnih mestih (zahtevnost in odgovornost dela na delovnih mestih strokovnih delavcev je prenizko ovrednotena v primerjavi s tehničnimi delavci na delovnih mestih, kjer je zahtevana enaka stopnja izobrazbe).

Kot rezultat pogajanj med sindikati in vlado sta bili v študijskem letu 2019/2020 opravljeni dve povišanji oz. popravka plačnih razredov, s katerimi so bile delno popravljene neustrezne umestitve iz preteklosti. Zaposleni na posameznih delovnih mestih v UKM so bili deležni povišanja za en oz. dva plačna razreda glede na tarifni razred (I. do VI. TR povišanje za 1 plačni razred 1. 1. 2019, od VII. TR naprej za 2 plačna razreda 1. 1. 2019 in 1. 11. 2019).

S Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe se določijo minimalni pogoji za izvajanje javne službe po vrstah knjižnic: splošne, visokošolske, specialne in nacionalna knjižnica. Pri visokošolskih knjižnicah pravilnik določa pogoje za univerzitetne knjižnice in knjižnice članic univerz ter samostojnih visokošolskih zavodov. Eden izmed pogojev je tudi ustrezno število ustrezno usposobljenih strokovnih delavcev. Strokovni knjižničarski delavci opravljajo strokovna dela, ki so temeljna za izvajanje knjižnične javne službe. Imeti morajo raven izobrazbe, predpisano v 39.a členu ZKnj-1 ter opravljen bibliotekarski izpit. Npr. dela bibliotekarja lahko opravlja, kdor ima najmanj visokošolsko izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih druge stopnje, oziroma raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje, s področja bibliotekarstva. Dela bibliotekarja lahko opravlja tudi, kdor ima najmanj visokošolsko izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih druge stopnje, ozirom raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje:
- z drugih področij in je opravil študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva v obsegu najmanj 20 kreditnih točk po ECTS iz vsaj naslednjih temeljnih vsebin: osnove bibliotekarstva in organizacija knjižnic, notranja organizacija in delo knjižnic ter informacijska služba in uporaba knjižničnega gradiva,
- z drugih področij in mu je bilo v formalnem postopku pri akreditiranem visokošolskem zavodu, ki izvaja javnoveljavni študijski program s področja bibliotekarstva, na podlagi opravljenih izobraževalnih vsebin in dokumentiranih dosežkov na področju knjižnične dejavnosti priznanih najmanj 20 kreditnih točk po ECTS iz vsaj naslednjih temeljnih vsebin: osnove bibliotekarstva in organizacija knjižnic, notranja organizacija in delo knjižnic ter informacijska služba in uporaba knjižničnega gradiva.
Navedeno zožuje nabor delavcev v knjižničarstvu, hkrati pa predstavlja problem pri kadru, ki je že zaposlen v knjižnici, npr. imajo opravljen izpit za knjižničarja, so pridobili višjo stopnjo izobrazbe in ne morejo pristopiti k izpitu za bibliotekarja, ker nimajo ustrezne izobrazbe po sedanji zakonodaji.

Preglednica 9: Nazivi delovnih mest v UKM v letu 2020

Zap. št.	Šifra DM iz kolektivne pogodbe	Ime delovnega mest (DM)	Število DM	Tarifni razred DM	Osnovni plačni razred DM
1.	B019303	Direktor-ravnatelj knjižnice	1	VIII	55
2.	J017909	Tajnik druge članice VII/2	1	VII/2	44
3.	J017905	Predstojnik organizacijske enote VII/2	1	VII/2	40
4.	J017931	Vodja področja/enote I (z več kot 5 zaposlenimi) VII/2	5	VII/2	36
5.	J017932	Vodja področja/enote II (z do 5 zaposlenimi) VII/2	1	VII/2	35
6.	J017102	Samostojni strokovni delavec VII/2 (I)	4	VII/2	35
7.	J017104	Samostojni strokovni delavec VII/2 (III)	8	VII/2	33
8.	J017101	Samostojni strokovni delavec VII/2	11	VII/2	31
9.	J017090	Računovodja VII/1	1	VII/1	30
10.	J017100	Samostojni strokovni delavec VII/1	9	VII/1	30
11.	J016037	Strokovni delavec VI	3	VI	24

12.	J035067	Tehnični delavec V (I)	1	V	21
13.	J035047	Oskrbnik V	1	V	21
14.	J015038	Strokovni delavec V	18	V	20
15.	J035068	Tehnični delavec V (II)	1	V	20
16.	J034074	Tehnični delavec IV (I)	4	IV	17
17.	J034075	Tehnični delavec IV (II)	3	IV	16
18	J032026	Tehnični delavec II	2	II	11
19	J032001	Čistilka II	6	II	11
Skupaj			**81**		

2.4 Merila za izvolitve v nazive visokošolskih učiteljev in sodelavcev

Zakon o visokem šolstvu (ZVis-UPB7, UL RS, št. 32/2012 s spremembami in dopolnitvami do 65/2017) v 54. členu opredeljuje bibliotekarje kot visokošolske sodelavce, ki sodelujejo pri izvajanju izobraževalnega, znanstveno-raziskovalnega in umetniškega dela. Splošni pogoj za izvolitev v naziv bibliotekarja je določen v 55. členu ZVis (končan najmanj študijski program druge stopnje), dodatne pogoje pa določijo merila za izvolitev v naziv, ki jih določi senat univerze. Senat UM je 2012 sprejel Merila za izvolitev v naziv, na podlagi katerih so bibliotekarji kot visokošolski sodelavci izvoljeni v trajni naziv, in sicer za habilitacijska področja, ki jih sprejme Senat UM na predlog senatov članic. Med temi področji ni bibliotekarstva oz. sorodnih področij, saj nobena članica UM tega področja ne razvija oz. ne izvaja tovrstnega študijskega programa. Zaposleni v UKM tako nimajo neposredne možnosti kandidirati za izvolitev v naziv bibliotekarja.

2.5 Strokovni nazivi v knjižnični dejavnosti

Strokovni knjižničarski delavci so razporejeni na delovna mesta v plačno podskupino J1. V plačni skupini J ni možnosti vertikalnega napredovanja, to je napredovanja v nazive, kljub temu, da so zaposleni v knjižnici lahko v skladu s Pravilnikom o strokovnih nazivih v knjižnični dejavnosti (UL RS, št. 65/16) imenovani v ustrezni strokovni naziv, in sicer glede na stopnjo izobrazbe in opravljen ustrezni bibliotekarski izpit. Opravljen bibliotekarski izpit je namreč pogoj za opravljanje strokovnega knjižničarskega dela v knjižnici ali drugi organizaciji, ki deluje na področju knjižnične dejavnosti. Knjižnica lahko zaposli strokovnega knjižničarskega delavca tudi brez opravljenega bibliotekarskega izpita, vendar ga mora delavec opraviti najkasneje v roku enega leta.

Število strokovnih knjižničarskih delavcev s strokovnimi nazivi v knjižnični dejavnosti se v letu 2020 v primerjavi z leto poprej ni spremenilo. Je pa en delavec pridobil višji naziv. Še vedno ima del zaposlenih strokovne kvalifikacije oz. nazive, ki so jih pridobili na podlagi določil Samoupravnega sporazuma o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke iz leta 1980 (UL SRS, 30/80). Delež delavcev s strokovnimi nazivi v knjižnični dejavnosti je glede na število vseh delavcev v 2020 znašal 55,5 %, kar je za 14,5 % nižje, kot priporočajo strokovni standardi.

Preglednica 10: Število delavcev s strokovnimi nazivi v knjižnični dejavnosti

Naziv	Število delavcev z nazivi
Bibliotekarski višji svetnik**	**2**
Bibliotekarski svetnik**	**0**
Nižji bibliotekarski svetnik**	**2**
Višji bibliotekarski svetovalec**	**0**
Bibliotekarski svetovalec*/**	**0**
Višji bibliotekar specialist*	**1**
Bibliotekar specialist*/Bibliotekarski specialist**	**5**
Višji bibliotekar*/**	**8**
Samostojni bibliotekar**	**2**
Bibliotekar*	**5**
Samostojni bibliotekarski referent**	**0**
Višji bibliotekarski referent**	**0**
Bibliotekarski referent**	**1**
Samostojni bibliotekarski sodelavec**	**1**
Višji bibliotekarski sodelavec**	**0**
Bibliotekarski sodelavec**	**0**
Samostojni knjižničarski referent**	**4**
Višji knjižničarski referent*/**	**2**
Višji knjižničar*	**0**
Knjižničarski referent*/**	**6**
Knjižničar*	**6**
Skupaj	**45**

** Strokovne kvalifikacije oz. nazivi po Samoupravnem sporazumu o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke (UL SRS, 30/80)*
*** Strokovni nazivi po Pravilniku o strokovnih nazivih v knjižnični dejavnosti (UL RS, 65/16)*

2.6 Spremljanje delovne uspešnosti in napredovanja

Sistem ocenjevanja delovne uspešnosti zaposlenih v knjižnici ureja Pravilnik o napredovanju zaposlenih Univerze v Mariboru v plačne razrede (Uradni list RS št. 29/2017, 14/20).

Preverjanje pogojev za napredovanje se izvede na osnovi ocene elementov delovne uspešnosti, ki so rezultati dela, samostojnost, ustvarjalnost in natančnost pri opravljanju dela, zanesljivost pri opravljanju dela, kakovost sodelovanja in organizacija dela in druge sposobnosti v zvezi z opravljanjem dela. Posamezni elementi delovne uspešnosti se lahko ocenijo z oceno nadpovprečno, povprečno in podpovprečno.

V skladu s Pravilnikom o napredovanju zaposlenih Univerze v Mariboru v plačne razrede je bilo za leto 2020 ocenjenih 79 zaposlenih. Po vseh petih kriterijih je bilo nadpovprečno ocenjenih 46 zaposlenih, 20 zaposlenih je bilo ocenjenih po štirih kriterij z oceno nadpovprečno in enem kriteriju z oceno povprečno, 11 zaposlenih je bilo ocenjenih po treh kriterij z oceno nadpovprečno in dveh kriterijih z oceno povprečno, dva zaposlena pa sta bila ocenjena po dveh kriterijih nadpovprečno in treh kriterijih povprečno.

V letu 2020 pogoje za napredovanje izpolnjuje 10 zaposlenih, od tega 3 zaposleni za 2 plačna razreda in 7 zaposlenih za 1 plačni razred, en zaposleni pa ni izpolnjeval pogojev za napredovanje.

Preglednica 11: Število zaposlenih, ki so napredovali v plačne razrede od leta 2018 do 2020

Leto	Št. delavcev, ki so napredovali za 2 PR	Št. delavcev, ki so napredovali za 1 PR
2018	12	15
2019	12	24
2020	3	7

Preglednica 12: Porazdelitev ocen delovne uspešnosti od leta 2018 do leta 2020

Ocena delovne uspešnosti	2018		2019		2020	
	št.	%	št.	%	št.	%
nadpovprečno	70	100	77	100	77	97,5
nadpovprečno po vseh elementih DU	35	50	35	45	46	58
povprečno	0	0	0	0	2	2,5
podpovprečno	0	0	0	0	0	0
Skupaj ocenjenih delavcev	**70**	**100**	**77**	**100**	**79**	**100**

Preglednica 13: Realizacija napredovanj v plačilnih razredih od leta 2018 do 2020

	2018	2019	2020
napredovanje za 2 plačilna razreda	12	12	3
napredovanje za 1 plačilni razred	15	24	7
ne izpolnjujejo pogojev za napredovanje	4	3	1
Skupaj realizirana napredovanja	**27**	**36**	**10**

2.7 Vpetost kadrov v mednarodni prostor

Leto 2020 je zaznamovalo širjenje koronavirusa, ki ogroža življenje in zdravje ljudi in zaradi preprečevanja njegovega nadaljnjega širjenja so mednarodne konference in posveti potekali preko spleta. Kar pa je omogočilo večjo dostopnost in udeležbo zaposlenih v mednarodnem prostoru. V letu 2020 je bilo v mednarodni prostor vpetih 32 zaposlenih. V primerjavi z letom 2019 se je tako udeležba zaposlenih na mednarodnih konferencah in posvetih povečala za 68 %.

Preglednica 14: Udeležba zaposlenih na mednarodnih konferencah in posvetih

Časovni obseg	Projekt oz. program	Št. udelež. zaposlenih
6.2.2020	Bug Future Zagreb 2020	2
19.2.2020- 20.2.2020	Train-the-Trainer Webinar Series FAIR data and principle	4
16.3.2020 - 17. 3. 2020	Train-the-Trainer Webinar Series: EOSC Promoters	4
5.5.2020-6.5.2020	Train-the-Trainer Webinar Series: ORDM	3
18.5.2020 - 20. 5. 2020	Online Conference EOSC-Hub Week 2020, org. EOSC-Hub	2

3.6.2020- 4.6.2020	Train-the-Trainer Webinar Series: Onboarding	2
Junij 2020	Coursera Online Course Research Data Management and Sharing, org. University of North Carolina at Chapel Hill, University of Edinburgh	1
22.6.2020- 24.6.2020	LIBER Annual Conference (online)	9
8.7.2020	EOSC Governance and Sustainability Workshop	1
22.10.2020	Mednarodna konferenca na temo poslovanja knjižnic v času pandemije, prilagoditev in storitev na daljavo, Sekcija mladih bibliotekarjev Ukrajinske bibliotekarske zveze	1
7.12.2020 – 8.12.2020	Mednarodna arhivska konferenca	1
17.12.2020 – 18.12.2020	Patlib konferenca (online)	1
25.12.2020 – 26.12.2020	e-IRG Workshop Grand challenges of e-infrastructures within the new ERA	1
SKUPAJ		**32**

2.8 Usposabljanje in skrb za karierni razvoj zaposlenih

V letu 2020 se je v UKM v lastnem interesu formalno izobraževalo 9 zaposlenih v knjižnici. Strokovno se je izobraževalo 184 zaposlenih na različnih usposabljanjih (strokovnih izobraževanjih, študijskih obiskih knjižnic ter mednarodnih konferencah), 556 zaposlenih pa se je udeležilo krajših usposabljanj in tečajev.

Število zaposlenih, ki so pridobivali formalno izobrazbo, se udeležili različnih strokovnih usposabljanj, krajših usposabljanj in tečajev, se je glede na leto 2019 precej povečalo (267 %) in sicer iz razloga, ker so izobraževanja zaradi ukrepov za preprečevanja širjenja koronavirusa potekala na daljavo, preko spleta, s čimer so izobraževanja postala bolj dostopna.

Preglednica 15: Število knjižničnih delavcev, ki so se izobraževali in izpopolnjevali v letih 2018 do 2020

	Pridobivanje formalne izobrazbe	Strokovno usposabljanje	Krajša usposabljanja in tečaji
2018	7	92	125
2019	6	64	134
2020	9	184	556

2.9 Skrb za zdravje in socialno interakcijo med zaposlenimi

V skladu s Pravilnikom o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev knjižnica izvaja zdravniške preglede zaposlenih na vsake 4 leta. Vsako leto organizira delavnice za spodbujanje zdravega načina življenja in rekreacijo za sodelavce. Sodelavce tudi vzpodbuja k udeležbi na delavnicah, ki jih organizira Univerza v Mariboru v sklopu Izpopolni UM (s temami s področja psihofizičnega zdravja).

2.10 Skrb za varstvo pri delu

V skladu Zakonom o varnosti in zdravju pri delu se za vse zaposlene v knjižnici izvaja usposabljanje iz varnosti in zdravja pri delu ter požarnega varstva. Usposabljanje se izvaja pred pričetkom opravljanja dela ter periodično vsaka 4 leta, za nekatere zaposlene pa na krajši rok dveh let.

V skladu s Pravilnikom o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu se usposabljanja – tečaja prve pomoči zaposlenih na vsakih 5 let udeleži 6 zaposlenih.

S strani pooblaščene organizacije je redno pregledan sistem aktivne požarne zaščite (varnostna razsvetljava, sistem odkrivanja in javljanja požara, naprave za zaznavanje dima in toplote itd.) Periodika pregledov je zakonsko določena in znaša dve ali pet let (glede na vrsto vgrajenega sistema). Izdelan je požarni red, požarni načrt in načrt evakuacije. Imenovana je odgovorna oseba za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. Enkrat letno se za zaposlene na podlagi pripravljenega scenarija, po katerem se simulira enega od izrednih dogodkov (npr. požar) izvede usposabljanje za izvajanje evakuacije.

V letu 2020 je knjižnica v celoti posodobila *Izjavo o varnosti z oceno tveganja*. Izjavo je bila dopolnjena skladno z aktualnimi napotki, povezanimi z ukrepi za zajezitev širjenja okužb s koronavirusom.

2.11 Zadovoljstvo zaposlenih na delovnem mestu

Raziskavo o zadovoljstvu zaposlenih knjižnica izvaja praviloma periodično vsaki dve leti (2012, 2015, 2017 in 2019). Rezultati zadnje raziskave iz leta 2019 so bili prikazani v Samoevalvacijskem poročilu UKM za študijsko leto 2019/2020; naslednja raziskava bo izvedena študijskem letu 2021/2022.

2.12 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM – kadri

Kazalnik na področju zagotavljanja kadrov je odraz upada števila aktivnih uporabnikov z visokošolskega zavoda. Kazalnik je v obdobju zadnji treh opazovanih let sprva ob istem številu strokovnih delavcev knjižnice komaj opazno narasel (za 0,1 %), nato pa je v letu 2020 ob manjšem porastu števila strokovnih delavcev upadel za 14 %, kar je posledica 13 % upada števila aktivnih uporabnikov z visokošolskega zavoda. Kazalnik sicer kaže višjo kakovost knjižničnih storitev.

Povezava: Priloga 6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM

2.13 PREDNOSTI

- Strokovno usposobljen in kompetenten kader za opravljanje raznolikih knjižničnih in drugih strokovnih dejavnosti UKM kot posledica dolgoletne tradicije UKM.
- Ohranitev števila zaposlenih glede na ukrepe zaposlovanja.
- Izvajanje letnih razgovorov, kjer so zaposleni seznanjeni z oceno letne delovne uspešnosti.

- Interna izobraževanja zaposlenih omogočajo seznanjanje s sodobnimi trendi visokošolskega knjižničarstva kljub zakonskim in finančnim omejitvam.
- Redno izvajanje anket o zadovoljstvu zaposlenih na delovnem mestu. Ugotavljanje zadovoljstva zaposlenih je pomemben dejavnik pri ugotavljanju kakovosti delovanja knjižnice in jo izvajamo vsako drugo leto.

2.14 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

- Nadaljevanje prizadevanj za odpravo neustreznih umestitev strokovnih knjižničnih in drugih delavcev z uvedbo ZSPJS.
- Sistemsko upoštevanje strokovnih knjižničarskih nazivov pri umeščanju in napredovanju v plačne razrede ter dvig deleža strokovnih knjižničarskih delavcev na 70 %, kot priporočajo strokovni standardi (predpogoj je opravljen bibliotekarskih izpit).
- Ureditev pogojev za izvolitev v naziv bibliotekarja po določilih Zakona o visokem šolstvu.
- Nedorečeni kriteriji za vrednotenje delovne uspešnosti, upoštevaje posebnosti v visokošolski knjižnični dejavnosti (sprememba načina ocenjevanja skladno z Uredbo o napredovanju javnih uslužbencev v plačne razrede).
- Nadaljnje izvajanje internih neformalnih oblik izobraževanja in večja udeležba zaposlenih iz UKM na delavnicah in predavanjih »Izpopolni UM«, spodbujanje dodatnega formalnega in stalnega strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja zaposlenih.
- Spodbujanje strokovnih knjižničarskih in drugih knjižničnih delavcev k aktivni udeležbi na strokovnih konferencah in omogočanje sodelovanja v aktivnostih strokovnih združenj.
- Spodbujanje strokovnih knjižničarskih delavcev za pridobivanje strokovnih nazivov v knjižnični dejavnosti.
- Vzpostavitev ukrepov za družini prijazno univerzo (koriščenje izrednega plačanega dopusta za prvi šolski dan za predšolske otroke in otroke prve triade, koriščenje npr. dveh ur za predšolske otroke in otroke prve triade ob tednu otroka, organiziranje božične predstave na ravni celotne UM za otroke zaposlenih starih npr. do 9 let, enkrat letno v času poletnih počitnicah organizirati oz. dati možnost, da otrok preživi delovni dan s staršem v službi).
- Izboljšanje delovne klime na ravni UM (organiziranje srečanj zaposlenih po posameznih področjih dela (npr. računovodij, zaposlenih v kadrovski službi, pravni službi….) z namenom spoznavanja zaposlenih in sodelovanja med njimi (t.i. team buildingi, športne igre ipd.).
- Oblikovanje strategije za večjo pritegnitev zaposlenih k izpolnjevanju ankete o zadovoljstvu na delovnem mestu.

3. UPORABNIKI

3.1 Potencialni uporabniki knjižnice

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1A, UL RS, št. 92/15) v 7. členu opredeljuje različne vrste knjižnic glede na prevladujoč krog uporabnikov. Univerzitetna knjižnica Maribor je tako visokošolska knjižnica, ki izvaja knjižnično dejavnost predvsem za študente, visokošolske učitelje in visokošolske sodelavce UM. Letem je torej primarno namenjena, zato predstavljajo njene potencialne uporabnike.

Na podlagi standarda SIST ISO 2789:2013 Informatika in dokumentacija - Mednarodna statistika za knjižnice so vsi študenti, vpisani na visokošolski zavod oz. univerzo, potencialni uporabniki visokošolskih knjižnic te univerze. K tem prištevamo tudi učno osebje visokošolskega zavoda (visokošolski učitelji, visokošolski sodelavci, raziskovalci, strokovni sodelavci in laboranti) oz. t.i. »pedagoške« delavce, medtem ko t.i. »nepedagoški« delavci na spremljajočih delovnih mestih po definiciji ne spadajo med potencialne uporabnike visokošolskih knjižnic.

Preglednica 16: Potencialni uporabniki UKM z visokošolskega zavoda v letih 2011 do 2020 (na dan 31. 12. posameznega koledarskega leta)

Kategorije uporabnikov	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Študenti – dodiplomski	16.481	15.294	13.641	11.631	10.756	10.212	8.919	8.812	9.576	9.392
Študenti – podiplomski	3.544	4.074	4.333	5.049	4.206	4.036	4.488	4.525	3.800	4.557
Študenti skupaj	**20.025**	**19.368**	**17.974**	**16.680**	**14.962**	**14.248**	**13.407**	**13.337**	**13.376**	**13.949**
Visokošolski učitelji, visokošolski sodelavci	924	889	878	871	909	907	910	917	942	981
Raziskovalci, strokovni sodelavci, laboranti	238	243	210	211	175	149	159	183	219	289
»Pedagoški« delavci skupaj	**1.167**	**1.099**	**1.089**	**1.046**	**1.058**	**1.066**	**1.093**	**1.136**	**1.232**	**1.270**
Študenti in »pedagoški« delavci skupaj	**21.192**	**20.467**	**19.063**	**17.726**	**16.020**	**15.314**	**14.500**	**14.473**	**14.608**	**15.219**
Zaposleni na spremljajočih delovnih mestih (»nepedagoški« delavci)	647	710	706	774	776	782	712	729	873	691
Vsi zaposleni skupaj	**1.814**	**1.809**	**1.795**	**1.820**	**1.834**	**1.848**	**1.805**	**1.865**	**2.105**	**1.961**

Skupno število potencialnih uporabnikov UKM je v zadnjem desetletnem obdobju upadlo za 28 %, in sicer predvsem na račun kar 31 % upada vpisanih študentov na UM. Število pedagoških delavcev je naraslo za 9 %; število visokošolskih učiteljev in sodelavcev je naraslo za 6 %, število raziskovalcev, strokovnih sodelavcev in laborantov pa kar za 19 %.

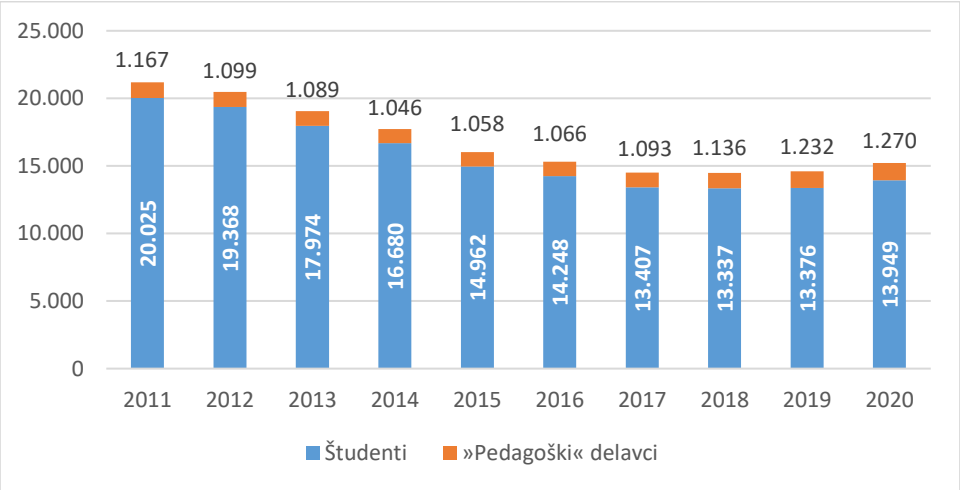

Graf 5: Upad števila potencialnih uporabnikov UKM v obdobju 2010-2020

3.2 Obisk uporabnikov

Na podlagi zakonodaje s področja knjižničarstva (Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1A, UL RS, št. 92/15) in Uredbe o osnovnih storitvah knjižnic (UL RS, št. 29/2003) je vstop v knjižnice oz. dostop do osnovnih knjižničnih storitev omogočen vsakomur v obsegu, ki je opredeljen glede na posamezno vrsto knjižnice. Osnovne storitve knjižnice posamezna knjižnica navede v pravilniku o splošnih pogojih poslovanja knjižnice (knjižnični red).

UKM v svojem knjižničnem redu Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja UKM navaja nabor osnovnih storitev, ki jih zagotavlja vsem uporabnikom, prav tako pa tudi nabor storitev, ki jih zagotavlja izključno članom. Uporabniki UKM so tako vse fizične osebe, ki redno ali občasno vstopajo v prostore knjižnice ter uporabljajo gradivo in storitve brez urejenega statusa člana. Glede na bogato prireditveno dejavnost je med uporabniki knjižnice tudi veliko obiskovalcev prireditev. Številčno spremljanje teh uporabnikov je zagotovljeno s pomočjo sistema za merjenje obiska na podlagi 3D skeniranja, ki beleži posamezne osebe ter upošteva tudi smer prehoda (vstopi in izstopi). Števca sta nameščena nad vrati v knjižnico in vrati v čitalnico ČUK.

Obisk knjižnice je v opazovanem triletnem obdobju upadal: v letu 2018 je upadel na 307.302 (čitalnica ČUK 60.159), v letu 2019 na 301.749 (čitalnica ČUK 60.031), v letu 2020 pa zaradi omejitvenih ukrepov za preprečevanje okužb s koronavirusom upadel za kar 63 % glede na leto poprej ter je znašal 114.028 (čitalnica ČUK 13.748).

Obisk čitalnic je v triletnem obdobju sprva nekoliko narasel, na kar je vplivalo tudi prilagajanje in podaljšanje odpiralnega časa (leta 2016 je bila knjižnica odprta 4.641 ur, v letu 2017 že 5.104 ure, v

letu 2018 kar 5.062 ur in v letu 2019 5.094 ur), v letu 2020 pa je zaradi omejitvenih ukrepov upadel skoraj v celoti, razen v čitalnici ČUK, ki je bila v zmanjšanem obsegu odprta v času jesenskih izpitnih rokov oz. pred jesensko ponovno zaostritvijo ukrepov. Kljub zmanjšanemu številu obiska v letu 2020 je le-ta bil pogojen tudi s potekom študijskega leta.

Obisk zaradi izposoje gradiva je v triletnem obdobju konstantno upadal (141.083 leta 2018, 123.646 leta 2019), največ seveda v 2020, in sicer za 26 % glede na leto poprej.

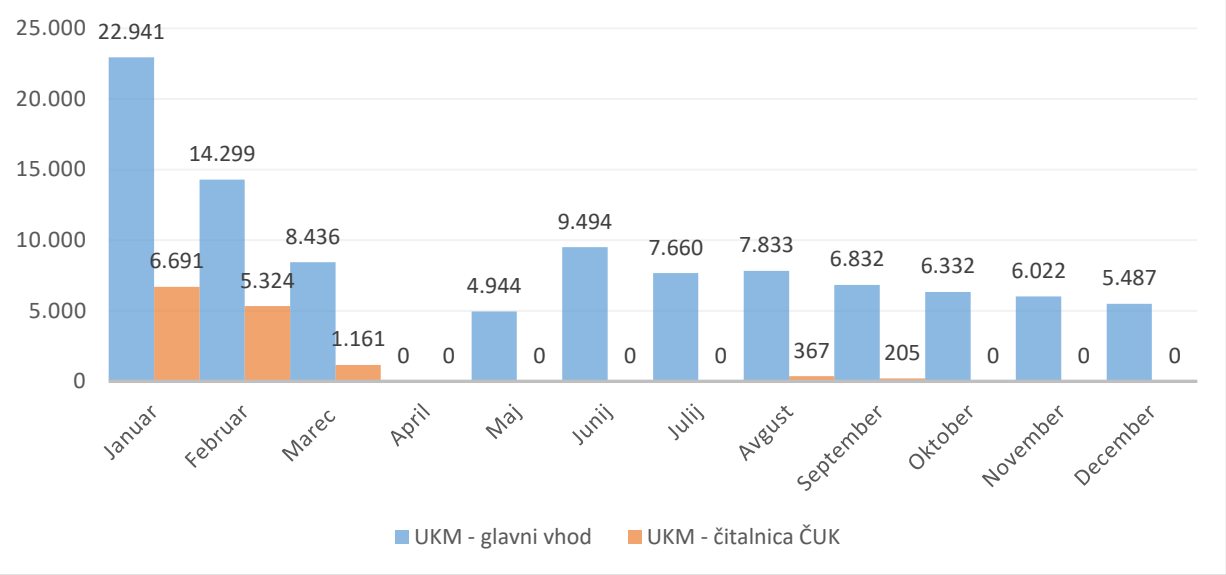

Graf 6: Obisk uporabnikov UKM in čitalnice ČUK v letu 2020

3.3 Aktivni uporabniki oz. člani knjižnice

Po 5. členu Uredbe o osnovnih storitvah knjižnic (UL RS, št. 29/2003) je član knjižnice vsak uporabnik, ki se včlani v knjižnico, kar izkazuje z izkaznico, ki je lahko skupna za več knjižnic. V tem primeru se šteje, da je član v vsaki od knjižnic, v kateri velja izkaznica. V primeru knjižnične mreže Univerze v Mariboru študenti za uporabo knjižničnih storitev uporabljajo akademsko oz. študentsko izkaznico, in sicer enotno v vseh visokošolskih knjižnicah UM.

Člane knjižnice, ki imajo v sistemu COBISS registrirano vsaj eno transakcijo storitve v knjižnici, štejemo kot aktivne člane. V zadnjem desetletju v UKM beležimo kar 44 % upad števila aktivnih članov. V obdobju od 2011 do 2015 je UKM imela cca. 15.000 aktivnih članov, leta 2016 pa je bil prvič zabeležen večji upad (20 %), ki je sicer delno tudi posledica spremenjene metodologije, a se je nato v zmanjšanem obsegu nadaljeval vse do leta 2020. Dodaten upad števila aktivnih članov v letu 2020 pa je vsaj delno povzročen tudi z ukrepi za preprečevanje širjenja koronavirusa.

Vzroke za upad števila aktivnih članov UKM je potrebno iskati na različnih področjih: transformacija učnih gradiv od fizičnih k elektronskim, spremembe učnih navad, povezanih z bolonjskim sistemom izobraževanja, generacijske in splošne družbene spremembe, upad finančnih sredstev za nakup klasičnega knjižničnega gradiva. To so le nekateri dejavniki, ki dolgoročno vplivajo na upad števila

aktivnih članov visokošolskih knjižnic in jih moramo pozorno spremljati ter se jim pri ponudbi knjižničnih storitev prilagajati.

Preglednica 17: Člani UKM v letih 2011 do 2020

Kategorija članov	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Študenti - dodiplomski, redni	8.363	8.031	7.930	8.401	8.413	6.530	5.274	5.360	4.032	3.076
Študenti - dodiplomski, izredni	698	605	495	309	348	171	220	322	473	518
Študenti - podiplomski	698	906	1.147	658	551	432	826	885	1.392	1.720
Študenti skupaj	**9.759**	**9.542**	**9.572**	**9.368**	**9.312**	**7.133**	**6.320**	**6.567**	**5.897**	**5.314**
Zaposleni na UM	682	680	705	637	809	634	792	695	573	568
Študenti in zaposleni na UM	**10.441**	**10.222**	**10.277**	**10.005**	**10.121**	**7.767**	**7.112**	**7.262**	**6.470**	**5.882**
Srednješolci	828	893	950	849	702	583	554	513	476	375
Zaposleni	2.619	2.381	2.274	2.171	2.399	2.056	1.848	1.619	1.598	1.552
Upokojenci	220	213	222	222	235	197	199	193	185	164
Tuji državljani	42	46	45	43	42	38	28	19	11	8
Drugi člani	1.212	1.190	1.301	1.418	1.418	1.299	1.015	121	859	651
SKUPAJ članov UKM	**15.362**	**14.948**	**15.069**	**14.708**	**15.060**	**11.940**	**10.756**	**9.727**	**9.599**	**8.632**

3.4 Struktura članov knjižnice

Struktura članov knjižnice odslikava poslanstvo Univerzitetne knjižnice Maribor. Upoštevaje primarno funkcijo (osrednja univerzitetna knjižnica) največji del njenih članov oz. skoraj 70 % prihaja iz visokošolskega okolja. Knjižnica v skladu s poslanstvom in svojim zgodovinskim razvojem izvaja tudi naloge domoznanske knjižnice za mesto in okolico, kar se odslikava v strukturi preostalega dela članov (srednješolci, zaposleni, nezaposleni in brezposelni, upokojenci in drugi člani).

Struktura članov UKM v letu 2020 je odraz izvajanja primarne funkcije knjižnice. Glavnino članov predstavlja kategorija študentov (62 %), ki ji sledi kategorija zaposlenih. Kategorija srednješolcev kot potencialnih bodočih študentov predstavlja približno enak delež kot v preteklih treh letih.

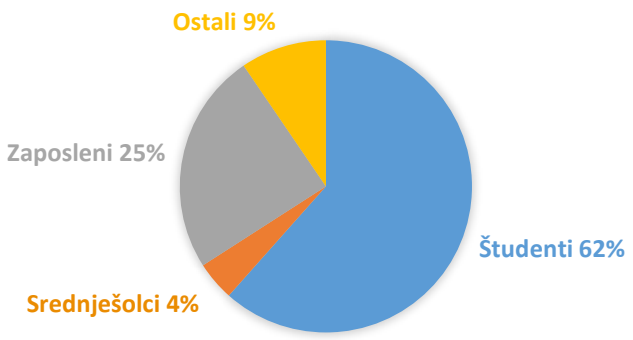

Graf 7: Kategorije članov knjižnice v 2020

3.5 Anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM

V študijskem letu 2020/2021 je bila anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM izvedena med 22. junijem in 8. julijem 2021. Anketa, ki je vsebovala 24 vprašanj, je bila izvedena v spletni obliki. Izpolnilo jo je 267 uporabnikov. V primerjavi z anketo iz preteklega študijskega leta 2019/2020 jo je izpolnilo 32 uporabnikov manj. Upad zainteresiranih uporabnikov za izpolnjevanje ankete se zaznava skozi vsa leta. Glede na študijsko leto 2013/2014 je anketo izpolnilo 81% manj uporabnikov.

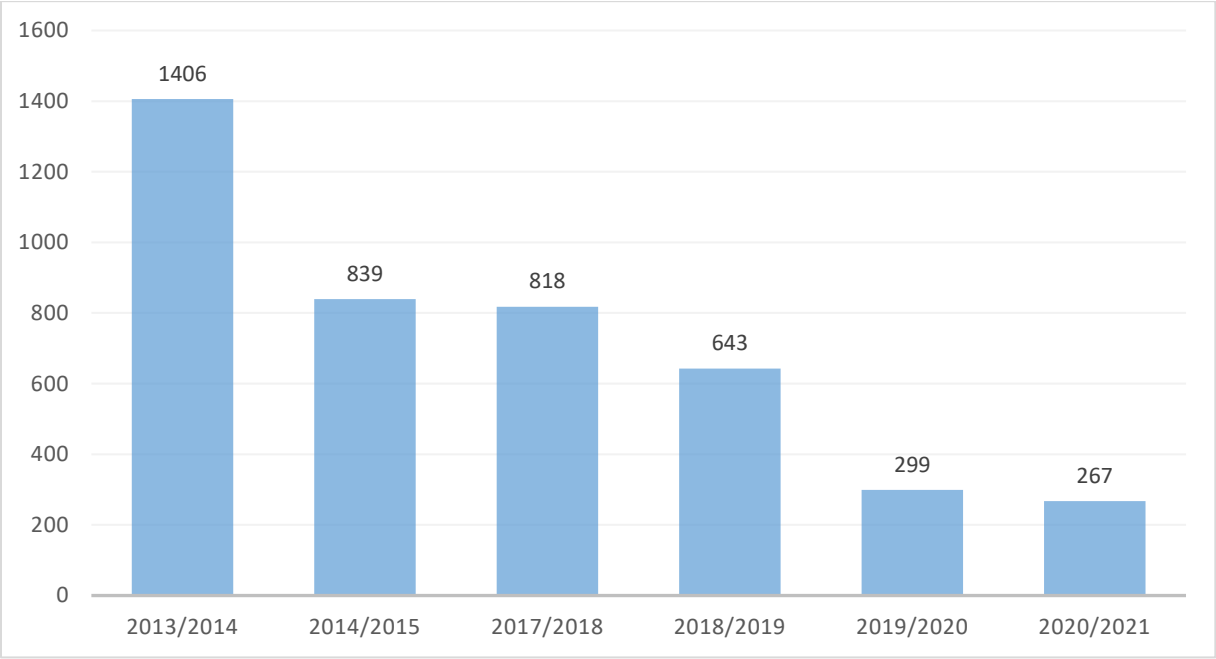

Graf 8: Število izpolnjenih anket v posameznih študijskih letih (2013/2014 do 2020/2021)

Razlog za upad števila uporabnikov, ki so izpolnili anketo, je okrnjeno delovanje UKM v izrednih razmerah zaradi epidemije COVID-19 in prilagoditve študijskega procesa. Izpostavljena so vprašanja, ki se nanašajo na kakovost storitev in oceno UKM kot celote. Kakovost storitev UKM ugotavljamo tudi na podlagi ocen uporabnikov za devet izbranih storitev oz. ponudb UKM in individualni izpostavitvi najboljše in najslabše storitve oz. ponudbe UKM. Z anketo smo ugotavljali, kakšen vpliv oz. ekonomsko vrednost predstavlja knjižnica s svojimi storitvami uporabnikom. Tako kot v anketi za preteklo šolsko leto 2019/2020, nas je posebej zanimalo zadovoljstvo uporabnikov in uporaba naših storitev v času okrnjenega delovanja oz. zaprtja knjižnice zaradi COVID-19.

Pri oceni UKM kot celote se 92% anketiranih strinja in povsem strinja s trditvijo, da so zadovoljni s kakovostjo vseh storitev, ki jih UKM zagotavlja. Več kot 85 % (225) anketiranih uporabnikov knjižnico obišče zaradi izposoje in uporabe študijskega gradiva, 54 % (144) pa zaradi izposoje in uporabe gradiva za prosti čas. Zaradi uporabe knjižničnega prostora knjižnico obišče 39 % (104) anketiranih uporabnikov. Razlogi za obisk knjižnice od leta 2014 tako ostajajo nespremenjeni.

Zadovoljstvo s knjižnično zbirko se giblje med 56 in 88 %: največ, 88% jih je zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih z zbirko tiskanih knjig, z zbirko učbenikov in ostalega študijskega gradiva je zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih 85 % anketiranih uporabnikov, s številom izvodov posameznega gradiva 73 % in 70 %

z založenostjo z gradivom v tujih jezikih. S ponudbo elektronskih virov je zadovoljnih in zelo zadovoljnih 59 % uporabnikov in z zbirko tiskanih revij 56 %.

41% anketiranih ne pozna zbirke tiskanih revij v UKM. Prav tako jih 37% ne pozna ponudbe elektronskih virov UKM. Možnosti vplivanja na oblikovanje knjižnične zbirke ("predlog za nakup") pa ne pozna 57% anketiranih uporabnikov. Odstotek uporabnikov, ki ne poznajo možnosti vplivanja na oblikovanje knjižnične zbirke, se je iz preteklega šolskega leta tako še povečal (36 % v letu 2020/2021). Povprečna stopnja zadovoljstva s knjižnično zbirko je 67 %, kar je za 3% manj kot v preteklem študijskem letu.

Ocena ponudbe storitev UKM: najvišji odstotek, 85 % (223) anketiranih je oceno 5 ali 4 dodelilo »naročanju in rezerviranju gradiva (C+ in mCOBISS - Moja knjižnica)«. Druga ponudba UKM z najvišjo oceno je »iskalnik UM:NIK« (tako je ocenilo 52% (134) anketiranih uporabnikov), tretja ponudba z najvišjo oceno je svetovanje na daljavo z 41% (106). Sicer je tudi anketa za to študijsko leto pokazala enako kot anketa iz preteklega leta, da v povprečju 73 % anketiranih ne pozna ostalih ponujenih storitev oz. zbirk (npr. ČUKomata, optičnega bralnika BookEye, glasbenega fotelja Beatnik, 3D tiskalnika in Audiobook ne pozna okrog 80 % in več).

76 % do 99 % anketiranih uporabnikov se strinja ali povsem strinja z navedenimi trditvami o UKM:
- na splošno sem zadovoljen, kako me v knjižnici obravnavajo: 99 %
- na splošno sem zadovoljen s kakovostjo vseh storitev, ki jih zagotavlja knjižnica 97%
- UKM sledi razvoju novih informacijskih tehnologij 95%
- UKM vpliva na kakovost in učinkovitost mojega študija in dela 94%
- UKM ima posluh za želje in potrebe svojih uporabnikov 94%
- v knjižnici najdem vso gradivo, ki ga potrebujem za študij/raziskovanje 76%.

24 anketiranih uporabnikov je pri vprašanju o oceni UKM kot celoti, podalo še predloge za izboljšave. Od tega jih je 10 izrazilo svoje nezadovoljstvo z obsegom knjižnične zbirke (število izvodov, vsebina, možnost vplivanja na nakup), kar kaže tudi nižji odstotek zadovoljstva uporabnikov pri posameznih vprašanjih o zadovoljstvu s knjižnično zbirko UKM.

88% anketiranim uporabnikom se zdi višina letne članarine primerna. 57% (148) anketiranih uporabnikov meni, da bi močno vplivalo na njihov študij oz. delo, če ne bi več mogli uporabljati informacijskih virov in storitev UKM. 37% anketiranih uporabnikov je ocenilo, da je ekonomska vrednost (povprečni mesečni stroški, če bi morali gradivo, informacijske vire in storitve pridobiti drugje) UKM 10-50 EUR na mesec in 31 %, da je manjša kot 10 EUR.

60 % anketiranih uporabnikov je storitve UKM uporabljalo tudi v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja (naročanje, rezerviranje, izposoja in vračanje gradiva, elektronski viri), najbolj pa so pogrešali fizični obisk knjižnice (osebni stik z zaposlenimi, dostop do knjižnih polic, listanje po revijah, vonj po knjižnici) in prostor (čitalnice, študijski prostor, ČUK, druženje).

Povezava: Priloga 6.2 Rezultati ankete o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM za študijsko leto 2020/2021

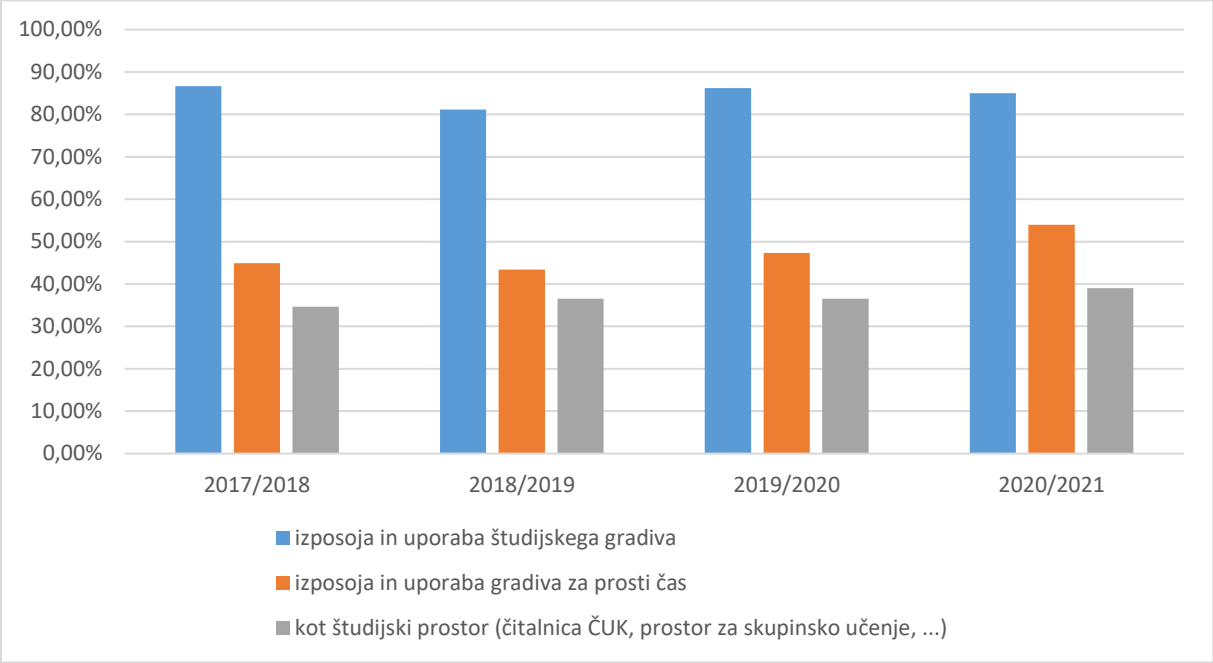

Graf 9: Trend obiska uporabnikov UKM v letih od 2017 do 2019

Primerjava podatkov zadnjih štirih anket o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM pokaže, da se razlogi uporabnikov za obisk UKM ne spreminjajo. Skozi vsa leta uporabniki knjižnico največkrat obiščejo zaradi izposoje študijskega gradiva. Drugi najpogostejši razlog za obisk knjižnice je izposoja gradiva za prosti čas. V tem študijskem letu je zaznati večji odstotek uporabnikov, ki knjižnico obiščejo zaradi tega razloga. Kot tretji najpogostejši razlog za obisk knjižnice so anketiranci izbrali študijski prostor (uporabe čitalnice ČUK, velike ali časopisne čitalnice, študijskih sob ali prostorov za skupinsko delo).

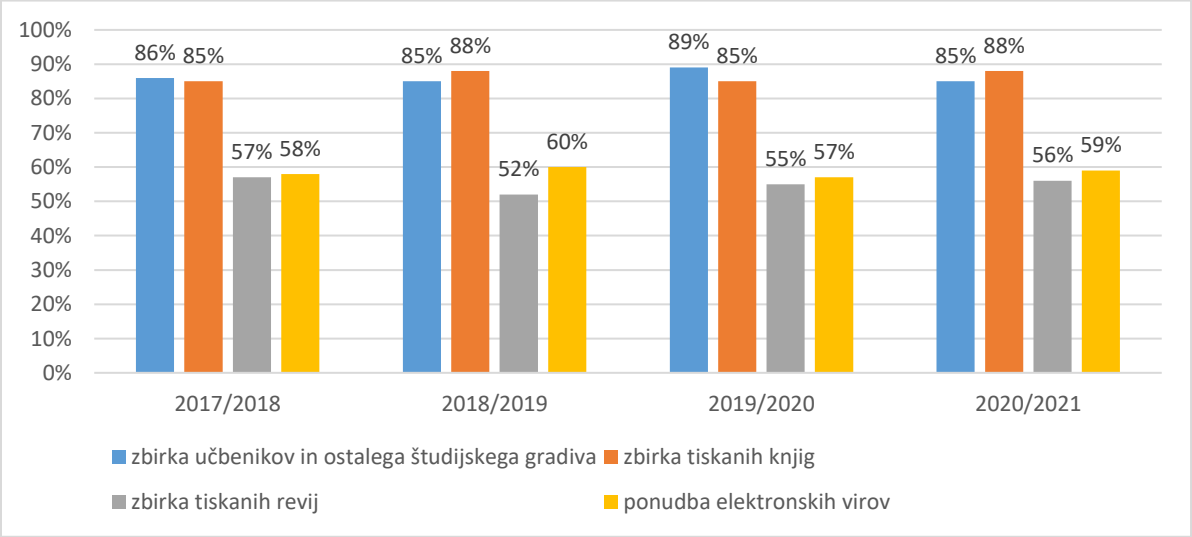

Graf 10: Trend zadovoljstva uporabnikov UKM s knjižnično zbirko v letih od 2017 do 2021

Trend zadovoljstva uporabnikov s knjižnično zbirko UKM v zadnjih štirih letih kaže, da je zadovoljstvo največje z zbirko učbenikov in študijskega gradiva ter z zbirko tiskanih knjig. V preteklem letu je ponovno opaziti največje zadovoljstvo z zbirko tiskanih knjig, kar je verjetno posledica zaustavitve javnega življenja v času epidemije COVID-19 in prilagoditev storitev UKM v tem času. V celotnem primerjalnem obdobju pa ostaja opazno manjše zadovoljstvo z zbirko tiskanih revij in ponudbo elektronskih virov, kar je tudi posledica slabšega poznavanja tega dela knjižnične zbirke.

3.6 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM - uporabniki

Kazalnik na področju vpetosti v okolje je v preteklih letih izkazoval stabilno sledenje kakovosti knjižničnih storitev oz. na stabilno stopnjo vpetosti v okolje. Ta pokazatelj strokovni standardi opredeljujejo kot tržno prodornost knjižnice, prikaže pa delež aktivnih uporabnikov iz visokošolskega zavoda (študentov in visokošolskega učnega osebja) glede na skupno število potencialnih uporabnikov knjižnice. V prvi tretjini opazovanega triletnega obdobja je bil ta delež stabilen (46,11 v letu 2018 in 46,12 v letu 2019). Nato je v letu 2020 upadel za skoraj 8 % ter je znašal 38,7 %. Na upad tržne prodornosti knjižnice je vplivalo več dejavnikov: uvedba bolonjskega sistema, spremembe v načinu izvedbe študijskih programov in s tem povezana uporaba študijskih gradiv, ponudba elektronskih virov na eni strani ter omejitveni ukrepi za preprečevanje širjenja okužbe s koronavirusom na drugi strani.

Če tržno prodornost knjižnice v letu 2020 pogledamo le na segmentu študentov, je delež enak kot leto poprej in znaša 61 %, kar pomeni, da je več kot polovica vseh študentov UM tudi članov UKM.

Priloga: Priloga 6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM

3.7 PREDNOSTI

- Tradicija visokošolske knjižnične dejavnosti.
- Raznolika knjižnična zbirka in širok nabor storitev.
- Veliko število čitalniških mest za uporabnike ter prostori za individualno in skupinsko delo.
- Odzivanje na pobude študentov za prilagoditve delovnega časa čitalnice ČUK ter možnost uporabe čitalnice v nočnih urah.
- Redno izvajanje anket oz. raziskav o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami knjižnice, saj na podlagi rezultatov knjižnica lažje spremlja potrebe svojih uporabnikov in prilagaja svoje storitve.
- Z anketo komisija ozavešča uporabnike o ekonomski vrednosti storitev in gradiva, ki ga nudi knjižnica.

3.8 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

- Aktivnosti za zvišanje deleža aktivnih uporabnikov iz visokošolskega zavoda oz. vseh aktivnih uporabnikov in promocija dejavnosti.

- Nadaljnje prilagajanje knjižničnih prostorov potreb uporabnikom.
- Prizadevanje za pridobitev finančnih sredstev za nabavo dodatnih izvodov gradiva.
- Glede na rezultate ankete o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM se predlaga: sodelovanje s knjižnicami drugih članic UM v promociji elektronskih virov, ki bi pripomogla k večji prepoznavnosti le-teh med uporabniki; izpis informativne ekonomske vrednosti knjižničnih storitev npr. na zadolžnici izposojenega gradiva ali elektronsko obvestilo ob pregledu elektronskega gradiva iz el. vira; redno izvajanje izobraževanj uporabnikov za uporabo in promocijo storitev knjižnice.

4. MATERIALNE RAZMERE

4.1 Prostori

Zgradba ima 8.579 m^2 neto uporabne površine, ki vključuje prostore za uporabniške storitve (čitalnice, police za gradivo, pulte za izposojo, opremo za kopiranje in podobno), prostore za dogodke, razstave in srečanja, toaletne prostore, delovne prostore za osebje in druge prostore, namenjene knjižnični dejavnosti. Vključujejo tudi skladišča in druge prostore za shranjevanje knjižničnega gradiva. Kar 3.175 m^2 je zaprtih knjižničnih skladišč, ki so bila bioklimatsko obnovljena leta 2008 in 2014, a bodo njihove kapacitete v prihodnjih petih letih zapolnjene. Tudi v letu 2020 je knjižnica na podlagi programa dela nadaljevala z aktivnostmi za pridobitev dodatnih skladiščnih prostorov.

Knjižnica uporabnikom zagotavlja raznolike prostore: 463 čitalniških mest v več čitalnicah (Velika čitalnica, Časopisna čitalnica, čitalnica ČUK), v študijskih sobah za individualno in skupinsko delo, prostore za uporabo multimedijskega gradiva, računalniško učilnico, žal pa ne prostorov za sprostitev. Vsakoletna anketa o zadovoljstvu uporabnikov ter knjiga vtisov v čitalnici ČUK predstavljata pomemben vir povratnih informacij, zato se zavedamo, česa si naši uporabniki želijo. V tej smeri tudi načrtujemo spremembe in nakup opreme, pri čemer je realizacija odvisna od razpoložljivih sredstev.

Zagotovljeni so tudi prostori za prireditve, garderobe in sanitarije za uporabnike, prav tako pa tudi primerni delovni in drugi prostori za knjižnične delavce.

Varovanje in nadzor knjižnične zgradbe oz. prostorov je zagotovljen z video nadzorom, predvideni pa so tudi ukrepi za ravnanje v primeru nevarnosti ali nesreč. Števca obiska nad vhodom v knjižnico in čitalnico ČUK omogočata sprotne informacije o številu obiskovalcev knjižnice.

Tudi študijsko leta 2020/2021 je zaznamovala epidemija koronavirusa, zaradi česar je bil fizični prostor za uporabnike dostopen z omejitvami, delno pa celo nedostopen. Zaradi ukrepov vlade za zajezitev širjenja koronavirusa je bilo namreč več sprememb, ki so vplivale na zadrževanje zaposlenih na delovnih mestih, kakor tudi uporabnikov v knjižničnih prostorih. UKM je zato poslovala prilagojeno, skladno s spremembami ukrepov, ki so se spreminjali glede na epidemiološko sliko v državi. Ključne spremembe so bile: omejitev števila uporabnikov v knjižničnih prostorih, ureditev logističnih poti za gibanje oseb, ureditev prostora za karanteno knjižničnega gradiva, ureditev prostora za prevzem naročenega knjižničnega gradiva, onemogočeno samostojno iskanje gradiva v prostem pristopu …

Zaradi situacije, ki je vplivala na vse aktivnosti po celotni državi, smo tudi v UKM bili primorani večji del storitev preseliti v virtualni prostor. V knjižnici smo sicer že imeli nabor storitev, ki smo jih izvajali na daljavo, vendar smo šele zaradi epidemije oz. posledic za njeno zajezitev, naredili velik premik na tem področju. Okrepili smo našo prisotnost na spletu in družbenih omrežjih, ter prenesli storitve, za katere je bilo to mogoče, v virtualno okolje. Prav tako smo uporabnikom ponudili nove storitve.

4.2 Oprema

Knjižnica je v letu 2020 razpolagala z naslednjo opremo za uporabnike: 18 namiznih računalnikov, 4 tablične računalnike, 2 multifunkcijski napravi za preslikovanje, skeniranje in tiskanje, 1 skener A3 formata, 1 mikrofimski skener, 6 mikrofilmskih bralnikov, 2 TV zaslona, 2 DVD/BD predvajalnika, 1

VHS/DVD predvajalnik, 2 DVD predvajalnika, 2 glasbena stolpa, kasetofon, in gramofon. Za zaposlene oz. za izvajanje dejavnosti pa je knjižnica razpolagala še z naslednjo opremo: za zaposlene oz. za izvajanje dejavnosti: 95 računalniških delovnih postaj, 16 prenosnih računalnikov, 4 mini delovne postaje za info table, 6 projektorjev, 1 brezkontaktni skener za digitaliziranje tiskanega gradiva A2 formata, 10 multifunkcijskih naprav za preslikovanje, skeniranje in tiskanje, 38 termičnih tiskalnikov za tiskanje zadolžnic in nalepk, 3D tiskalnik, 42 čitalcev črtnih kod, 3 LCD zasloni za info table, 2 digitalna fotoaparata, 2 digitalni kameri, 11 WEB kamer in videokonferenčni sistem MeetingOWL.

UKM je tudi v letu 2020 zaradi ukrepov za zajezitev epidemije koronavirusa dala večji poudarek nabavi IKT opreme. Prvenstveno smo nabavili delovne postaje za zaposlene, opremo za videokonferenčne klice, web kamere, slušalke z mikrofoni in diskovna polja. S temi investicijami smo izboljšali delovne pogoje za zaposlene, zato da so lahko nemoteno opravljali delo na delovnem mestu oz. na domu. To je bilo pomembno tudi zaradi boljše uporabniške izkušnje naših članov, ki so nekatere knjižnične storitve pričeli uporabljati na daljavo: na spletu, z elektronsko pošto oz. v videokonferenčnih povezavah z našimi zaposlenimi, ki smo jih usposobili za delo z MS Teams in Zoom. Zaradi postopnega odpiranja knjižnice pa smo se lotili nadomeščanja dotrajane pisarniške opreme za uporabnike in zaposlene, vendar nismo mogli nabaviti vsega načrtovanega, ker so se dobavitelji opreme soočali s težavami v njihovi dobavni verigi. To se je še posebej izkazalo pri nabavi prenosnih računalnikov, ki niso bili dobavljivi več kot pol leta, ter stolov za uporabnike, ki jih dobavitelj ni imel na zalogi v zadostni količini.

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ob gradnji v osemdesetih letih prejšnjega stoletja se knjižnica vsa leta srečuje z mankom knjižničnih regalov v skladišču. V letih 2018 in 2019 je knjižnica prejela donaciji premičnih kovinskih regalov (48 kom knjižnih regalov), na katere smo preložili cca. 2.500 t. m. knjižničnega gradiva. S temi aktivnostmi smo nadaljevali tudi v letu 2020, ko smo ponovno prejeli v dar premične kovinske regale.

Knjižnično pohištvo za uporabnike sestavljajo mize (večinoma prvotne, v manjši meri obnovljene) in stoli (deloma prvotni, deloma novi), knjižnično pohištvo za gradivo pa knjižnični regali in omare za gradivo v treh etažah prostega pristopa in v dveh etažah skladišča.

4.3 Financiranje - prihodki

Finančni viri za izvajanje univerzitetne knjižnične dejavnosti so zagotovljeni na podlagi določil Zakona o visokem šolstvu in Uredbe o javnem financiranju visokošolskih in drugih zavodov. V letu 2020 so pogodbena sredstva MIZŠ za izvajanje javne službe in sredstva ARRS za sofinanciranje mednarodne znanstvene literature in baz podatkov predstavljala 80 % celotnih prihodkov UKM (enako kot leto poprej). Matična ustanova – UM je prispevala 9 % sredstev (2 % manj kot 2019) za sofinanciranje nakupa e-virov, pogodbene obveznosti za DKUM, del vpisnin za uporabo knjižnic …. Lastni prihodki iz javne službe so v letu 2020 predstavljali le slabe 3 % prihodkov (1 % več kot 2019, predvsem na račun plačevanja najemnin), prihodki iz drugih virov (lokalna skupnost za dejavnost domoznanstva in izvajanja javnih del, donacije in sponzorstva, projekti) pa nadaljnjih 8 % vseh prihodkov.

Knjižnica je v letu 2020 za izvajanje svoje dejavnosti tako razpolagala s približno 16 % več sredstev kot leta 2019 ter 9 % več sredstev kot v letu 2018.

Petič zapored je knjižnica v imenu vseh članic UM kandidirala na razpisu ARRS za sofinanciranje sredstev za nakup mednarodne znanstvene literature. V letu 2020 je bila knjižnica izjemno uspešna, saj smo ob 161.402,65 EUR za nakup konzorcijskih revij pridobili še 57.172,38 EUR za nakup tudi drugih revij po želji uporabnikov. V letu 2020 je UKM prvič izvedla tudi javno naročilo za nakup knjižničnega gradiva za vse članice UM.

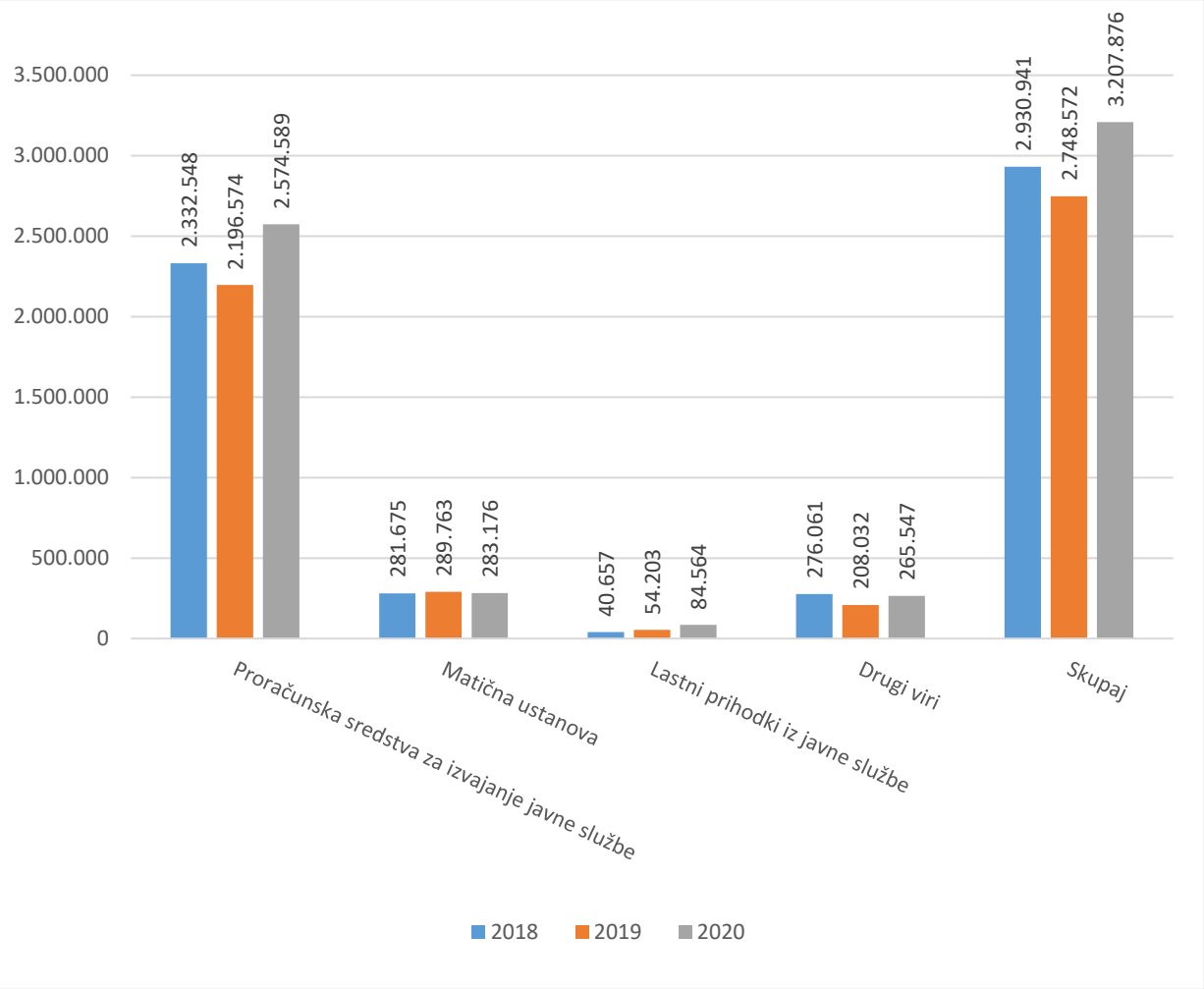

Graf 11: Prihodki UKM v obdobju 2018-2020

4.4 Financiranje - odhodki

Med odhodki knjižnice glavnino vsa leta predstavljajo stroški dela (plače, prispevki in drugi izdatki zaposlenih). V letu 2020 so predstavljali skoraj 64 % vseh odhodkov knjižnice in so bili za 3 % višji kot predhodno leto. Stroški dejavnosti (izdatki za blago in storitve) so predstavljali skoraj 35 % odhodkov in so bili višji za 62 % (zamik nakazila ARRS iz preteklega leta). Investicijski stroški so znašali slaba 2 % vseh odhodkov.

Za nakup knjižničnega gradiva je bilo v letu 2020 namenjeno slabih 18 % vseh odhodkov. Od tega je bilo 34 % namenjenih za nakup elektronskih virov in 66 % za nakup knjižničnega gradiva na fizičnih

nosilcih. Razmerje je bilo v letu 2020 obrnjeno, saj so bili rezultati razpisa za sofinanciranje tuje znanstvene periodike znani šele konec meseca oktobra 2019. V skladu z zakonodajo mora UKM za izbor najugodnejšega ponudnika izvesti postopek javnega naročil,a zato je posledično prišlo do časovnega zamika pri porabi sredstev, na podlagi katerega so se sredstva prenesla v leto 2020 in so bila namensko porabljena takoj v začetku leta, kar je imelo za posledico večjo porabo sredstev za te namene v letu 2020.

Sredstva, porabljena za izobraževanje zaposlenih, pa so bila v letu 2020 nekoliko višja kot leto poprej in so med odhodki knjižnice predstavljala 0,43 % odhodkov (leta 2019 so predstavljala 0,33 % vseh odhodkov).

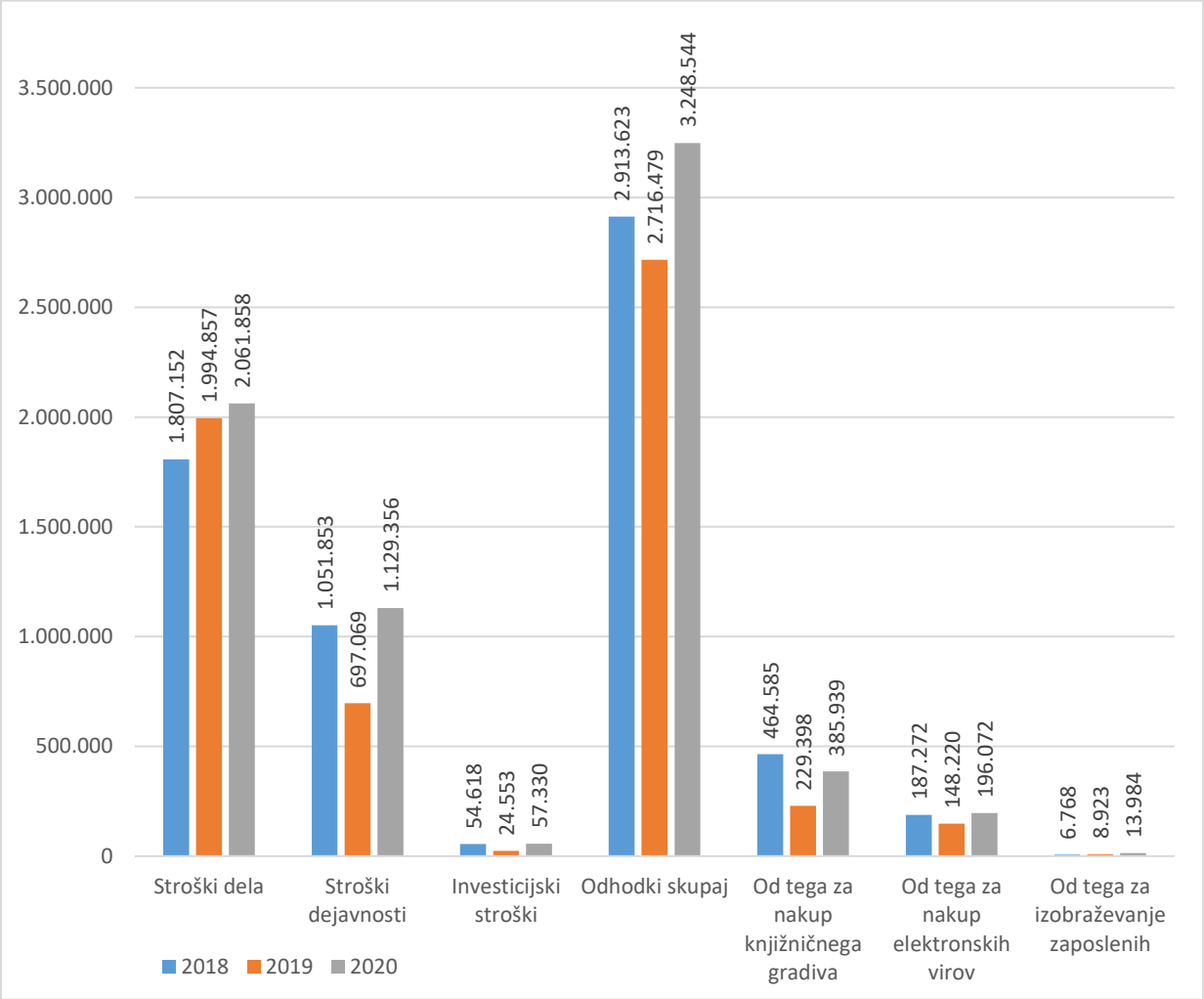

Graf 12: Odhodki UKM v obdobju 2018-2020

4.5 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM – materialne razmere

Kazalniki na področju zagotavljanja prostora in opreme v zadnjih treh opazovanih letih sprva (leta 2018 in 2019) kažejo na stabilno kakovost knjižničnih storitev, v letu 2020 pa upad, ki je posledica ukrepov za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom.

Neto uporabna površina knjižnice na potencialnega uporabnika je v zadnjem triletnem obdobju skoraj nespremenjena in znaša najprej 0,59 m^2, leta 2020 pa zaradi porasta števila potencialnih uporabnikov upade na 0,56 m^2. Število potencialnih uporabnikov na čitalniški sedež se je zaradi manjšega dviga števila potencialnih uporabnikov rahlo povišalo z 31,26 na 32,87 in se še dodatno oddaljilo od priporočila po strokovnih standardih (en čitalniški sedež na 20 potencialnih uporabnikov). Bistven upad je zaznan pri tedenski odprtosti knjižnice v urah, saj je v letu 2020 upadla na 54,79 ur tedensko (44 % upad glede na leti 2018 in 2019). Upad je posledica ukrepov za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom.

Kazalniki na področju proračuna knjižnice kažejo na več sprememb v poslovanju knjižnice. Delež že tako nizkih prihodkov knjižnice glede na celotne prihodke univerze je v opazovanem triletnem obdobju ponovno padel s 3,17 % na 2,76 %. Strokovni standardi navajajo, da visokošolski zavod namenja najmanj 5 % svojega proračuna za delovanje knjižnice, razvoj knjižnice in njene storitve kot sodobne digitalne knjižnice visokošolskega zavoda pa bodo omogočala šele vlaganja med 7 do 10 % proračuna visokošolskega zavoda. Delež sredstev za nakup knjižničnega gradiva v celotnih prihodkih knjižnice se je v zadnjih treh letih izrazito najprej znižal z 21,75 % na samo 8,35 %, v letu 2020 pa se je ponovno dvignil na 18,14 %, 33,69 % ter sredstev pa je bilo porabljenih za nakup elektronskih informacijskih virov.

Povezava: Priloga 6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM

4.6 Prilagoditve študentom s posebnimi potrebami

Knjižnični prostori in oprema visokošolskih knjižnic morajo biti na voljo tudi uporabnikom, ki so fizično ali kako drugače ovirani oz. uporabnikom s posebnimi potrebami. Univerzitetna knjižnica Maribor je v študijskem letu 2011/12 skupaj z delovno skupino EPK za uporabnike s posebnimi potrebami in predstavniki študentov-invalidov UM popisala ovire in pomanjkljivosti ter predlagala izboljšave. Nekatere izboljšave so bile izvedene v sklopu prenove I. nadstropja (nižje nameščeni računalniki), druge v sklopu ureditve čitalnice ČUK (klančina, sanitarije), nekatere pa so povezane z večjimi gradbenimi posegi, ki pa jih žal tudi pri nadaljevanju obnove ni bilo moč realizirati (dvigala, sanitarije). Ob nameščanju knjižnih polic in študijskih miz ob prenovi III. nadstropja leta 2014 smo bili pozorni na primerne razmike med policami in mizami (npr. za uporabnike na invalidskih vozičkih). Manjše izboljšave, kot so namestitve nalepk - trakov za boljšo vidnost na stopnicah, vratih, dvigalih ipd. uvajamo postopoma (npr. ob novem usmerjevalnem sistemu). V letu 2017 smo v izposoji namestili nova drsna vrata ter s tem omogočili širši in lažji prehod za gibalno ovirane. V sodelovanju s Študentskim svetom UM in Društvom študentov invalidov je knjižnica pripravila predlog sprememb Pravilnika o študentih s posebnim statusom na UM in Pravilnika o študijskem procesu študentov invalidov UM z vidika prilagoditev pri uporabi knjižničnega gradiva in storitev). Knjižnični delavci pomagajo uporabnikom s posebnimi potrebami pri iskanju in izposoji gradiva ter pri drugih knjižničnih

storitvah, prav tako pa se tudi udeležujejo izobraževanj in delavnic za delo s temi uporabniki in sodelujejo s ustreznimi društvi (Društvo študentov invalidov, Društvo slepih in slabovidnih, Društvo gluhih in naglušnih ipd).

4.7 Skrb za okolje in trajnostni razvoj

V UKM se v običajnih razmerah dnevno poleg zaposlenih krajši ali daljši čas zadržuje v povprečju 1.000 uporabnikov, ki uporabljajo knjižnične storitve, ter drugih uporabnikov, ki prihajajo na prireditve in dogodke, povezane z razstavno dejavnostjo. Vse to vpliva na porabo energije, vode in drugih materialov. V letu 2020 se je poznal učinek manjšega obiska uporabnikov v knjižnici zaradi ukrepov povezanih z zajezitvijo širjenja koronavirusa, vendar so isti ukrepi predvideli tudi obvezno nošenje zaščitnih mask, razkuževanja rok in delovnih prostorov. Tako smo za zaposlene nabavljali ustrezno zaščitno opremo in čistilni material za razkuževanje delovnih površin, kljuk na vratih, ograje na stopniščih, stikal ter drugih površin, ki se jih zaposleni in uporabniki pogosteje dotikajo. Nabavili smo tudi ustrezne pregrade za zmanjšanje možnosti stika med zaposlenimi in uporabniki, ter označevalne table in drugo opremo namenjeno obveščanju in osveščanju uporabnikov.

Z regulacijo okoljskega upravljanja in vodenja (EMAS) knjižnica sledi načelom TDOU in v koncept vključuje vse štiri osnove dimenzije trajnostnega razvoja: okoljsko (racionalna raba virov, zmanjševanje odpadkov), gospodarsko (zmanjšanje stroškov, nabava proizvodov z manjšimi vplivi na okolje), socialno in etično (spodbujanje zaposlenih in uporabnikov za racionalno rabo materialov in ločevanje odpadkov).

V knjižnici je poraba energije najbolj odvisna od zunanjih dejavnikov, torej vremenskih razmer (manjša ali večja potreba po ogrevanju v kurilni sezoni, manjša ali večja potreba po hlajenju v poletnem času). To vpliva tudi na dovajanje vlage, saj mora knjižnica skladno s predpisi zagotavljati ustrezno raven relativne vlažnosti zaradi knjižničnega gradiva.

Na porabo vode najbolj vpliva število uporabnikov v knjižnici (uporaba sanitarij) in v lokalu Sova. Poraba je odvisna tudi od pogostosti strojnega mokrega čiščenja, na kar neposredno vplivajo vremenski pogoji. Ker so to zelo spremenljivi dejavniki, se to letno izraža na porabi vode, saj posebni ukrepi za znižanje porabe niso bili uvedeni.

Količina pridelanih odpadkov sicer niha, ampak ne glede na to knjižnica še zmeraj sledi cilju, da jih zniža na najnižjo možno raven. Leta 2012 je bila količina odpadkov 10,88 t, kar se je znižalo na 7,8 t v letu 2013, 7,35 t v letu 2014 in 6,04 t v letu 2015. Približno takšen nivo ohranjamo skozi vsa nadaljnja leta. Glavni pozitivni učinek pri zmanjševanju količine odpadkov je potrebno pripisati tudi racionalnejši uporabi embalaže pri izdelkih, ki jih knjižnica kupuje. Z namestitvijo sušilnikov za roke na najbolj obremenjenih sanitarijah se je zmanjšala poraba papirnate galanterije (papirnatih brisač). Prav tako ima pozitiven učinek ločevanje odpadkov, na katerega so se navadili tako zaposleni, kot uporabniki knjižnice.

4.8 PREDNOSTI

- Namensko grajena in prostorna knjižnična zgradba, ki uporabnikom omogoča ustrezne prostore za študij in delo.

- Prilagajanje prostorskih možnosti knjižnice spreminjajočim se potrebam uporabnikov z visokošolskega zavoda – ureditev čitalnice in prostorov za skupinsko delo v preteklih letih.
- Pokritost z brezžičnim dostopom do spleta.
- Izboljšani bioklimatski pogoji za hranjenje knjižničnega gradiva.

4.9 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

- Nadaljevanje prizadevanj za sistemsko ureditev financiranja nabave knjižničnega gradiva.
- Nadaljevanje prizadevanj za iskanje primerne lokacije za osrednje skladišče znanstvene dediščine UM (arhivsko skladišče).
- Nadaljevanje prizadevanj za pridobitev finančnih sredstev za nabavo opreme za skladišča knjižničnega gradiva.
- Pridobitev sredstev za investicijsko vzdrževanje za ureditev sanitarij za uporabnike in za uporabnike s posebnimi potrebami.

5. ZAGOTAVLJANJE IN IZBOLJŠEVANJE KAKOVOSTI

5.1 Sistem zagotavljanja kakovosti

Univerzitetna knjižnica Maribor je v sistem zagotavljanja kakovosti na UM vstopila leta 1997 kot članica Komisije za ocenjevanje notranje kvalitete UM (predhodnice Komisije za ocenjevanje kakovosti univerze) z nalogo, da se več pozornosti posveti vlogi visokošolskih knjižnic.

Knjižnica se je prvič lotila samoevalvacije svoje dejavnosti leta 2002. Na podlagi leta 2006 sprejete Mariborske deklaracije je bila leta 2007 sprejeta Strategija kakovosti UKM, kjer je posebna pozornost usmerjena k atributom kot so poslanstvo, osrednjost, nacionalnost, regionalnost, ciljna usmerjenost, organiziranost, kakovost, uspešnost, aktualnost/temeljnost, dovzetnost, knjižnica kot učni center ter pripadnost/motiviranost zaposlenih.

V študijskem letu 2006/2007 oz. v letu 2007 je bila samoevalvacija UKM prvič izdelana po enotnih samoevalvacijskih merilih – kazalcih uspešnosti knjižnične dejavnosti na UM.

V letu 2012 je Center za razvoj knjižnic pri NUK nadgradil portal BibSiSt in uvedel kazalce uspešnosti, ki jih je mogoče izračunati na podlagi zbranih statističnih podatkov, določil metodologijo njihovega izračunavanja, definiral subjekte oziroma skupine subjektov, za katere jih je mogoče izračunavati in način grafičnega prikazovanja na spletu. V samoevalvacijsko poročilo za študijsko leto 2011/2012 smo tako prvič vključili tudi te kazalce. V istem študijskem letu je UKM tudi prvič presojala kakovost svojega delovanja v evropskem prostoru z uporabo metodologije BIX (Bibliotheksindex).

Leta 2016 se je komisija za kakovost udeležila predstavitve prenovljenih EUA standardov za zagotavljanje kakovost v evropskem visokošolskem prostoru ter jih leta 2017 predstavila Komisiji za knjižnični sistem, vodjem knjižnic UM in zaposlenim. Upoštevaje te standarde je UKM pripravila Kazalnike kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM, ki jih je sprejel Senat UM 20. 6. 2017 ter jih vključil v proces preverjanja stalnih izboljšav na UM. Nabor 15 kazalnikov se je prvič implementiral v samoevalvacijska poročila članic UM za študijsko leto 2016/2017.

Leta 2018 je UKM pripravila deseto samoevalvacijsko poročilo (za študijsko leto 2016/2017) in tedaj je bil sistem spremljanja in zagotavljanja kakovosti v UKM oz. spremljanja in zagotavljanja kakovosti knjižnične dejavnosti na UM predstavljen na Strokovnem posvetovanju sekcij Zveze bibliotekarskih društev Slovenije »Standardi in knjižnice« z ugotovitvijo, da je UKM s spremljanjem kulture kakovosti visokošolskega knjižničarstva na UM orala ledino v slovenskem visokošolskem prostoru ter vzpostavila relevantna orodja, ki so jih v svoje sisteme kakovosti vključila tudi druga okolja.

5.2 Samoevalvacija

Proces samoevalvacije v Univerzitetni knjižnici Maribor poteka na podlagi Poslovnika kakovosti Univerze v Mariboru in določil Pravilnika o ocenjevanju kakovosti na Univerzi v Mariboru.

Komisija za kakovost UKM je v študijskem letu 2020/2021 delovala v sestavi: Sandra Kurnik Zupanič (predsednica), Aleksandra Grajfoner, Jerneja Grašič, Brina Klemenčič in Mojca Žuželj Ogrizek (člani). Mandatno obdobje komisije je 16. 1. 2018—15. 1. 2022. Sandra Kurnik Zupanič je kot predsednica tudi članica Komisije za ocenjevanje kakovosti univerze, nadomestna članica pa je Jerneja Grašič.

Komisija se sestaja po potrebi oz. v zvezi z realizacijo nalog, ki si jih zada v planu aktivnosti. Samoevalvacijsko poročilo potrjuje Strokovni svet UKM, po predhodni obravnavi na kolegiju ravnateljice. Z ugotovitvami samoevalvacije so na zboru zaposlenih seznanjeni vsi delavci v knjižnici, z določenim naborom ugotovitev pa tudi Komisija za knjižnični sistem in Študentski svet UM.

5.3 Uresničevanje akcijskega načrta knjižnice

UKM je ustanova, ki s svojim poslanstvom in dejavnostjo sooblikuje univerzitetni, lokalni in regionalni prostor, kot varuh slovenske pisne kulturne in znanstvene dediščine pa opravlja tudi naloge nacionalnega pomena. Njena temeljna usmeritev je tesno povezana s poslanstvom in cilji univerze. V univerzitetnem okolju si prizadeva postati enakovreden partner pri doseganju njenih ciljev. Leto 2020 so že od marca zaznamovale posebne razmere, ki so terjale hitro prilagajanje knjižničnih aktivnosti, sledenje ukrepom in uvajanje novih, prilagojenih storitev. Kljub temu je knjižnica zastavljene cilje v največji možni meri izpolnila po sprejetem načrtu (od vseh zastavljenih ciljev (214) jih je uresničila 80 % (171), 12 % (26) delno, 8 % (17) pa jih zaradi objektivnih razlogov ni mogla uresničiti).

Ko je vlada RS 12. 3. 2020 prvič razglasila epidemijo covid-19, je knjižnica vzpostavila oz. prilagodila storitve. Ob sproščanju ukrepov po prvem valu epidemije je bila UKM za uporabnike prilagojeno odprta 11. 5. 2020. S slabšanjem epidemiološke slike v jesenskih mesecih je UKM še enkrat prilagajala svoje dejavnosti. Prilagojeno poslovanje pa ne pomeni le omejitev poslovanja, temveč prilagajanje storitev v spletnem okolju (knjižnica je razvila svetovanje na daljavo).

Ena pomembnejših nalog UKM je zagotavljanje dostopa do elektronskih virov oz. mednarodne znanstvene literature na spletu v okviru IP območja Univerze v Mariboru in na daljavo. UKM se v imenu članic UM pogaja v konzorcijih za nabavo e-virov. V letu 2020 je UKM prvič izvedla javno naročilo za nakup knjižničnega gradiva za vse članice UM.

Knjižnica prilagaja tudi knjižnične zbirke, sodeluje pri razvoju in vzdrževanju institucionalnega repozitorija DKUM, posveča se novim založniškim modelom in spreminjajočemu se znanstvenemu komuniciranju. UM je v 2020 sprejela politiko odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture. UKM opravlja naloge svetovalnega središča za odprti dostop, izvaja izobraževanja in promocijo odprtega dostopa in skrbi za DKUM kot temeljno infrastrukturo za odprti dostop. Na področju uveljavljanja odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov, podatkov in rezultatov raziskav na UM je najpomembnejši dosežek knjižnice sodelovanje v mednarodnem projektu Obzorja 2020 z naslovom National Initiatives for Open Science-Europe (NI4OSEurope), ki se je nadaljeval v letu 2020. Poglavitna naloga projekta je integracija storitev in servisov JV Evrope v Evropski oblak odprte znanosti. Vzpostavitev nacionalne skupnosti odprte znanosti je naloga UKM kot nacionalnega predstavnika v projektu. S sodelovanjem Centralne tehniške knjižnice Univerze v Ljubljani, Univerzitetne knjižnice Univerze na Primorskem je UKM vzpostavila portal Odprta knjižnica, ki je slovenski svetovalni center na področju odprte znanosti. Portal Odprimo:UM je portal odprte znanosti Univerze v Mariboru.

Velik uspeh knjižnice predstavljajo večje ugodnosti za raziskovalce UM pri objavljanju člankov v znanstvenih revijah v odprtem dostopu (znižano plačilo APC), ki smo jih uspeli izpogajati pri založnikih

(Elsevier, Emerald, Sage, ACS, MDPI, Taylor & Francis in drugih). UKM je v letu 2020 prešla na novo programsko podporo za upravljanje z elektronskimi viri, ki jo je razvil IZUM in je za članice UM brezplačna. Digitalne in digitalizirane vsebine, razvoj DKUM in razvoj Repozitorija UKM so bile tudi v letu 2020 prednostne naloge UKM.

Izobraževanje uporabnikov o knjižničnih storitvah je za pridobivanje kompetenc za uspešen študij zelo pomembno. Novost na tem področju je sodelovanje v izobraževanju za doktorske študente v okviru programa Prenosljivih spretnosti.

Dotok knjižničnega gradiva tudi iz naslova obveznega izvoda presega možnosti letnega nakupa arhivskih polic. Oprema arhivskega skladišča z ustreznimi kompaktnimi policami in nadomestna lokacija, ki bi rešila veliko prostorsko stisko osrednje univerzitetne knjižnice in fakultetnih knjižnic, je dolgoletni cilj, za katerega si je knjižnica prizadevala tudi v letu 2020.

Povezava: 6.4 Analiza akcijskega načrta UKM za študijsko leto 2020/2021

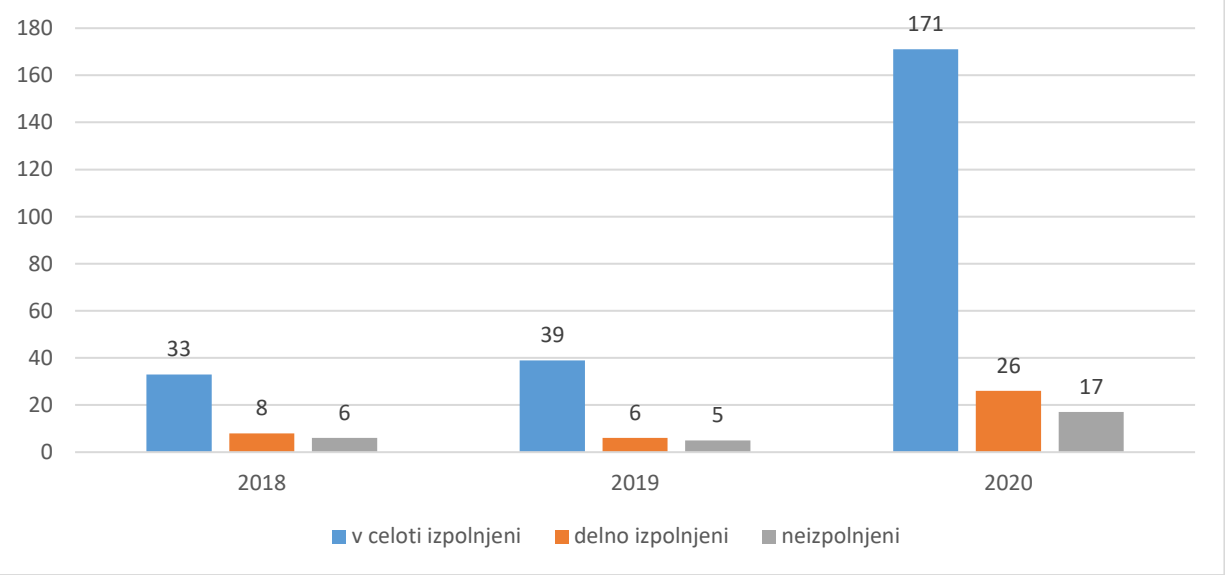

Graf 13: Doseganje ciljev UKM v obdobju 2018 do 2020

Preglednica 18: Analiza vzrokov za neizpolnitev ciljev v letu 2020

Cilj	Vzrok za neizpolnitev cilja
Raziskava vpliva visokošolske knjižnice na delovanje akademskega okolja	Metode ocenjevanja vpliva knjižnic so sestavni del prenove priporočil in standardov visokošolskih knjižnic, ki so bili sprejeti šele sredi leta 2021.
Priprava aplikacije za oddajo metapodatkov in prevzem gradiva v Repozitorij UKM raziskovalnih nalog Mladi za napredek Maribora	Pomanjkanje časa in ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom (zunanji partner).
Vzpostavitev prikaza podatkovnega arhiva UM na posebnem spletnem naslovu (nove funkcionalnosti DKUM)	Realizacija zahteva paketno spremembo spletnih povezav iz DKUM v COBISS-u.
Vzpostavljeno načrtno zbiranje digitalno rojenih dokumentov domoznanskega značaja	Pomanjkanje časa in ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom.

Uveljavitev odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov in podatkov raziskav	Posodobitev osnutka Pravilnika o odprtem dostopu prenesena v 2021 zaradi nove nacionalne strategije
Ustrezno arhiviranje obveznega izvoda publikacij RS in obveznega izvoda publikacij UM	Za izvedbo je potrebna skupna akcija UM in MIZŠ.
Vzpostavitev e-vodičev po storitvah UKM	Pomanjkanje časa in ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom.
Ureditev promocijskega mesta na zgradbi UKM	Pomanjkanje finančnih sredstev

V preglednici so povezani cilji združeni.

5.4 PREDNOSTI

- Vzpostavljen enoten sistem spremljanja in ocenjevanja kakovosti knjižnične dejavnosti.
- Širok nabor kvantitativnih orodij za spremljanje kakovosti knjižnične dejavnosti.
- Izdelava samoevalvacijskega poročila in obravnava poročila pri deležnikih knjižnice v visokošolskem prostoru.
- Objava samoevalvacijskega poročila in dokumentov o kakovosti na domači strani UKM.

5.5 PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

- Vpeljava sistema permanentnega nadziranja uresničevanja aktivnosti za izboljšanje kakovosti.
- Večja stopnja zavedanja zaposlenih o pomenu kakovosti za izvajanje visokošolske knjižnične dejavnosti.
- Iskanje sistemskih rešitev v matičnem visokošolskem okolju za hitrejši razvoj knjižnične dejavnosti.

6. PRILOGE

6.1 Analiza uresničevanja strategije in strateškega načrta Univerzitetne knjižnice Maribor

6.2 Rezultati ankete o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami Univerzitetne knjižnice Maribor za študijsko leto 2020/2021

6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM

6.4 Analiza akcijskega načrta UKM za študijsko leto 2020/2021

6.5 Akcijski načrt UKM za študijsko leto 2021/2022

6.1 Analiza uresničevanja strategije in strateškega načrta Univerzitetne knjižnice Maribor

STRATEGIJA RAZVOJA UNIVERZITETNE KNJIŽNICE MARIBOR V OBDOBJU 2015 – 2020

Realizacija akcijskega načrta za študijsko leto 2020/2021

PODROČJE - ORGANIZACIJA KNJIŽNIČARSTVA

CILJ 1: VEČJA STOPNJA POVEZANOSTI KNJIŽNIČNEGA INFORMACIJSKEGA SISTEMA UNIVERZE V MARIBORU

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2015	Izdelan in potrjen strateški načrt razvoja UKM 2015 – 2020	2015: Strateški načrt razvoja UKM do 2020 sprejet na 7. redni seji Strokovnega sveta UKM dne 25. 11. 2015. 2020: Strateški načrt UKM 2021-2025: imenovana je bila delovna skupina, ki je pričela z delom marca 2020, načrt: sprejetje strategije marec 2021
2017	Izdelan strateški načrt razvoja knjižnične dejavnosti na UM	2016: Strateška razvojna področja pomembna za razvoj knjižničnega sistema na UM smo predstavili odločevalcem na univerzi in predstavnikom članic v Komisiji za knjižnični sistem dne 28.10.2016. K pripravi osnutka nismo pristopili, ker člani KISUM-a ne podpirajo knjižničnega sistema na UM kot enotnega poslovnega sistema. 2017: V okviru delovne skupine za strategijo visokošolskega knjižničarstva pri MIZŠ opravili kvalitativno analizo knjižničarstva na UM. 2017: Univerzi smo za razvojni steber predlagali tri področja: 1. šola informacijskega opismenjevanja; 2. vzpostavitev svetovalnega centra »Odprimo:UM« v UKM in 3. ustanovitev kreativnega centra za učenje digitalnih veščin v UKM. 2018: Strateški cilj – vzpostavitev enovitega poslovnega modela knjižničarstva na UM smo prestavili v novo strateško obdobje 2020-2030.
2017	Potrjen strateški načrt razvoja knjižnične dejavnosti na UM na ustreznih organih knjižnice in univerze	Nerealizirano 2020: Cilj prestavili v naslednje strateško obdobje
2018	Predstavitev enotnega poslovnega modela knjižničarstva UM kot dela strateškega načrta knjižnične dejavnosti na univerzi	2015: Pogodbo o izvajanju knjižnične dejavnosti na Fakulteti za turizem smo podpisali 22. 1. 2015. Vzpostavili smo lokalni katalog v okviru sistema COBISS in

		jih vključili v knjižnični informacijski sistem UM. 2016: Pogodba o izvajanju knjižnične dejavnosti na Fakulteti za energetiko. 2017: 30. 9. 2017 sporazumna odpoved pogodbe s Fakulteto za turizem, zaposlili so ustrezen strokovni kader. 2020: izvajali smo dejavnost za dve fakulteti, FE in FT (FE: čas trajanja pogodbe od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 FT: čas trajanja pogodbe od 1. 5. 2020 do 31. 5. 2021).
2020	Vzpostavljen enotni poslovni model knjižničarstva na UM	2018: Strateški cilj – vzpostavitev enovitega poslovnega modela knjižničarstva na UM smo prestavili v novo strateško obdobje 2020-2030.

CILJ 2: POSODOBLJENA ORGANIZACIJSKA STRUKTURA UKM

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2015	Vzpostavljena nova organizacijska struktura UKM, ki organizacijsko podpira dejavnost knjižnice v sodobnih okoliščinah	2015: Realizirano
2015	Implementacija nove organizacijske sheme in delovnih procesov.	2015: Realizirano
2016	Izdelan katalog delovnih procesov in postopkov in spremljajočih dokumentov.	2016: Reorganizacija poslovnih procesov UKM je bila uvedena s 1. 2. 2015. Katalog delovnih procesov in postopkov je izdelan do faze osnutka. Dokončanje zastavljenega cilja je preneseno v naslednje leto. 2020: Izdelavo kataloga delovnih procesov in postopkov smo v obliki zaključenega dokumenta opustili.
2018, 2020	Evalvacija delovnih procesov in postopkov, spremembe in dopolnitve	2018: Izvedena evalvacija delovnih procesov in postopkov 2019: Evalvacija delovnih procesov in postopkov v Enoti za izposojo in posredovanje dokumentov (informatorstvo)

CILJ 3: ZDRUŽITEV KNJIŽNIČARSTVA IN ZALOŽNIŠTVA UNIVERZE V MARIBORU

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2016	Uveljavitev odprtega dostopa do izobraževalnih vsebin	2017: Načelo odprtega dostopa do izobraževalnih vsebin je sestavni del osnutka Pravilnika o odprtem dostopu na UM, ki ga je UKM predložila univerzi. 2017: Osnutek obravnavan na sestanku s predstavniki (prof. dr. Vaupotič, prof. dr.

		Repas, prof. dr. Ojsteršek, dr. Golob in mag. Legat) 2018: V letu 2018 (spomladi) so osnutek obravnavale Komisija za znanstvenoraziskovalno dejavnost pri Senatu UM, Komisija za dodiplomski študij in podiplomski študij pri Senatu UM. Novo vodstvo UM smo opozorili na pripravljen osnutek. 2019, 2020: Prenos naloge v naslednje strateško obdobje zaradi nove nacionalne strategije na tem področju, ki bo sprejeta v 2021 v okviru RISS in Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki je v fazi predloga.
2017	Vzpostavitev strokovne podpore pri dejavnosti univerzitetnega elektronskega založništva.	2015: Oblikovan je idejni osnutek vzpostavitve strokovne podpore pri dejavnosti univerzitetnega elektronskega založništva v kontekstu odprtega dostopa do znanstvenih informacij in poslovnih modelov odprtega dostopa v revijalnem založništvu. 2016: Organizirali smo izobraževanje za založnike (izvajalec NUK); organizirali smo posvet z naslovom Elektronsko založništvo – pasti in priložnosti. 2020: Delno realizirano (Razvoj s knjižnico podprtega univerzitetnega založništva (definiranje procesov strokovne podpore UKM založniški dejavnosti na UKM: Založniška dejavnost na UM poteka v sodelovanju z Univerzitetno knjižnico Maribor in procesi so povezani preko CIP zapisov s COBISS sistemom in DKUM. Sistemska rešitev je načrtovana za pomlad 2021).
2020	Integracija založniške dejavnosti s knjižničarstvom na UM.	2016: Vzpostavljeno sodelovanje med UKM in Univerzitetno založbo UM 2018: Prevzem predstojništva Univerzitetne založbe UM s strani sodelavca UKM. 2018/2019: oblikovanje zbirke Univerzitetne založbe UM v DKUM.

PODROČJE - KAKOVOST KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI NA UM

CILJ 4: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI OSREDNJE UNIVERZITETNE KNJIŽNICE UKM IN VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC NA UNIVERZI V MARIBORU

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2018	Implementacija kazalnikov kakovosti knjižnične dejavnosti glede na končne učinke univerze.	2015: Izvedena Anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM. 2015: Oblikovan nabor kazalnikov uspešnosti knjižnične dejavnosti glede na končne učinke univerze na podlagi ISO 16439 Informatika in dokumentacija – Metode in postopki za ocenjevanje vpliva knjižnic. 2017: Kazalniki kakovosti potrjeni na SS UKM, 11. seji Komisije za knjižnični sistem UM 23. 2. 2017, 9. seji KOKU 13. 4. 2017 in 23. seji Senata UM 20. 6. 2017. Končne učinke le-teh bomo spremljali v srednjeročnem obdobju 2018-2021. 2018: Evalvacija kazalnikov kakovosti knjižnične dejavnosti posameznih knjižnic UM.

CILJ 5: UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR POZNA POTREBE SVOJIH UPORABNIKOV

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2017	Definiranje potreb uporabnikov posameznih ciljnih skupin in njihovo sprotno preverjanje.	UKM vsako leto izvaja anketo o zadovoljstvu s storitvami. 2016, 2017: Izvedli smo spletno anketo po metodologiji LibQual ameriškega združenja raziskovalnih knjižnic. Rezultati omogočajo primerjavo s priznanimi evropskimi univerzitetnimi knjižnicami. 2018/2019: Izvedena anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM. Rezultati kažejo visoko stopnjo zadovoljstva. 2019/2020: Izvedena anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM. Rezultati kažejo visoko stopnjo zadovoljstva.

PODROČJE - ORGANIZACIJA KNJIŽNIČNE ZBIRKE

CILJ 6: OBLIKOVANJE VIRTUALNEGA SVETA ZNANJA

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2015	Vzpostavljen digitalni repozitorij UKM	2016: Realizirano
2015	Prirast digitalnih objektov (digitaliziranih ali digitalno rojenih): letno do 5.000 strani	2016: Realizirano (v 2018 že 17.000 digitalnih objektov) 2020: 28.668 strani.
2016	Vzpostavljen proces urejanja avtorskih pravic za objavo na spletu	2017: Delno realizirano. Znanje na tem področju se izgrajuje vzporedno z javnim objavljanjem digitaliziranih objektov.
2016	Retrospektivni vnos bibliografskih zapisov redkega in dragocenega gradiva in gradiva posebnih zbirk kot prednostne naloge.	2017: Realizirano, vendar ne v pričakovanem obsegu. 2020: Redna dejavnost.
2017	Vzpostavljeno načrtno zbiranje digitalno rojenih dokumentov domoznanskega značaja	2017: Nerealizirano 2020: Cilj prestavljen v naslednje strateško obdobje.
2017	Digitalna knjižnica UM kot repozitorij znanstvene dediščine univerze (vzpostavitev trajnega hranjenja dokumentov)	2015: Z Narodno in univerzitetno knjižnico smo se dogovorili, da skupaj preučimo možnosti izkoriščanja njihove infrastrukture in izdelanih poslovnih procesov za trajno hranjenje gradiv v DKUM in Repozitoriju UKM; 2015: Institucionalni repozitorij kulturne dediščine UKM vzpostavljen – Repozitorij UKM; 2015: Pripravljena izhodišča, smernice, osnutek delovnih procesov za digitalizacijo in objavo gradiv v repozitoriju, sprejet je protokol o upravljanju z elektronskim fotografskim gradivom in vabili UKM; 2016: Celovit strateški dokument o digitalizaciji; 2016: NUK je posredoval ponudbo za trajno ohranjanje DKUM in Repozitorija UKM. 2017: Sklenitev pogodbe za trajno hranjenje z NUK (DKUM, Repozitorij UKM; od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2022). 2020: Dogovor, da se sklene aneks k pogodbi, ki natančneje opredeljuje odgovornosti pogodbenih strank.
2017	Vzpostavljen model nabave knjižničnega gradiva po meri uporabnika	2017: Realizirano 2018: Opravljena analiza poslovnega modela PDA različnih ponudnikov e-knjig; zaradi znižanja sredstev smo poslovni

		model nadomestili z nakupom individualnih naslovov e-knjig) 2020: Nerealizirano; načrt uvedbe v 2021.
2018	Različne aplikacije, integrirane v celovit informacijski sistem (COBISS, DKUM, SICRIS, repozitorij UKM, e-učno okolje, »Google Učenjak« itd.)	2015: Implementiran je agregator metapodatkov lokalnih katalogov UM, realizirana je konverzija in deduplikacija lokalnih katalogov fakultetnih knjižnic v UM:NIK. 2019: testna verzija Akademske digitalne zbirke kot nadgradnje iskalnika UM:NIK, ki bo podprta v okviru sistema COBISS. 2020: Implementacija; Akademska digitalna zbirka v okviru COBISS+ dostopna od 1. 1. 2021.

PODROČJE - IZOBRAŽEVANJE

CILJ 7: INTEGRACIJA INFORMACIJSKE PISMENOSTI V KURIKULUM UNIVERZE V MARIBORU

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2016	Vzpostavitev sodelovanja s Kariernim centrom UM	2016: Delno realizirano.
2018	Večja stopnja informacijske pismenosti študentov UM (število udeležencev izobraževanja UKM).	2015: št. udeležencev: 5.160 2016: št. udeležencev: 6.194 2017: št. udeležencev: 6.403 2018: št. udeležencev: 6.146 2019: št. udeležencev: 5.939 2020: št. udeležencev: 2.617
2019	Integracija informacijske pismenosti kot sestavnega dela visokošolskega študija UM	2019: Predmet informacijsko opismenjevanje vključen v nabor kreditno ovrednotenih obštudijskih dejavnosti.
2019	Vzpostavljene učne sheme nivojskega modela informacijskega opismenjevanja.	2019: Pripravljen koncept in vsebine za informacijsko opismenjevanje v okviru Doktorske šole. 2020: Izvedba IO v okviru Doktorske šole UM.

CILJ 8: OBLIKOVANJE KNJIŽNICE KOT UČNEGA CENTRA UNIVERZE V MARIBORU

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2015	Analiza razpoložljivih virov, ki jih uporabljajo študenti pri učenju in drugih podpornih mehanizmov za njihovo delo in življenje na univerzi, ki morajo biti zlahka dostopni in zasnovani po njihovih potrebah	Realizirano
2016	Vzpostavitev ažurnega interaktivnega centralnega seznama obvezne in priporočljive študijske literature,	2015: Pripravljena je idejna zasnova seznama obvezne in študijske literature,

	urejenega po predmetih, povezanega s knjižničnim sistemom in e-učno zbirko.	ki bo povezoval aplikacije COBISS-DKUM-Moodle. 2018: Osnutek zasnove pilota pripravljen, okolje za razvoj je pripravljeno - usklajeno z RCUMom, Moodle in dodatki za Moodle), programiranje vtičnika za Moodle) - realizacija 20% 2018: Pripravljena prototipna aplikacija – vtičnik za e-učno okolje Moodle. 2019: vtičnik za e-učno okolje integriran v Moodle 2020: Modul Učna gradiva vzpostavljen, raziskovalni vodiči integrirani v Moodle.
2016	Uveljavitev načela odprtega dostopa na področju izobraževalnih vsebin, ki jih izdaja UM.	2017: Načelo odprtega dostopa do izobraževalnih vsebin je sestavni del osnutka Pravilnika o odprtem dostopu na UM, ki ga je UKM predložila univerzi. V letu 2018 (spomladi) so osnutek obravnavale Komisija za znanstvenoraziskovalno dejavnost pri Senatu UM, Komisija za dodiplomski študij in podiplomski študij pri Senatu UM. Novo vodstvo UM smo opozorili na pripravljen osnutek. 2020: Prenos naloge v naslednje strateško obdobje zaradi nove nacionalne strategije na tem področju, ki bo sprejeta v 2021 v okviru RISS in Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki je v fazi predloga.
2017	Prenovljena ponudba izobraževalnih vsebin za pridobivanje kompetenc informacijske in digitalne pismenosti.	Realizirano
2017	Oblikovanje univerzitetne e-učne zbirke.	Nerealizirano
2018	Večja stopnja implementacije knjižničnih storitev v e-učno okolje univerze.	2015: V e-učnem okolju Moodle Univerze v Mariboru je v 9 učnih enotah uporabljen vtičnik EDS. 2016: Popularizacija uporabe knjižničnih storitev v e-učnem okolju poteka v okviru izobraževanj za študente in profesorjev. Obsežnejše stopnje uporabe še ni zaznati. 2020: Modul Učna gradiva vzpostavljen, raziskovalni vodiči integrirani v Moodle.
2018	Sodobno opremljen knjižnični prostor za učinkovito učenje v kreativnem učnem okolju.	2015: Oblikovanje usmerjevalnega sistema UKM (sodelovanje s študenti FGPA – smer arhitektura). 2017: merjenje obiska v ČUK in knjižnici 2017: prenova brezžičnega omrežja 2017: Beatnik – za uporabnike 2017: BookEye – skener za uporabnike 2018: Kotiček za PressReader

PODROČJE - PODPORA ZNANSTVENI ODLIČNOSTI

CILJ 9: SPODBUJANJE ODPRTOSTI IN PREPOZNAVNOSTI UNIVERZE V MARIBORU V NACIONALNEM IN MEDNARODNEM RAZISKOVALNEM PROSTORU

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2015	Implementacija računalniško podprtega točkovanja bibliografij za potrebe vrednotenja na UM	2016: Realizirano avtomatsko točkovanje bibliografije po habilitacijskih merilih Univerze v Mariboru
2016	Uveljavljena politika odprtega dostopa do znanstvenih del in raziskovalnih podatkov na UM	2015, 2016: Sodelavka UKM članica delovne skupine pri MIZŠ za vzpostavitev Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015 – 2020. 2017: Pripravljen osnutek Pravilnika o odprtem dostopu na UM. 2017: sodelovanje pri nastanku Akcijskega načrta izvedbe nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020. 2020: Sodelavka UKM članica delovne skupine pri MIZŠ za pripravo poglavja o odprti znanosti v okviru RISS.
2016	Oblikovana sistemska podpora raziskovalcem pri objavljanju v odprtem dostopu in upravljanju z raziskovalnimi podatki	2018: Delno realizirano 2020: Vzpostavitev svetovalnega centra Odprta knjižnica treh ustanov CTK/UKM/UK UP.
2017	Podpora akademski skupnosti pri načrtovanju upravljanja z raziskovalnimi podatki	2017, 2018: Nerealizirano 2019: NI4OS-Europe: National Initiatives for Open Science in Europe – UKM projektni partner. 2020: Sodelovanje pri prevodu brošure 23 točk: pomoč knjižničarjem pri svetovanju pri upravljanju z raziskovalnimi podatki in priprava dokumentov v okviru NI4OS (podatki FAIR, EOSC).

PODROČJE – INOVATIVNE TEHNOLOGIJE, METODE IN STORITVE

CILJ 10: UVAJANJE INOVATIVNIH TEHNOLOGIJ, METOD IN STORITEV

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2017	Uvedba ključnih programskih tehnologij in orodij za učinkovito učenje, poučevanje in raziskovanje, kot ponudba Univerze v Mariboru	2015: Napredni iskalnik EWBSCO EDS – UM:nik 2016: Vtičnik EBSCO EDS za e-učno okolje Moodle 2015: BrowZine 2017: EndNote Proffesional 2018: EndNote Proffesional X9 2018/2019: testna verzija Akademske digitalne zbirke, ki bo 2020 nadomestila iskalnik UM:NIK 2019: Oblikovanje predlog za zaključna dela študentov UM v formatu doc. in latex, izdelan raziskovalni vodič. 2020: Akademska digitalna zbirka v okviru COBISS+ dostopna od 1. 1. 2021; nova verzija EndNote 20 (Windows Macintosh); nadgradnja prog. opreme LibGuides; obnovitev prog. opreme BrowZine).
2017	Vzpostavljeno sistemsko financiranje vzdrževanja in razvoja Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru	2017: Financiranje vzdrževanja in razvoja Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru v okviru skupnih nalog univerze, katerih izvajanje financirajo članice UM. 2018-: vsako leto v okviru skupnih nalog Univerze v Mariboru.
2018	Postopni prehod na RFID tehnologijo v skladu z idejnim načrtom	2015: Pregled strokovne literature in primerov dobre prakse ter ponudb dobaviteljev RFID opreme. Izdelan idejni načrt uvedbe RFID tehnologije v UKM. 2016: Izdelan elaborat o izvedljivosti in smiselnosti uvedbe RFID tehnologije v poslovne procese knjižnice. 2017: Zaradi previsokih vstopnih stroškov, smo investicijo v novo tehnologijo do nadaljnjega prestavili. 2019: Revizija elaborata o izvedljivosti in smiselnosti uvedbe RFID tehnologije v poslovne procese knjižnice. 2020: Pregled novosti ponudbe RFID storitev za knjižnice.
2018	Vzpostavljene samopostrežnih storitev za uporabnike	2015: Analiza postopkov e-naročanja in predlog korektivnih ukrepov 2018: Uvedena je storitev spletnega vpisa za študente UM

		2018/2019: Uveden je posodobljen način naročanja gradiva in spletno plačevanje. 2020: delno realizirano: e-zadolžnice; realizirano: e-opomini.

PODROČJE – KULTURNA DEDIŠČINA

CILJ 11: ZAGOTAVLJANJE VAROVANJA IN ZAŠČITE GRADIVA ZA TRAJNO OHRANJANJE KULTURNE IN ZNANSTVENE DEDIŠČINE

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2018	Vzpostavitev centralnega skladišča knjižničnega gradiva.	2016: Možne lokacije evidentirane - izpis iz GURSa; predlog treh lokacij je bil priložen k vlogi za osrednji arhiv, kar smo poslali na MIZŠ, ki pripravlja srednjeročni načrt investicijskih vlaganj; v prihodnje načrtujemo izdelavo projektne dokumentacije, vsaj DIIP.

PODROČJE – VPETOST V OKOLJE IN PROMOCIJA

CILJ 12: SOUSTVARJANJE KREATIVNEGA OKOLJA ZA PROMOCIJO KULTURE IN POPULARIZACIJO ZNANOSTI V MESTU, NA UNIVERZI IN V ŠIRŠI REGIJI

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2017	Z digitalizacijo dragocene pisne kulturne dediščine univerze in mesta zagotovitev širokega dostopa do kulturnih dobrin	2017: 10.000 digitalnih objektov 2018: 17.020 digitalnih objektov 2019: ni podatka 2020: 28.668 strani
2018	Povečanje deleža dogodkov na področju popularizacije znanosti	2015: št. razstav: 30; št. prireditev: 93; št. dogodkov za popularizacijo znanosti: 16. 2016: št. razstav: 33; št. prireditev: 89; št. dogodkov za popularizacijo znanosti: 24. 2017: št. razstav: 32; št. prireditev: 83; št. dogodkov za popularizacijo znanosti: 26 2018: št. razstav: 31; št. prireditev: 94; št. dogodkov za popularizacijo znanosti: 23 2019: št. razstav: 29; št. prireditev: 80 2020: št. razstav: 17; št. prireditev: 26

PODROČJE – RAZVOJ KADROV

CILJ 13: RAST STROKOVNEGA POTENCIALA KNJIŽNICE

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2016	Izobraževanje zaposlenih usklajeno z vsebinskim načrtom dela in s strategijo UKM	Realizirano v okviru načrtovanih finančnih sredstev.
2016	Opredelitev motivacijskih dejavnikov za strokovno rast zaposlenih	2016: Oblikovali smo nabor motivacijskih dejavnikov, ki bodo vključena v sistem nagrajevanja uresničenih inovacij.
2017	Vzpostavljen princip učeče se organizacije	2016: Vzpostavljen sistem internih izobraževanj.

CILJ 14: KNJIŽNICA – INKUBATOR INOVATIVNIH IDEJ

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2016	Vzpostavljen sistem ustvarjanja in spremljanja inovacij.	Nerealizirano

CILJ 15: USTREZNA UMESTITEV POLOŽAJA KNJIŽNIČARJA IN STROKOVNEGA DELAVCA V KNJIŽNICI NA UNIVERZI V SISTEM JAVNIH USLUŽBENCEV

Leto	Ciljna vrednost kazalnika	Realizacija
2016	Izdelana tipizacija delovnih mest v visokošolskih knjižnicah na Univerzi v Mariboru	2017: Pregled poimenovanja sistemiziranih delovnih mest v visokošolskih knjižnicah UM.
2017	Izdelan predlog ustrezne umestitve oz. odprave nesorazmerij knjižničnih delovnih mest in delovnih mest drugih strokovnih delavcev v knjižnici v okviru sistema javnih uslužbencev	2017: Popis in analiza knjižničnih delovnih mest na UM 2018: Predlog umestitev oz. odprave nesorazmerij knjižničnih delovnih mest in delovnih mest drugih strokovnih delavcev v sistemu javnih uslužbencev.
2018	Izdelan kadrovski načrt za obdobje 2018-2025	2018: Kadrovski načrt do 2022 2018/2019: Predlog umestitev oz. odprave nesorazmerij knjižničnih delovnih mest in delovnih mest drugih strokovnih delavcev v sistemu javnih uslužbencev ob popravkih plačnih razredov 2020: Izdelana kadrovska projekcija 2020-2025.

6.2 Rezultati ankete o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami Univerzitetne knjižnice Maribor za študijsko leto 2020/2021

V študijskem letu 2020/2021 je knjižnica anketo o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM izvedla med 22. junijem in 8. julijem 2021. Anketa, ki je vsebovala 24 vprašanj, je bila izvedena v spletni obliki. Izpolnilo jo je 267 uporabnikov. V primerjavi z anketo iz preteklega študijskega leta 2019/2020 jo je izpolnilo 32 uporabnikov manj. Izpostavljena so vprašanja, ki se nanašajo na kakovost storitev in oceno UKM kot celote. Kakovost storitev knjižnica ugotavlja tudi na podlagi ocen uporabnikov za štirinajst izbranih storitev oz. ponudb UKM in individualni izpostavitvi najboljše in najslabše storitve oz. ponudbe UKM. Anketa je zastavila tudi vprašanje o vplivu oz. ekonomski vrednosti knjižnice. 92% anketiranih je zadovoljnih z UKM kot celoto. Tako kot pretekla anketa je tudi ta ugotavljala zadovoljstvo uporabnikov in uporaba storitev v času okrnjenega delovanja oz. zaprtja knjižnice zaradi COVID-19. Rezultati ankete so sledeči:

1. Koliko let že obiskujete UKM?

Obisk UKM	Odstotek	Število odgovorov
manj kot 1 leto	8,99%	24
1 do 3 leta	24,72%	66
3 do 5 let	10,49%	28
več kot 5 let	55,81%	149
	Skupaj odgovorov	**267**

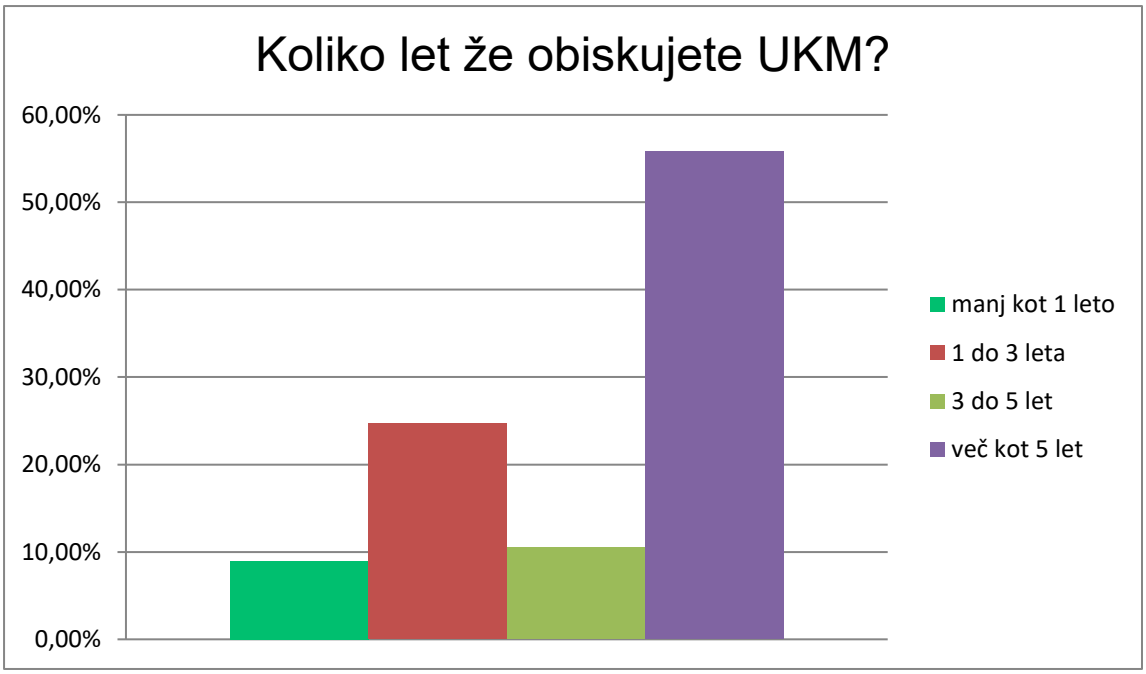

149 uporabnikov (56%%), ki so izpolnili anketni vprašalnik, obiskuje UKM več kot 5 let.

2. Kako pogosto obiskujete UKM?

Pogostost obiska UKM	Odstotek	Število odgovorov
vsak dan	4,89%	13
vsaj enkrat na teden	9,77%	26
večkrat na mesec	21,43%	57
nekajkrat letno	63,91%	170
	Skupaj odgovorov	**266**
	Skupaj brez odgovora	**1**

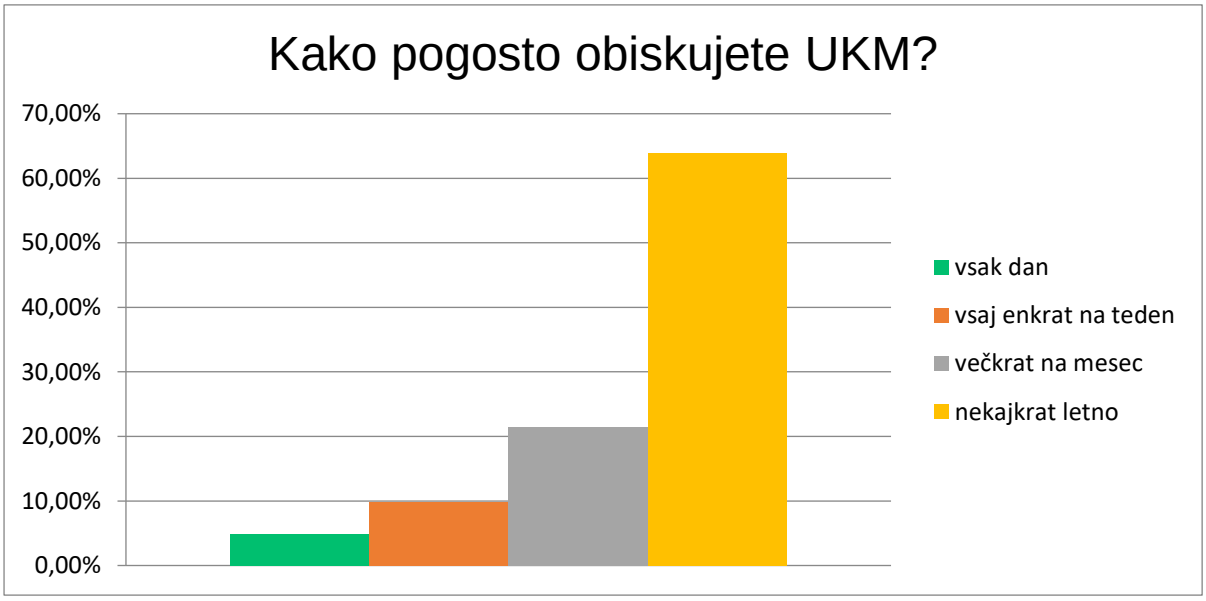

Več kot polovica anketiranih (64%) knjižnico obišče nekajkrat letno, 21% pa jih knjižnico obišče večkrat na mesec.

3. Ob katerih urah najpogosteje obiskujete UKM?

Čas obiska UKM	Odstotek	Število odgovorov
med 8.00 in 11.00	14,56%	38
med 11.00 in 14.00	25,67%	67
med 14.00 in 16.00	21,46%	56
med 16.00 in 19.00	35,63%	93
med 19.00 in 24.00	2,68%	7
	Skupaj odgovorov	**261**
	Skupaj brez odgovora	**6**

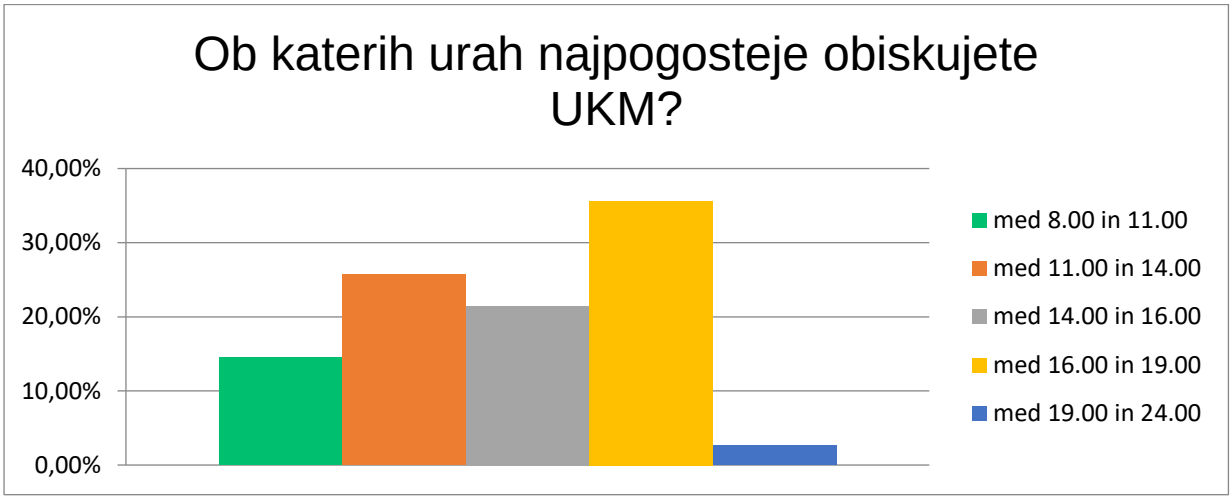

161 anketiranih uporabnikov najpogosteje obišče knjižnico med 8.00 in 16.00 uro, 100 jih pa knjižnico obišče med 16.00-24.00 uro.

4. Zakaj obiskujete UKM? (izberite največ 3 možnosti)

Razlog obiska UKM	Odstotek	Število odgovorov
izposoja in uporaba študijskega gradiva	84,59%	225
izposoja in uporaba gradiva za prosti čas	54,14%	144
prelistavanje revij in časopisov (časopisna čitalnica, Turnerjeva čitalnica ...)	8,27%	22
kot študijski prostor (čitalnica ČUK, prostor za skupinsko učenje ...)	39,10%	104
uporaba osebnega računalnika	1,88%	5
osebni stik s strokovnimi referenti	4,89%	13
uporaba storitev medknjižnične izposoje	9,77%	26
uporaba storitev Enote za domoznanstvo in posebne zbirke	2,63%	7
pridobivanje informacij o gradivu in iz gradiva (informacijska točka)	10,15%	27
izobraževanje (uvajanja, predstavitve)	10,90%	29
prireditve in razstave	13,53%	36
kot prostor za druženje	6,39%	17
vnos bibliografskih enot za potrebe osebne bibliografije	1,88%	5
svetovanje s področja odprte znanosti	2,63%	7
Drugo (napišite)		5
	Skupaj odgovorov	**266**
	Skupaj brez odgovora	**1**

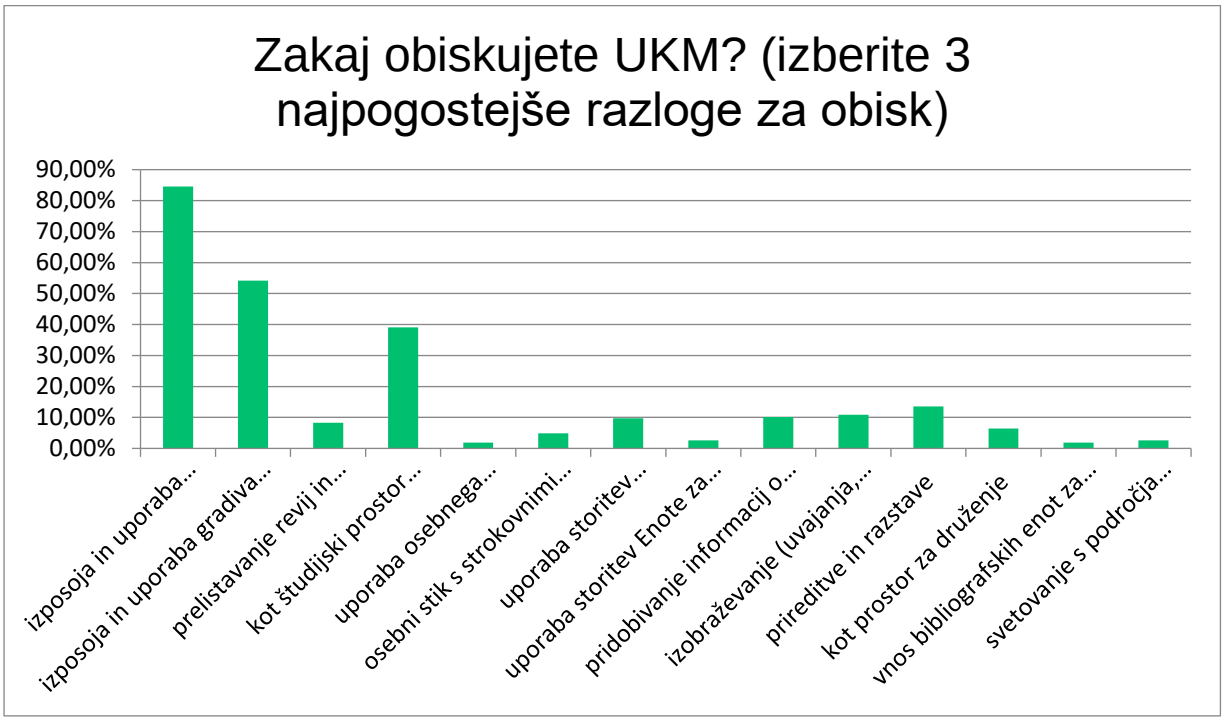

Dobrih 85% (225) od anketiranih uporabnikov knjižnico obišče zaradi izposoje in uporabe študijskega gradiva, 54% (144) uporabnikov zaradi izposoje in uporabe gradiva za prosti čas. Zaradi uporabe študijskega prostora knjižnico obišče 39% (104) uporabnikov, dodatnih 6% (17) anketiranih uporabnikov obiskuje knjižnico tudi zaradi prostora za druženje.

5. Kako ste zadovoljni s čitalnico ČUK Univerzitetne knjižnice Maribor?

Zadovoljstvo s čitalnico ČUK	Odstotek	Število odgovorov
nisem zadovoljen	1,51%	4
sem zadovoljen	30,57%	81
sem zelo zadovoljen	21,89%	58
ne obiskujem	46,04%	122
Predlog za izboljšanje		18
	Skupaj odgovorov	**265**
	Skupaj brez odgovora	**2**

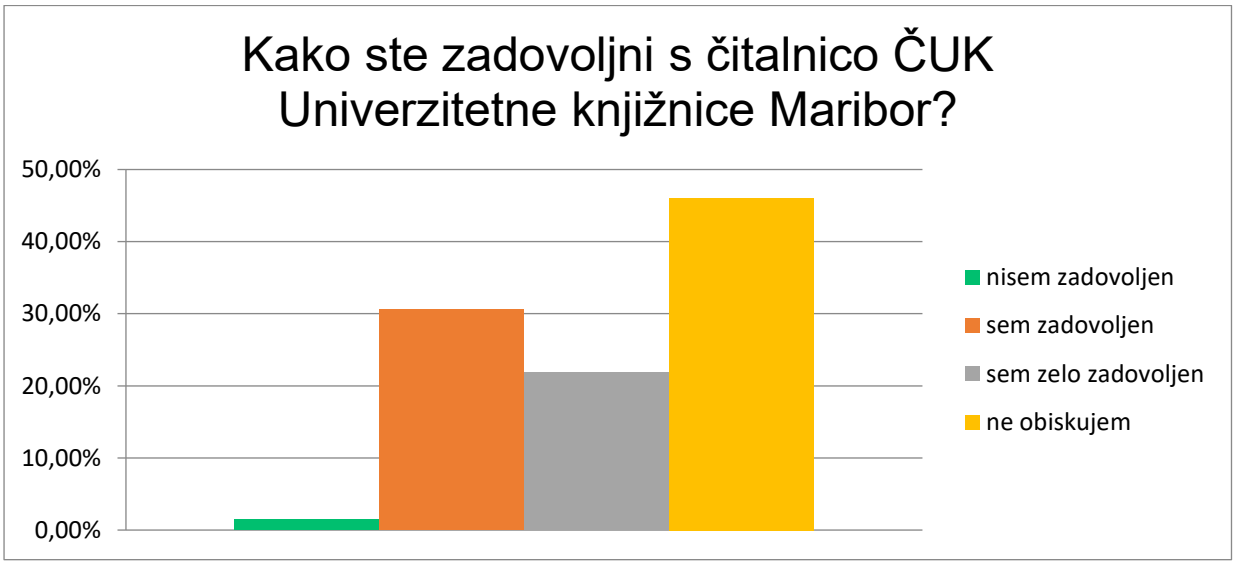

46% (122) anketiranih uporabnikov čitalnice ČUK ne obiskuje, 52% (139) uporabnikov pa je s čitalnico ČUK zadovoljnih ali zelo zadovoljnih.

18 anketiranih je podalo svoje predloge, ki bi pripomogli k izboljšanju zadovoljstva s čitalnico ČUK. 13 predlogov se nanaša na odpiralni čas. Uporabniki predlagajo podaljšanje odpiralnega časa ob nedeljah oz. 24/7.

6. Kako ste zadovoljni s spletno stranjo UKM?

Zadovoljstvo s spletno stranjo UKM	Odstotek	Število odgovorov
nisem zadovoljen	4,92%	13
sem zadovoljen	57,58%	152
sem zelo zadovoljen	23,48%	62
ne obiskujem	14,02%	37
Kaj bi spremenili?		7
	Skupaj odgovorov	**264**
	Skupaj brez odgovora	**3**

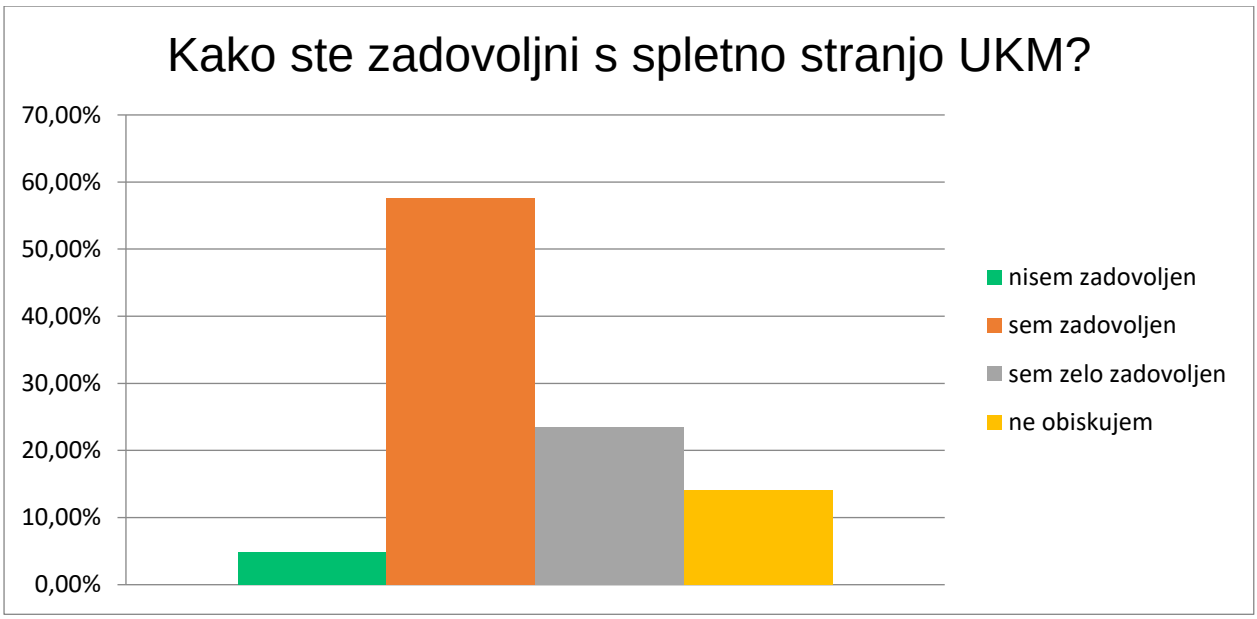

81% (214) anketiranih uporabnikov je s spletno stranjo UKM zadovoljnih ali zelo zadovoljnih. 14% (37) anketiranih spletne strani UKM ne obiskuje oz. se niso opredelili.

Od 6 odgovorov na vprašanje »kaj bi spremenili«, jih je 5 omenilo večjo preglednost spletne strani in izpostavitev ključnih informacij. Eden anketiranec je zamenjal spletno stran UKM za COBISS+.

7. Ali ste zadovoljni z oddaljenim dostopom do elektronskih virov?

Zadovoljstvo z oddaljenim dostopom	Odstotek	Število odgovorov
da	57,14%	152
ne	4,14%	11
ne uporabljam	38,72%	103
Ali ste ga v času kriznih razmer pogosteje uporabljali?		39
	Skupaj odgovorov	**266**
	Skupaj brez odgovora	**1**

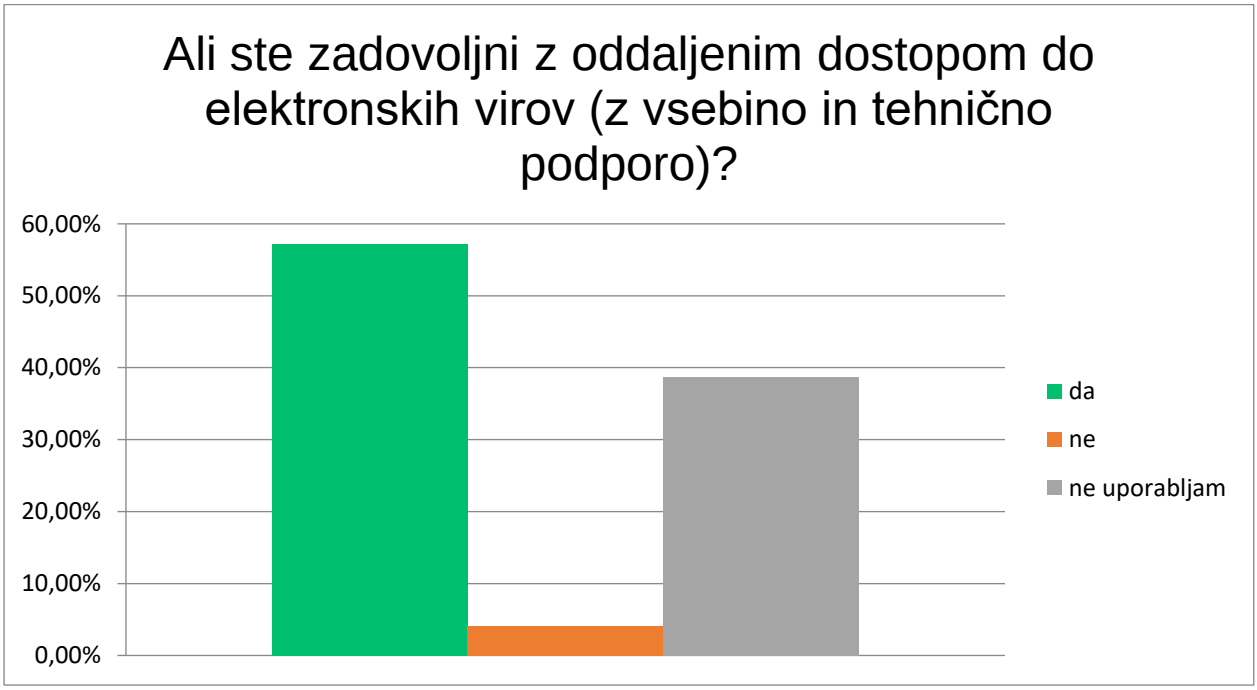

57% (152) anketiranih je zadovoljnih z oddaljenim dostopom do elektronskih virov. 39% (103) jih oddaljenega dostopa ne uporablja.

Na vprašanje »ali so oddaljen dostop v času kriznih razmer uporabljali pogosteje« je odgovorilo 39 anketiranih. Uporabniki so na vprašanje odgovarjali v obliki prostih odgovorov. 30 anketiranih je oddaljen dostop v času kriznih razmer uporabljalo pogosteje kot sicer.

8. Kako ste zadovoljni s knjižnično zbirko UKM?

Knjižnična zbirka UKM	nisem zadovoljen		sem zadovoljen		sem zelo zadovoljen		ne poznam		Skupaj
zbirka učbenikov in ostalega študijskega gradiva	5,36%	14	49,04%	128	36,02%	94	9,58%	25	261
zbirka tiskanih knjig	3,42%	9	55,13%	145	33,08%	87	8,37%	22	263
zbirka tiskanih revij	3,45%	9	34,87%	91	20,69%	54	41,00%	107	261
ponudba elektronskih virov	4,25%	11	39,77%	103	18,92%	49	37,07%	96	259
založenost z gradivom v tujih jezikih	9,65%	25	53,28%	138	16,22%	42	20,85%	54	259
število izvodov posameznega naslova za izposojo	17,18%	45	55,73%	146	16,79%	44	10,31%	27	262
možnost vplivanja na oblikovanje knjižnične zbirke ("predlog za nakup")	5,04%	13	27,52%	71	10,08%	26	57,36%	148	258
Vaši predlogi za izboljšanje									14
								Skupaj odgovorov	**264**
								Skupaj brez odgovora	**3**

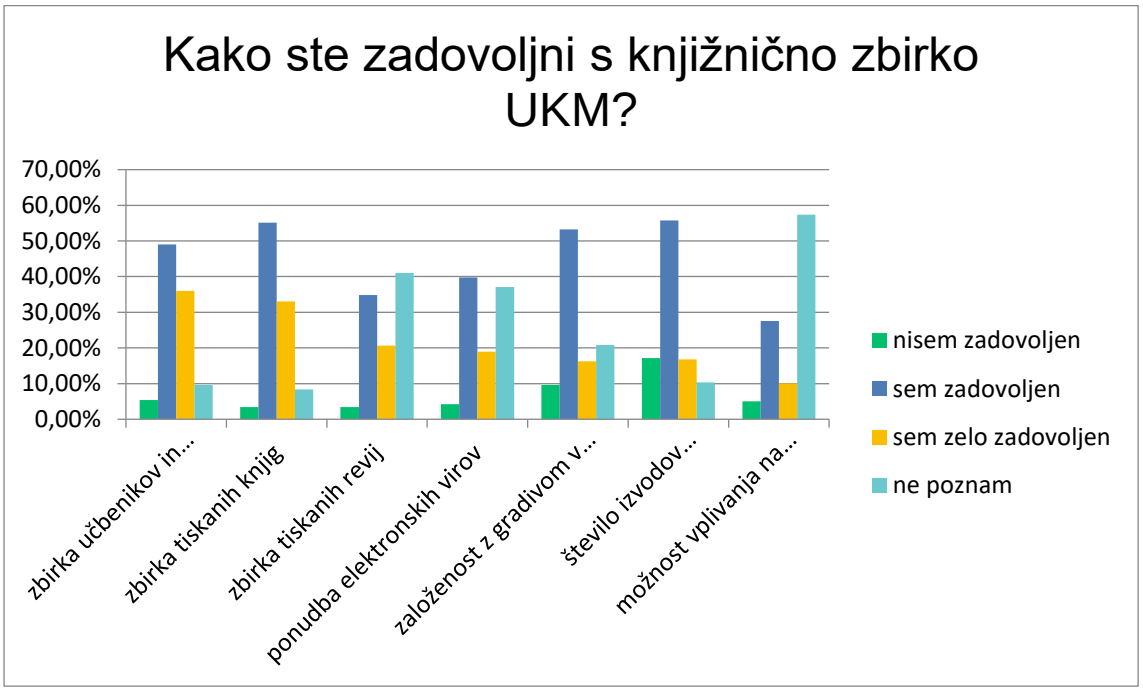

Zadovoljni ali zelo zadovoljni z:

1. z zbirko učbenikov in ostalega študijskega gradiva : 85% anketiranih uporabnikov
2. zbirka tiskanih knjig: 88%
3. število izvodov posameznega naslova za izposojo: 73%
4. založenost z gradivom v tujih jezikih: 70%
5. ponudba elektronskih virov: 59%
6. zbirka tiskanih revij: 56%

Možnost vplivanja na oblikovanje knjižnične zbirke ("predlog za nakup") ne pozna 57% anketiranih uporabnikov. 41% anketiranih ne pozna zbirke tiskanih revij v UKM. 37% jih prav tako ne pozna ponudbe elektronskih virov UKM.

9. Ste že uporabili ČUKomat?

Uporaba ČUKomata	Odstotek	Število odgovorov
da	6,39%	17
ne	46,99%	125
ne poznam	46,62%	124
	Skupaj odgovorov	**266**
	Skupaj brez odgovora	**1**

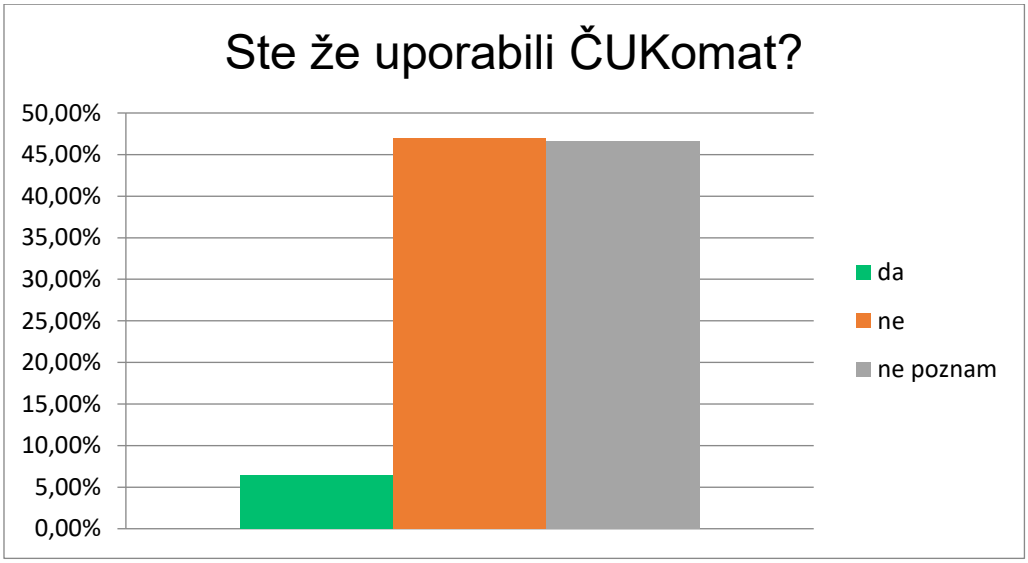

Slaba polovica anketiranih uporabnikov storitve ne pozna (47%) ali je ne uporablja (47%)

V obdobju od začetka uvedbe storitve ČUKomat do 8. julija 2021 je storitev uporabilo 7 različnih uporabnikov. V anketi je 17 anketiranih označilo, da so storitev že uporabili. Gre za neujemanje z dejanskimi statističnimi podatki.

10. Ocenite od 1 do 5 naslednjo ponudbo UKM, pri čemer 1 pomeni najnižjo oceno in 5 najvišjo?

	1		2		3		4		5		ne poznam		skupaj
iskalnik UM:NIK	0,77%	2	1,15%	3	11,15%	29	23,08%	60	28,46%	74	35,38%	92	260
tiskalniški sistem	1,53%	4	1,53%	4	8,81%	23	13,41%	35	10,34%	27	64,37%	168	261
Digitalni repozitorij UKM	0,76%	2	1,52%	4	7,98%	21	15,21%	40	11,41%	30	63,12%	166	263
orodje za citiranje EndNote	0,76%	2	2,29%	6	6,49%	17	12,60%	33	9,16%	24	68,70%	180	262
zbirka mednarodnih časopisov PressReader	0,76%	2	2,29%	6	7,25%	19	8,40%	22	9,92%	26	71,37%	187	262
glasbeni fotelj Beatnik	1,14%	3	2,66%	7	4,56%	12	4,56%	12	6,46%	17	80,61%	212	263
Raziskovalni vodiči	0,77%	2	1,15%	3	6,13%	16	9,20%	24	9,58%	25	73,18%	191	261
optični bralnik BookEye	0,76%	2	1,14%	3	4,56%	12	5,70%	15	7,22%	19	80,61%	212	263
naročanje in rezervacija gradiva	0,76%	2	2,66%	7	4,56%	12	18,25%	48	66,54%	175	7,22%	19	263
ČUKomat	0,38%	1	1,53%	4	4,60%	12	3,07%	8	9,20%	24	81,23%	212	261
3D tiskalnik	0,78%	2	1,16%	3	4,26%	11	3,88%	10	8,91%	23	81,01%	209	258
Biblos	1,53%	4	1,92%	5	6,51%	17	11,11%	29	17,24%	45	61,69%	161	261
Audibook	0,77%	2	1,92%	5	4,62%	12	6,54%	17	6,54%	17	79,62%	207	260
svetovanje na daljavo	1,16%	3	2,32%	6	3,09%	8	11,58%	30	29,34%	76	52,51%	136	259
Kaj bi sami dodali?													17

Najvišji odstotek, 85% (223) anketiranih je oceno 5 ali 4 dodelilo »naročanju in rezerviranju gradiva. Druga ponudba UKM z najvišjo oceno je »iskalnik UM:NIK«, tako je ocenilo 52% (134) anketiranih uporabnikov, tretja ponudba z najvišjo oceno je svetovanje na daljavo z 41% (106). Letošnja anketa je enako kot anketa iz preteklega leta pokazala, da povprečno 73% anketirancev, ne pozna ostalih ponujenih storitev oz. zbirk.

11. Katero od zgoraj naštetih ponudb bi izpostavili kot najboljšo in katero kot najslabšo?

Na vprašanje katero od zgoraj naštetih ponudb UKM bi izpostavili kot najboljšo je odgovorilo 151 uporabnikov. Za najboljšo ponudbo je 60 anketiranih uporabnikov izbralo naročanje in rezervacije gradiva, 18 jih je kot najboljšo ponudbo izbralo iskalnik UM:NIK, 13 pa svetovanje na daljavo.

Na vprašanje katero od zgoraj naštetih ponudb UKM bi izpostavili kot najslabšo je odgovorilo 115 uporabnikov. Večina jih je bila neopredeljena (106). 6 uporabnikov je kot najslabšo ponudbo izbralo tiskalniški sistem, 5 pa Biblos. Prav tako je 5 uporabnikov kot najslabšo ponudbo izbralo iskalnik UM:NIK.

12. Na kakšen način pridobivate informacije o UKM?

Način pridobivanja informacij	Odstotek	Število odgovorov
po telefonu	8,75%	23
na spletni strani	39,16%	103
prek družbenih omrežij	6,84%	18
prek COBISS obvestil	36,50%	96
v medijih	0,38%	1
osebno v knjižnici	8,37%	22
	Skupaj odgovorov	**263**
	Skupaj brez odgovora	**4**

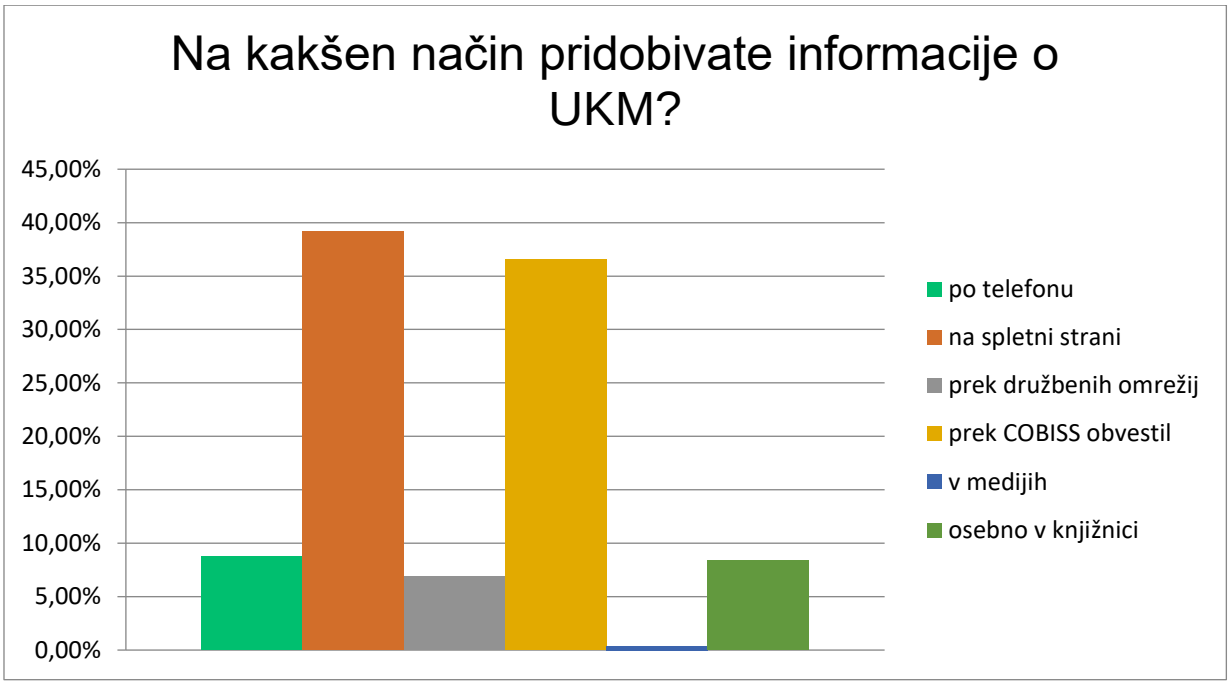

39% (103) anketiranih pridobiva informacije o UKM na spletni strani knjižnice, skoraj 37% (96) jih informacije pridobiva preko COBISS obvestil.

13. Prosimo, da ocenite UKM kot celoto.

	se ne strinjam		se strinjam		se povsem strinjam		Skupaj
na splošno sem zadovoljen, kako me v knjižnici obravnavajo	0,75%	2	42,11%	112	57,14%	152	266
UKM vpliva na kakovost in učinkovitost mojega študija in dela	6,18%	16	47,10%	122	46,72%	121	259
UKM ima posluh za želje in potrebe svojih uporabnikov	6,08%	16	60,84%	160	33,08%	87	263
UKM sledi razvoju novih informacijskih tehnologij	4,98%	13	62,84%	164	32,18%	84	261
na splošno sem zadovoljen s kakovostjo vseh storitev, ki jih zagotavlja knjižnica	3,47%	9	54,05%	140	42,47%	110	259
v knjižnici najdem vso gradivo, ki ga potrebujem za študij/raziskovanje	23,85%	62	54,23%	141	21,92%	57	260
Vaši predlogi za izboljšanje							27
						Skupaj odgovorov	**266**
						Skupaj brez odgovora	**1**

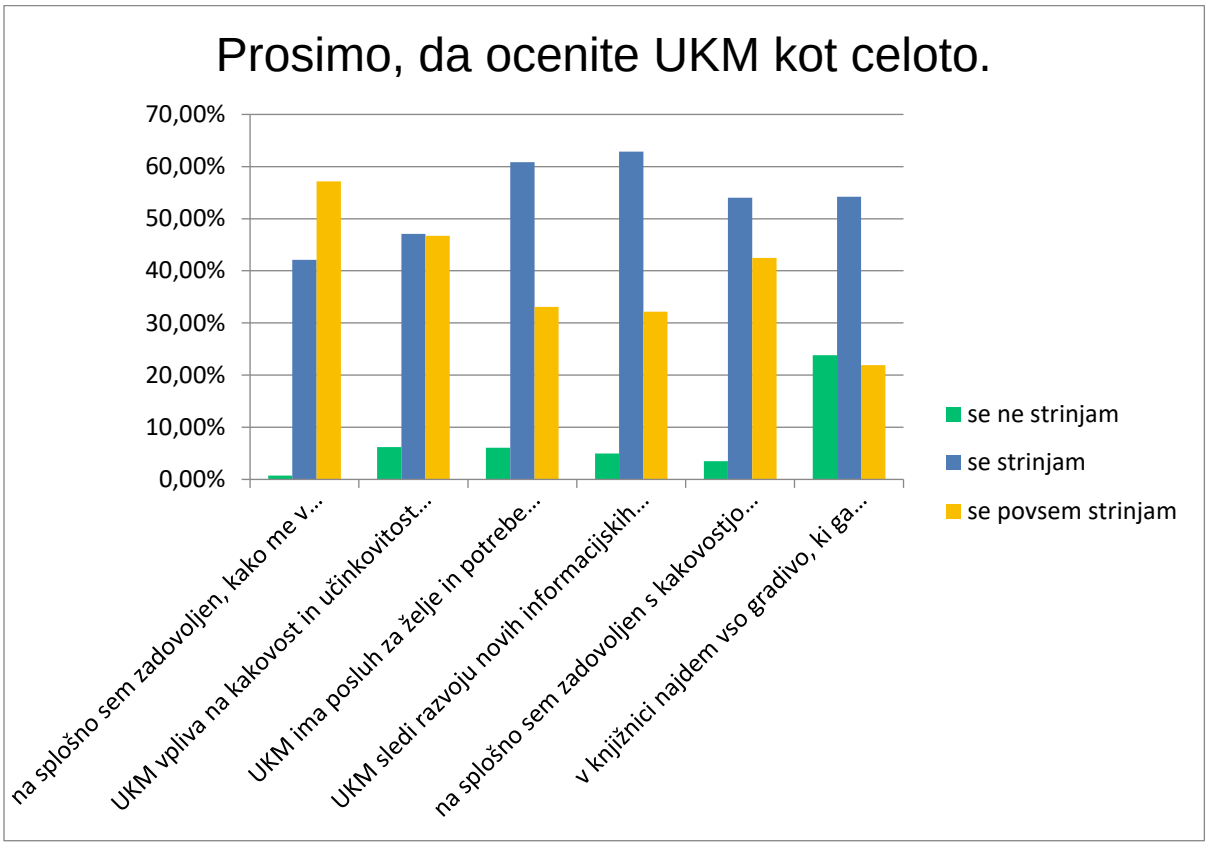

Anketirani uporabniki se strinjajo ali povsem strinjajo z navedenimi trditvami o UKM:

- na splošno sem zadovoljen, kako me v knjižnici obravnavajo 99%
- na splošno sem zadovoljen s kakovostjo vseh storitev, ki jih zagotavlja knjižnica 97%
- UKM sledi razvoju novih informacijskih tehnologij 95%
- UKM vpliva na kakovost in učinkovitost mojega študija in dela 94%
- UKM ima posluh za želje in potrebe svojih uporabnikov 94%
- v knjižnici najdem vso gradivo, ki ga potrebujem za študij/raziskovanje 76%.

Povprečno je 92% anketiranih uporabnikov zadovoljnih z UKM kot celoto (se strinja in se povsem strinja).

Predloge za izboljšanje je podalo 24 anketiranih uporabnikov, 10 izmed njih jih je izrazilo svoje nezadovoljstvo z obsegom knjižnične zbirke (število izvodov, vsebina, možnost vplivanja na nakup).

14. Kaj menite o višini letne članarine za uporabo in obisk UKM?

Višina letne članarine	Odstotek	Število odgovorov
primerna	87,89%	225
previsoka	9,77%	25
prenizka	2,34%	6
Vaš komentar		19
	Skupaj odgovorov	**256**
	Skupaj brez odgovora	**11**

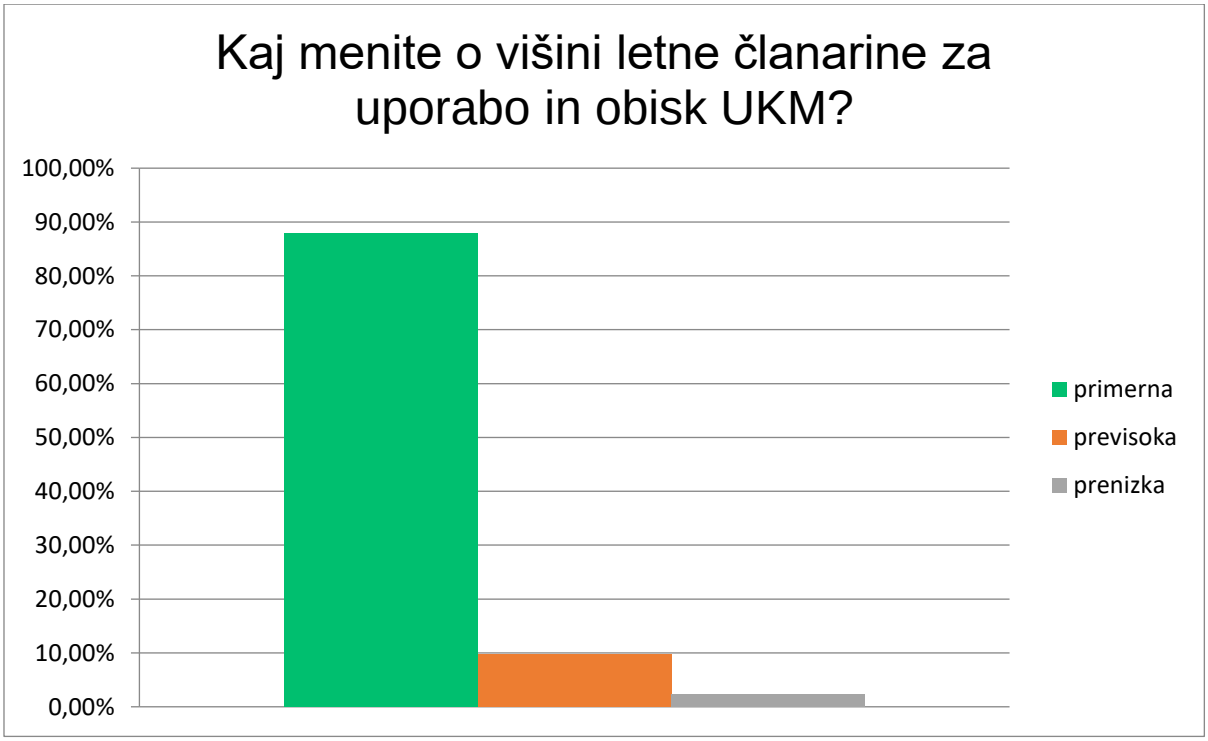

88% anketiranih meni, da je višina letne članarine za uporabo in obisk UKM primerna.

15. Če gradiva in drugih informacijskih virov ter storitev UKM ne bi več mogli uporabljati, v kakšni meri bi to vplivalo na vaš študij oziroma delo?

Vpliv odsotnosti UKM in njenih storitev na uporabnika	Odstotek	Število odgovorov
močno bi vplivalo	56,70%	148
vplivalo bi v manjši meri	37,93%	99
ne bi vplivalo	5,36%	14
	Skupaj odgovorov	**261**
	Skupaj brez odgovora	**6**

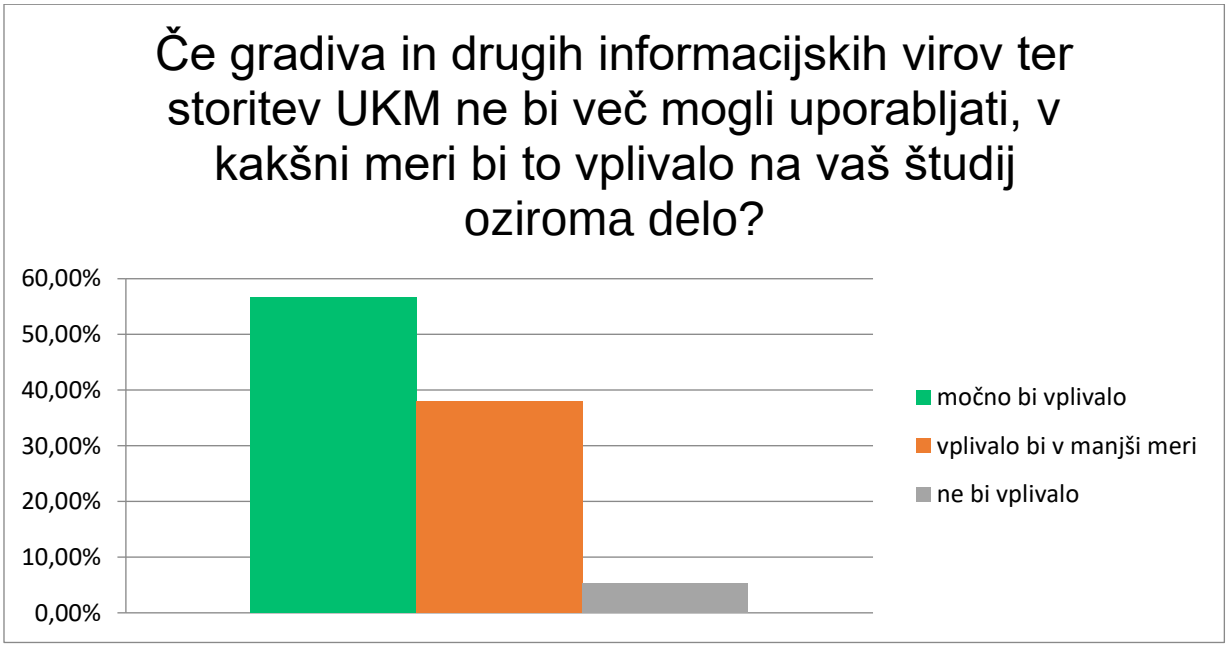

57% (148) anketiranih uporabnikov meni, da če ne bi več mogli uporabljati informacijskih virov in storitev UKM, bi to močno vplivalo na njihov študij oz. delo.

16. Bi lahko ocenili, kakšni bi bili ob prenehanju delovanja UKM za vas dodatni povprečni mesečni stroški (v EUR), če bi morali gradivo in druge informacijske vire ter storitve, ki jih nudi knjižnica, pridobiti oziroma uporabljati drugje?

Ekonomska vrednost UKM za uporabnika	Odstotek	Število odgovorov
manj kot 10 EUR	30,68%	77
10 - 50 EUR	36,65%	92
51 - 100 EUR	16,33%	41
več kot 100 EUR	16,33%	41
	Skupaj odgovorov	**251**
	Skupaj brez odgovora	**16**

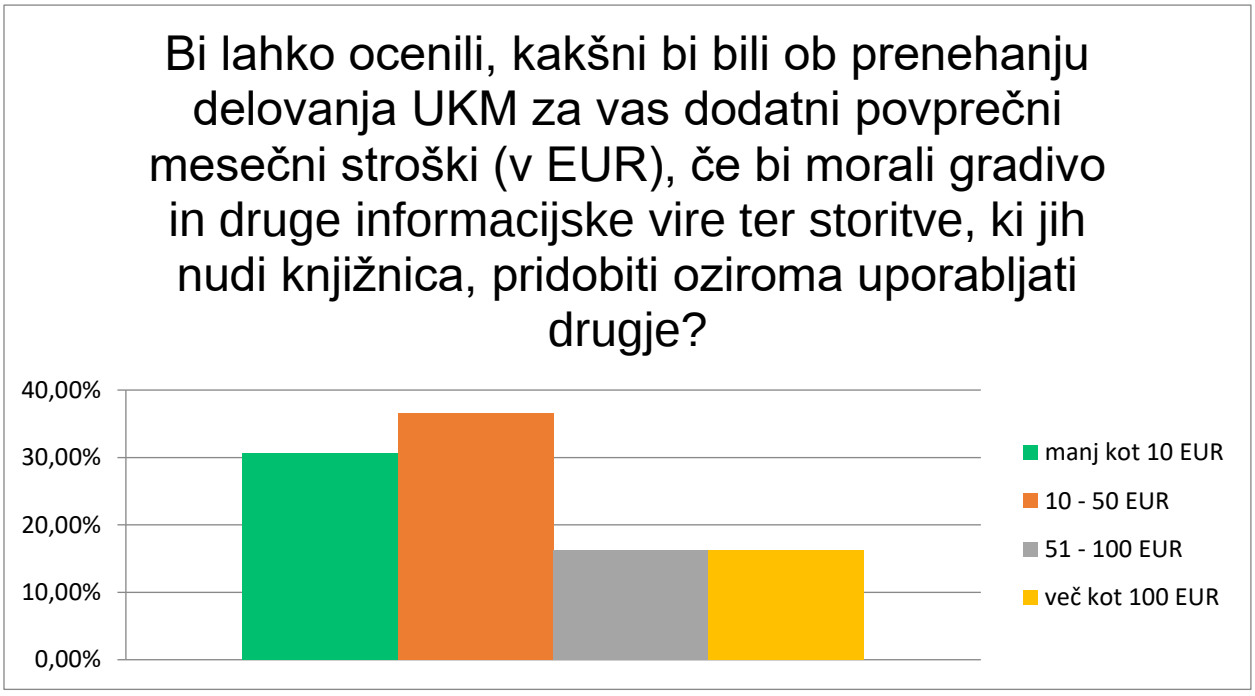

37% anketiranih uporabnikov je ocenilo, da je ekonomsko vrednost (povprečni mesečni stroški, če bi morali gradivo, informacijske vire in storitve pridobiti drugje) UKM 10-50 EUR na mesec, 31% pa jih meni, da bi bil ta strošek manj kot 10 EUR na mesec.

17. Ali ste v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja UKM zaradi COVID-19 uporabljali naše storitve?

Uporaba storitev v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja	Odstotek	Število odgovorov
da	59,54%	156
ne	40,46%	106
	Skupaj odgovorov	**262**
	Skupaj brez odgovora	**5**

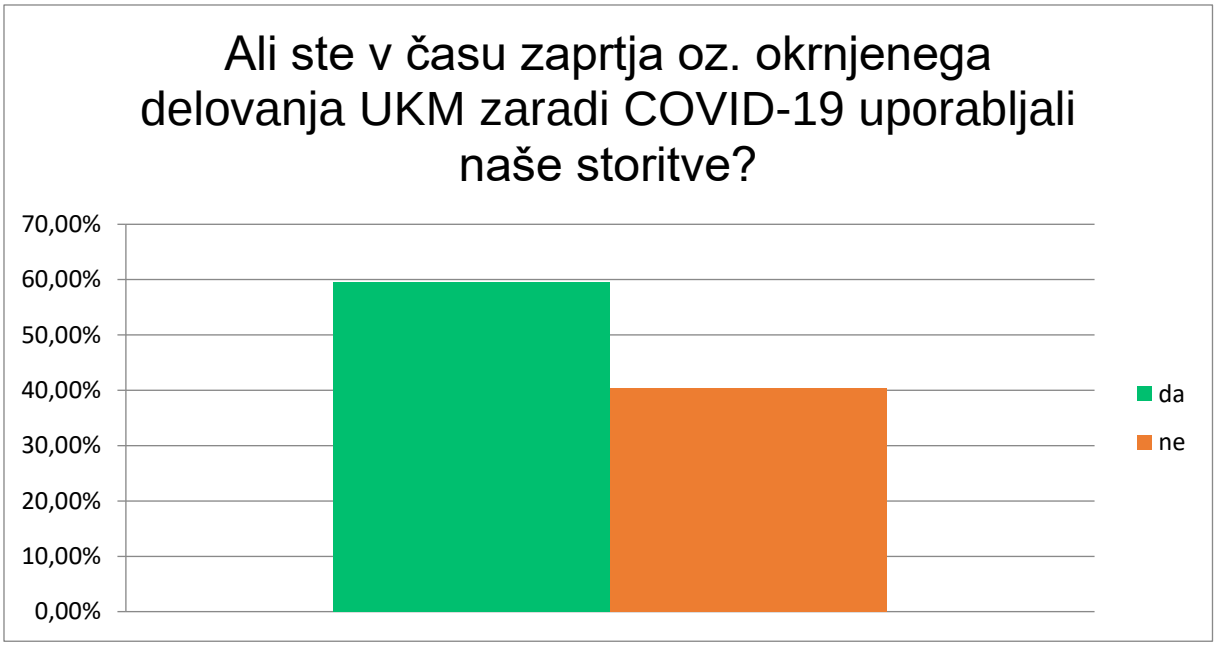

60% anketiranih uporabnikov je v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja zaradi COVID-19 uporabljalo storitve UKM.

18. Katere storitve ste v času okrnjenega delovanja UKM uporabljali?

Na vprašanje katere storitve UKM so v času okrnjenega delovanja uporabljali je odgovorilo 139 anketiranih uporabnikov. 102 uporabnik je koristil knjižnični sistem naročanja, izposoje, vračanja in rezervacije gradiva. 26 uporabnikov je uporabljalo elektronske vire UKM.

19. Katero storitev ste v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja knjižnice najbolj pogrešali?

Na vprašanje katero storitev ste v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja knjižnice najbolj pogrešali je odgovorilo 146 anketiranih uporabnikov. Največ uporabnikov (61), ki so odgovorili na to vprašanje, je pogrešalo fizični obisk knjižnice (osebni stik z zaposlenimi, dostop do knjižnih polic, listanje po revijah, vonj po knjižnici). 54 uporabnikov je kot storitev, ki so jo najbolj pogrešali v času zaprtja oz. okrnjenega delovanja, navedlo prostor (čitalnice, študijski prostor, ČUK, druženje).

20. Ste član UKM?

Članstvo v UKM	Odstotek	Število odgovorov
da	97,73%	258
ne	2,27%	6
	Skupaj odgovorov	**264**
	Skupaj brez odgovora	**3**

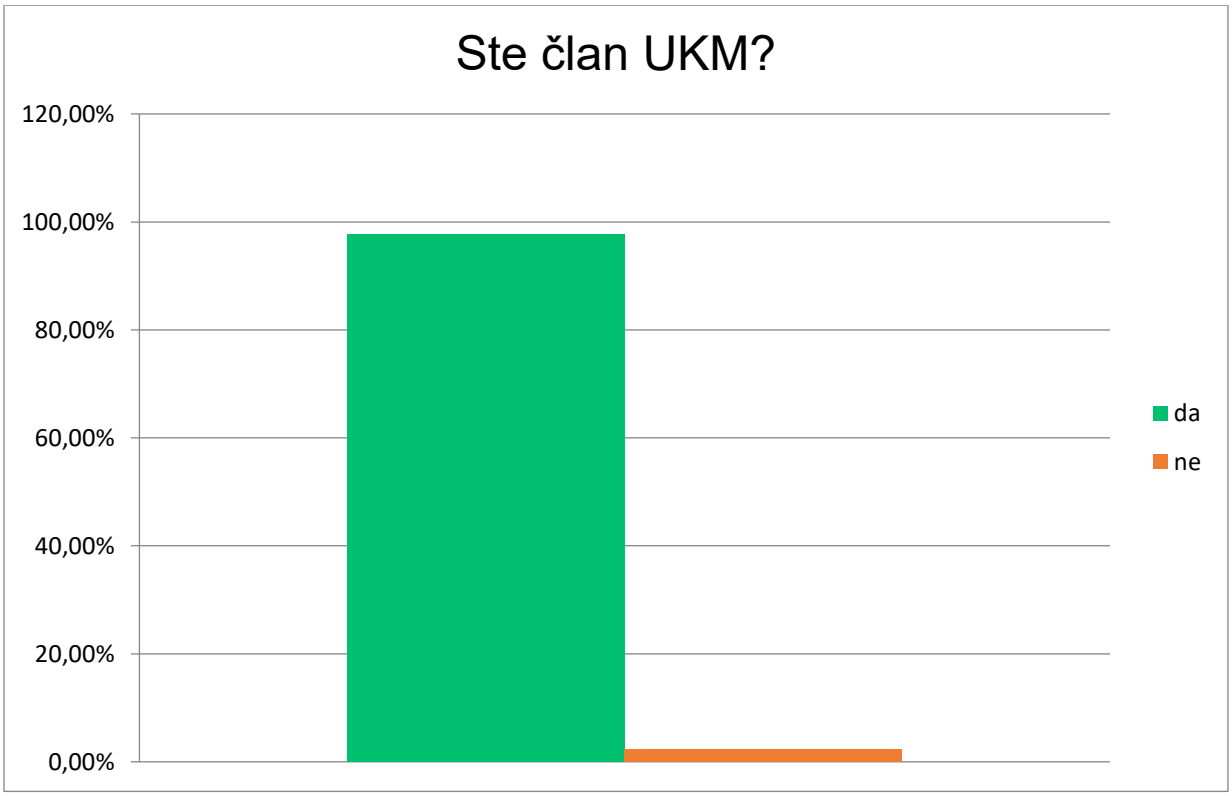

21. Vaš trenutni status

Status uporabnika	Odstotek	Število odgovorov
študent UM	42,86%	114
študent drugih visokošolskih zavodov	3,76%	10
srednješolec	2,63%	7
zaposlen UM	7,14%	19
zaposlen	31,58%	84
nezaposlen	5,26%	14
upokojenec	5,64%	15
ostalo	1,13%	3
	Skupaj odgovorov	**266**
	Skupaj brez odgovora	**1**

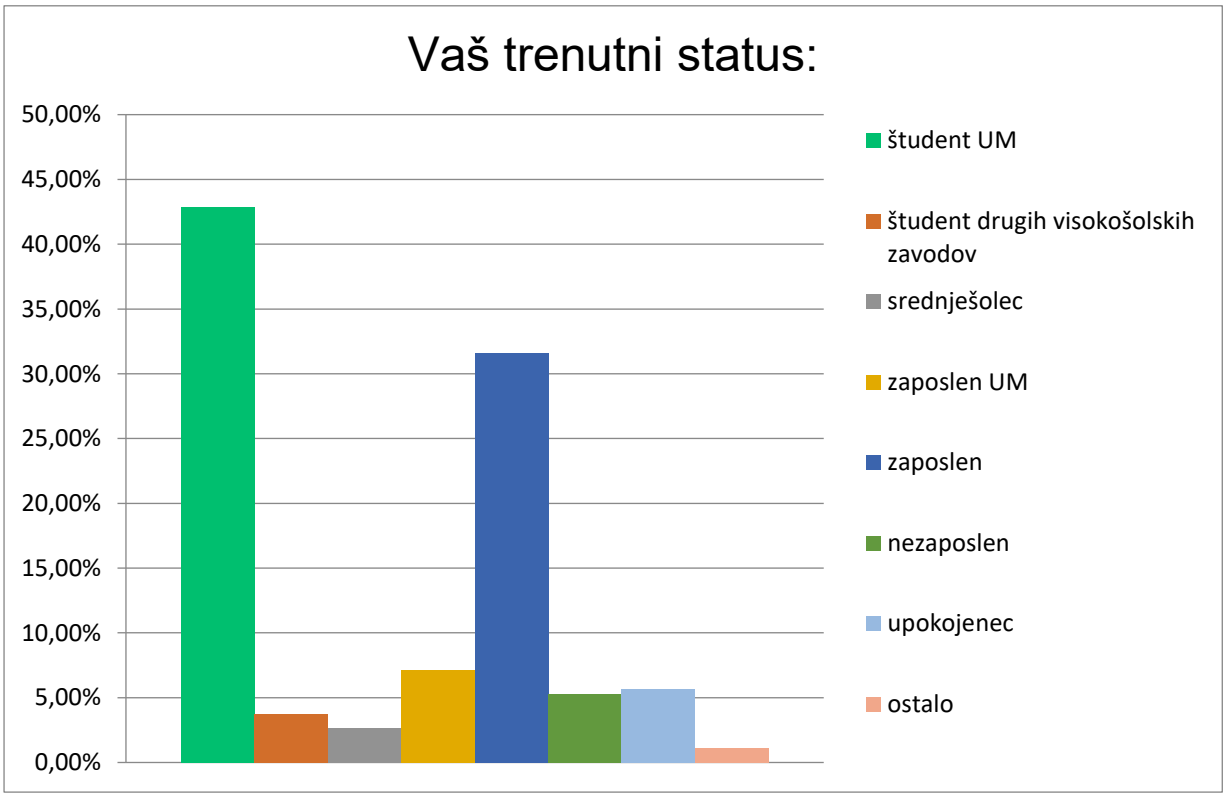

Od 267 anketirancev je anketo izpolnilo 144 študentov UM.

22. Starost

Starost	Odstotek	Število odgovorov
15 do 20 let	9,40%	25
21 do 30 let	43,23%	115
31 do 40 let	15,41%	41
41 do 54 let	20,30%	54
55 let in več	11,65%	31
	Skupaj odgovorov	**266**
	Skupaj brez odgovora	**1**

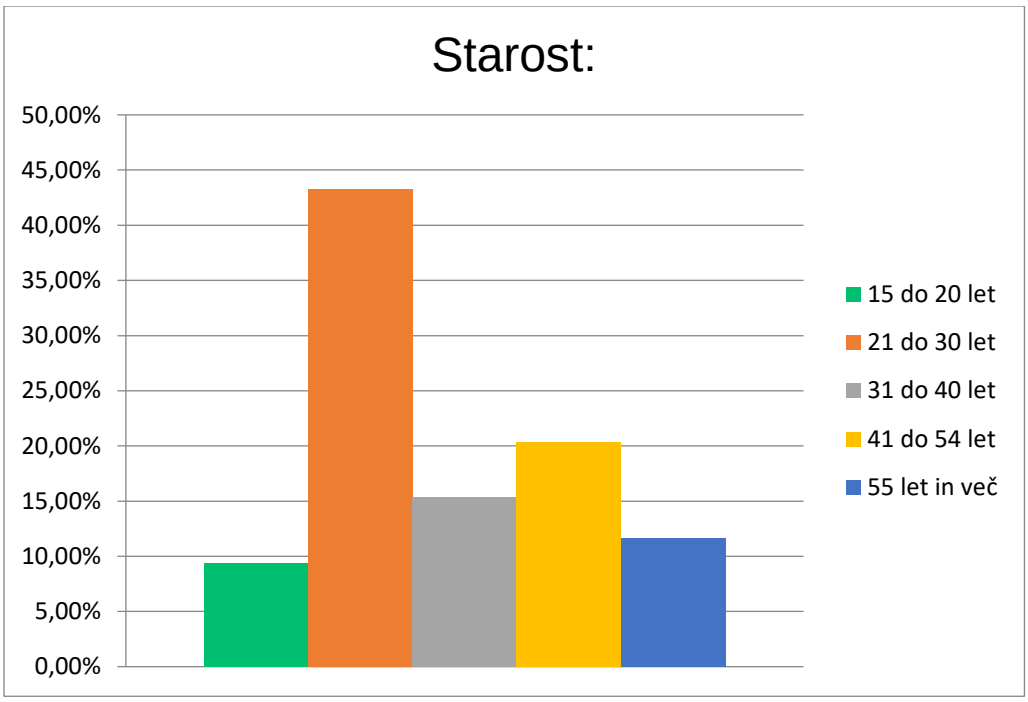

23. Spol

Spol	Odstotek	Število odgovorov
moški	35,88%	94
ženski	64,12%	168
	Skupaj odgovorov	**262**
	Skupaj brez odgovora	**5**

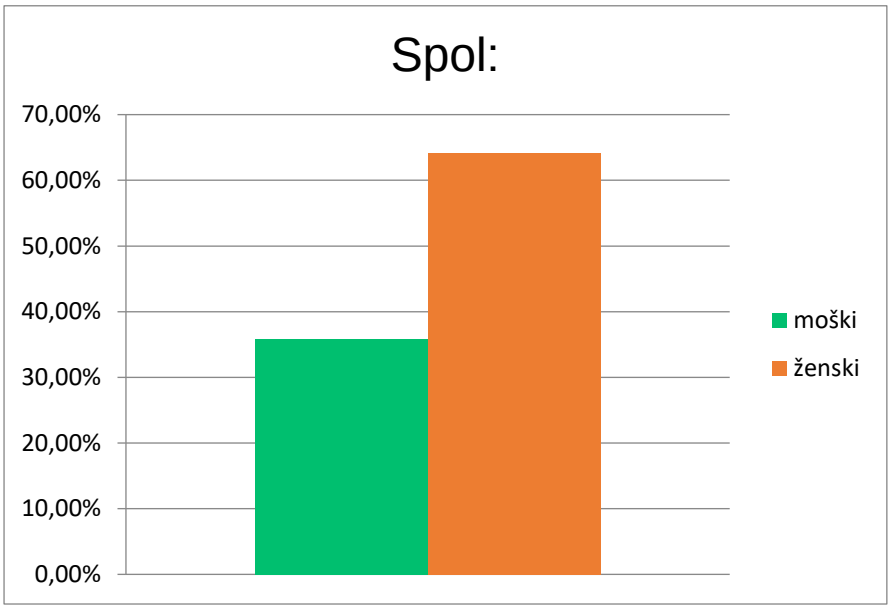

24. Če želite nam lahko sporočite vaša mnenja, želje ali predloge, ki jih bomo upoštevali pri našem delu in uvajanju storitev.

Od 267 uporabnikov, ki so izpolnili anketo o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami Univerzitetne knjižnice Maribor, je svoje mnenje, želje ali predloge podalo 45 anketirancev. V splošnem so uporabniki zadovoljni s storitvami in zaposlenimi UKM, nekaj od teh komentarjev:

- Zavedam se, da je v teh preteklih časih UKM doživela kar nekaj sprememb in se je bilo potrebno prilagoditi na izredne razmere, ampak smo študenti zelo hvaležni, da ste se tako prilagodili in se potrudili ugoditi vsem našim željam in delovali v skladu z našimi najboljšimi interesi.
- Knjižnico obožujem <3.
- Hvala za odlično delo in zanesljivost!
- Izredno prijazno osebje.

Nekateri anketirani uporabniki pa so izrazili svoje nezadovoljstvo, nekaj od teh komentarjev:

- Hitrejše prilagajanje novim informacijskim tehnologijam.
- Zelo bi k učenju in delovanju med študijem pripomoglo, če bi bila določena literatura na voljo tudi za izposojo na dom, ne le za v čitalnico.
- Veliko storitev ne poznamo, ker so slabo predstavljene na spletnih straneh. Več gradiv s seznamov temeljne literature študijskih programov, po možnosti elektronskih.
- Premalo izvodov knjig.

6.3 Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM

Zap. št.	Kazalnik / kazalec	2018/2019	2019/2020	2020/2021
	Vpetost v okolje (Tržna prodornost knjižnice)			
1	Delež (odstotek) aktivnih uporabnikov-študentov in zaposlenih z visokošolskega zavoda glede na skupno število potencialnih uporabnikov knjižnice	46,11	46,12	38,70
	Prostori in oprema			
2	Število potencialnih uporabnikov na čitalniški sedež	31,26	31,55	32,87
3	Neto uporabna površina knjižnice na potencialnega uporabnika	0,59	0,59	0,56
4	Tedenska odprtost knjižnice	97,35	97,96	54,79
	Knjižnični delavci			
5	Število aktivnih uporabnikov z visokošolskega zavoda na EPZ strokovnega delavca knjižnice	145,09	146,46	125,30
	Proračun			
6	Delež (odstotek) prihodkov za knjižnico v celotnih prihodkih visokošolskega zavoda	3,17	2,76	3,12
7	Delež (odstotek) stroškov za nakup knjižničnega gradiva glede na celotne prihodke knjižnice	15,85	8,35	18,14
8	Delež (odstotek) stroškov za nakup elektronskih informacijskih virov glede na celotne stroške nabave knjižničnega gradiva	40,31	64,61	33,69
	Knjižnično gradivo (informacijski viri)			
9	Letni prirast knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih zapisa (št. enot) na potencialnega uporabnika	1,67	1,99	1,51
10	Število elektronskih virov, dostopnih na daljavo na potencialnega uporabnika	637,73	883,95	916,94
11	Število podatkovnih zbirk na 100 potencialnih uporabnikov	0,42	0,46	0,45
	Osnovne knjižnične storitve			
12	Število izposojenih enot gradiva na potencialnega uporabnika knjižnice	15,12	14,29	11,27
13	Število vpogledov v elektronske vire na potencialnega uporabnika knjižnice	22,49	25,35	32,04
	Izobraževalna dejavnost			
14	Število ur informacijskega opismenjevanja v študijskih programih visokošolskega zavoda na EPZ strokovnega delavca knjižnice	4,76	5,09	3,23
	Bibliografska dejavnost			
15	Število bibliografskih zapisov za bibliografijo zaposlenih na visokošolskem zavodu na EPZ bibliografa	435	440	766

6.4 Analiza akcijskega načrta UKM za študijsko leto 2020/2021

1. Dolgoročni cilj: Spodbujanje odprtosti in prepoznavnosti UM v regionalnem, nacionalnem, evropskem in širšem raziskovalnem prostoru			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Uveljavitev odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov, podatkov in rezultatov raziskav	Nadaljevanje dejavnosti za spodbujanje odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov, podatkov in rezultatov raziskav.	Prenova osnutka Pravilnika o odprtem dostopu na UM in priprava osnutka dokumenta o ravnanju z raziskovalnimi podatki na UM.	**REALIZIRANO** Posodobitev osnutka Pravilnika o odprtem dostopu smo prenesli v 2021 zaradi nove nacionalne strategije na tem področju, ki bo sprejeta v 2021 in Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki je v fazi predloga. UM je sprejela Politiko odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture UM.

2. Dolgoročni cilj: Večja stopnja povezanosti knjižnično informacijskega sistema UM			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Strategija UKM 2021–2025	Sprejeta strategija UKM 2021–2025.	Sprejeta strategija UKM 2021–2025.	**REALIZIRANO** Predlog strategije UKM 2021–2025 je v zaključni fazi priprave; predviden sprejem strategije maj 2021.
Razvoj dejavnosti knjižnic UM na osnovi sodobnih standardov knjižnične dejavnosti	Podpis pogodbe o sodelovanju na področju knjižnične dejavnosti s članicami, ki knjižnične dejavnosti ne razvijajo same.	Izvajanje dejavnosti po pogodbi za Fakulteto za energetiko (FE) in Fakulteto za turizem (FT).	**REALIZIRANO** FE: čas trajanja pogodbe od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 (nadaljevanje v 2021). FT: čas trajanja pogodbe od 1. 5. 2020 do 31. 7. 2021.
Skupne razvojne naloge knjižničnega sistema UM	Izvedene skupne naloge knjižničnega sistema UM.	Sofinanciranje članic UM za izvajanje skupnih nalog knjižničnega sistema na UM, določitev višine in vira financiranja za 2021.	**REALIZIRANO** S sofinanciranjem članic UM smo kupili elektronske vire za 2021 in nadgradili funkcionalnosti DKUM za 2020.
Funkcionalno povezovanje, strokovna pomoč in svetovanje knjižnicam članicam UM pri izvajanju njihove dejavnosti na osnovi sodobnih Standardov knjižnične dejavnosti	Enotne storitve knjižničnega sistema UM.	Koordinacija dejavnosti knjižničnega sistema UM.	**REALIZIRANO** Izvedeni sestanki vodij in drugih strokovnih sodelavcev visokošolskih knjižnic UM. Usklajevanje dejavnosti na vseh področjih dejavnosti (naloge po 29. členu ZKnj-1-NPB2).

	Nadgradnja brezgotovinskega in brezpapirnega poslovanja v knjižnicah članic UM.	Uvedba e-poslovanja v postopke izposoje/vračanja gradiva in opominjanja (brezpapirno poslovanje): e-zadolžnice in e-opomini.	**DELNO REALIZIRANO** E-zadolžnice – predlog nadgradnje C3/Izposoje usklajen na sestanku vodij visokošolskih knjižnic UM 15. 10. 2020 in na seji KISUM 12. 11. 2020 ter poslan IZUM-u. Programska podpora za e- opomine narejena, realizacija prenesena v 2021. Aktivnosti za implementacijo e-zadolžnic na IZUM-u še niso stekle. **REALIZIRANO** E-opomini – predlog nadgradnje C3/Izposoje usklajen na sestanku vodij visokošolskih knjižnic UM 15. 10. 2020 in na seji KISUM 12. 11. 2020 ter poslan IZUM-u. Programska podpora za e- opomine narejena, uvedba storitve v 2021.
	Uvedena storitev izposoje na oddaljeno lokacijo.	Uvedba storitve izposoje na oddaljeno lokacijo.	**REALIZIRANO** Izvedeno testiranje programskih nastavitev za prevzemna mesta v sodelovanju z IZUM-om.
	Poenostavitev postopkov vpisa v knjižnice članic UM.	Priprava referenčne baze zaposlenih na UM za potrebe knjižnične dejavnosti na UM (vpis zaposlenih na UM v knjižnice UM).	**DELNO REALIZIRANO** Sprejem sklepa na seji KISUM-a 13. 2. 2020 in priprava dopisa za vodstvo UM. Aktivnosti so bile ustavljene zaradi covid-19.
	Pripravljen predlog dopolnitev Pravilnika o študijskem procesu študentov invalidov Univerze v Mariboru s storitvami knjižnic UM.	Obravnava Pravilnika o študijskem procesu študentov invalidov Univerze v Mariboru in predlog dopolnitev s storitvami knjižnic UM.	**REALIZIRANO** Usklajevalni sestanek s prorektorjem UM in DŠIS glede pravilnika. Predstavitev možnih prilagoditev v visokošolskih knjižnicah na seji KISUM-a 13. 2. 2020. Sodelovanje z IZUM-om glede nastavitve parametrov v segmentu C3/Izposoja.
Načrtovanje in koordinacija dejavnosti na področju bibliografije raziskovalcev in vrednotenja znanstvene odličnosti	Koordinirano izvajanje dejavnosti bibliografije na vseh članicah UM.	Koordinacija dejavnosti, izvedeni delovni sestanki bibliografov UM. Izvedba različnih delavnic in izobraževanj za uvajanje novosti v delovne procese knjižnic UM.	**REALIZIRANO** Koordinacija dejavnosti, izvedeni delovni sestanki bibliografov UM. Izvedba različnih delavnic in izobraževanj za uvajanje novosti v delovne procese knjižnic UM.

Načrtovanje in koordinacija nabave knjižničnega gradiva na UM	Izveden prednostni nakup elektronskih virov preko konzorcijev.	Sodelovanje v konzorcijih za nakup mednarodne znanstvene literature in baz podatkov za UM.	**REALIZIRANO** Akakdemski skupnosti je dostopnih 69 Polnotekstovnih in bibliografskih podakovnih zbirk, v okviru teh 227.564 e-knjig in 39.244 e-časopisov. V 2020 smo vstopili tudi v konzorcij za nabavo znanstvenih časopisov založnika Taylor & Francis. Novost sta tudi podatkovni zbirki Statista in EU Law Live. Število nepodvojenih zahtev v vsebinske enote je 247.505 in skupaj zahtev v vsebinske enote 482.813.
	Pridobljena sredstva za nakup mednarodne znanstvene literature in baz podatkov na razpisu ARRS za 2021.	Skupna prijava vseh članic UM na razpis ARRS za sofinanciranje mednarodne znanstvene literature in baz podatkov.	**REALIZIRANO** V 2020 smo izpeljali prijavo na razpis ARRS in bili uspešni. S sofinanciranjem ARRS smo prvič uspeli izpeljati tudi nakup nekonzorcijskih znanstvenih časopisov in zanje pridobili dodatnih 51.172,38 EUR, skupaj 212.630 EUR.
Načrtovanje in koordinacija izobraževalne dejavnosti uporabnikov	Potrjen predlog dokumenta Bibliotekar tutor na ustreznih organih UM; predlog dopolnitev univerzitetnega pravilnika.	Priprava predloga dopolnitev dokumenta o tutorskem sistemu na UM s konceptom bibliotekar tutor.	**REALIZIRANO** UKM je izdelala predlog dopolnitev univerzitetnega pravilnika, ki bo posredovan na organe univerze v okviru Načrta izobraževalne dejavnosti UM 2021–2024.
Načrtovanje in koordinacija ponudbe/dostopnosti/ Upravljanja knjižničnega gradiva na UM	Vzpostavljen napredni iskalnik fizičnega in elektronskega knjižničnega gradiva.	Implementacija Akademske digitalne zbirke v okviru COBISS+ kot nadomestilo za iskalnik UM:NIK.	**REALIZIRANO** Akademska digitalna zbirka v okviru COBISS+ dostopna od 1. 1. 2021.
3. Dolgoročni cilj: Združitev knjižničarstva in založništva UM			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Razvoj s knjižnico podprtega univerzitetnega založništva	Definirani procesi strokovne podpore UKM založniški dejavnosti na UM (Strokovna pomoč in svetovanje članicam UM pri izvajanju založniške dejavnosti).	Umestitev UKM v Pravilnik o založniški dejavnosti na UM.	**DELNO REALIZIRANO** Založniška dejavnost na UM poteka v sodelovanju z UKM in procesi so povezani preko CIP zapisov s COBISS sistemom in DKUM. Sistemska rešitev je načrtovana za pomlad 2021.

4. Dolgoročni cilj: Izboljšanje kakovosti knjižnične dejavnosti osrednje univerzitetne knjižnice UKM in fakultetnih knjižnic na UM			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Ocenjevanje kakovosti knjižnične dejavnosti na UM	Ocenjen vpliv knjižnične dejavnosti glede na končne učinke univerze.	Raziskava vpliva visokošolske knjižnice na delovanje akademskega okolja.	**NEREALIZIRANO** Realizacija v letu 2021. Metode ocenjevanja vpliva knjižnic so sestavni del prenove priporočil in standardov visokošolskih knjižnic pri NSKD.
	Izdelana študija uporabnikov.	Študija uporabnikov: izvedba z uporabo različnih metod, anketa o zadovoljstvu uporabnikov. Predstavitev razultatov.	**REALIZIRANO** Izvedena anketa o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM. Predstavitev rezultatov predstavljena v 2021.

5. Dolgoročni cilj: Oblikovanje virtualnega sveta znanja			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Zagotovitev temeljne knjižnične zbirke za podporo izobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti na univerzi (prednostni nakup e-virov in študijskega gradiva)	Zagotovljena ustrezna knjižnična zbirka.	Upravljanje s knjižnično zbirko po meri uporabnika.	**REALIZIRANO** Letni prirast knjižnične zbirke UKM je 23.022 enot knjižnega gradiva, 69 podatkovnih zbirk (celotna besedila, bibliografske baze); 3.005.586 elektronskih knjig in 39.244 e-serijskih publikacij.
Digitalizacija zapuščine akad. prof. dr. Zinke Zorke	Digitalizirano AV-gradivo iz zapuščine akad. prof. dr. Zinke Zorke.	Digitalizacija AV-gradiva, povezovanje s tiskanimi viri, javna objava v Repozitoriju UKM.	**DELNO REALIZIRANO** Neknjižno gradivo je bilo popisano. Publicirano gradivo je bilo izločeno ter uvrščeno v fond UKM. Popis rokopisnega dela zapuščine je v teku, zaključek v letu 2021; digitalizacija AV-gradiva ni bila izpeljana (strokovno mnenje). UKM išče nove rešitve in projekte za digitalizacijo v letu 2021.
Urejena in javno dostopna zbirka Maistrove knjižnice	Dostopnost zbirke Maistrove knjižnice, kulturnega spomenika državnega pomena, v knjižničnem katalogu UKM in na razpolago za znanstveno obravnavanje.	Nadaljevanje urejanja in oprema gradiva Knjižnične zbirke Maistrove knjižnice.	**REALIZIRANO**

Nadgradnja funkcionalnosti Repozitorija UKM	Vzpostavljeno trajno hranjenje digitalnih objektov.	Implementacija vzpostavljenih rešitev za trajno hranjenje digitalnih objektov in metapodatkov Repozitorija UKM.	**DELNO REALIZIRANO** Naloga je v teku. Realizacija: pomlad 2021.
	Zagotovljen javni dostop do digitaliziranih objektov – dragocenega in drugega gradiva UKM.	Mladi za napredek Maribora – priprava aplikacije za oddajo metapodatkov in prevzem gradiva v Repozitorij UKM.	**NEREALIZIRANO** Naloga prestavljena v 2021.
Digitalizacija, vnos in javna objava digitaliziranih objektov domoznanskih vsebin, raritet, rokopisov in drugega dragocenega knjižničnega gradiva v Repozitorij UKM	Zagotovljen javni dostop do digitaliziranih objektov dragocenega in drugega gradiva UKM.	Izvajanje digitalizacije glede na letni načrt (13.300 strani).	**REALIZIRANO** 28.668 strani: 215,54 %
Nadgradnja funkcionalnosti DKUM	Trajno ohranjanje znanstvenoraziskovalnih, strokovnih in drugih del UM v elektronski obliki v DKUM.	Zagotavljanje trajnega hranjenja digitalnih objektov DKUM.	**REALIZIRANO**
	Vzpostavljene nove funkcionalnosti DKUM.	Nove funkcionalnosti v DKUM: uvedba internih opomb gradiva; izboljšava iskalnika v DKUM-u; izvedba odzivno oblikovanega DKUM-a; pregled in odprava ranljivosti XSS; normalizacija avtorjev in odstranitev dvojnikov gradiv; objava del v EBSCO; uvajanje enoličnih identifikatorjev URN, DOI in Handle; paketna sprememba spletnih povezav iz DKUM v COBISS.SI; RSS za meta podatke o zadnjih gradivih v angleščini; vzpostavitev prikaza podatkovnega arhiva UM na posebnem spletnem naslovu.	 **REALIZIRANO** **DELNO REALIZIRANO:** **REALIZIRANO** **REALIZIRANO** **DELNO REALIZIRANO (druga projektna sredstva)** **REALIZIRANO** **DELNO REALIZIRANO (druga projektna sredstva)** **NEREALIZIRANO** **REALIZIRANO** **NEREALIZIRANO (druga projektna sredstva)**

Vzpostavljeno načrtno zbiranje digitalno rojenih dokumentov domoznanskega značaja	Pripravljen koncept procesov za zajem digitalno rojenih dokumentov domoznanskega značaja.	Priprava koncepta procesov za zajem digitalno rojenih dokumentov domoznanskega značaja.	**NEREALIZIRANO** Naloga prestavljena v 2021.
6. Dolgoročni cilj: Oblikovanje knjižnice kot učnega centra univerze			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Oblikovanje univerzitetne elektronske učne zbirke	Sprejet Pravilnik o odprtem dostopu na UM.	Vzpostavitev načela odprtega dostopa do e-učnih gradiv.	Glej kratkoročni cilj: Uveljavitev odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov, podatkov in rezultatov raziskav.
Večja stopnja implementacije knjižničnih storitev v e-učno okolje univerze	Večja stopnja implementacije knjižničnih storitev v e-učno okolje univerze: 10 %.	Zasnova ažurnega interaktivnega centralnega seznama obvezne in priporočene študijske literature (nadgradnja LibGuides).	**REALIZIRANO** Modul Učna gradiva vzpostavljen, raziskovalni vodiči integrirani v Moodle.
Večja stopnja informacijske pismenosti študentov UM	Strategija informacijskega opismenjevanja (izvedbeni dokument) na UM.	Strategija informacijskega opismenjevanja na UM; vključitev IO modulov v vse nivoje izobraževanja na UM.	**DELNO REALIZIRANO** IO module izvajamo v okviru vseh stopenj študija, prisotni smo tudi v Doktorski šoli UM. Strategija UM na tem področju ni sprejeta.
7. Dolgoročni cilj: Spodbujanje odprtosti in prepoznavnosti Univerze v Mariboru v nacionalnem in mednarodnem raziskovalnem prostoru (podpora raziskovalni dejavnosti)			
Kratkoročni cilj za leto 2020	**Izhodiščna vrednost kazalnika**	**Ciljna vrednost v letu 2020**	**Realizacija**
Uveljavitev odprtega dostopa do znanstvenih dokumentov in podatkov raziskav	Sprejet Pravilnik o odprtem dostopu na UM.	Aktualiziranje obstoječega osnutka Pravilnika o odprtem dostopu na UM; predstavitev osnutka organom UM.	**NEREALIZIRANO** Posodobitev osnutka Pravilnika o odprtem dostopu smo prenesli v 2021 zaradi nove nacionalne strategije na tem področju, ki bo sprejeta v 2021, in Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki je v fazi predloga.
	Priporočila o ravnanju z raziskovalnimi podatki na UM.	Priprava osnutka priporočil o ravnanju z raziskovalnimi podatki kot integralni del Pravilnika o odprtem dostopu na UM; predstavitev osnutka organom UM.	**DELNO REALIZIRANO** Vzpostavitev svetovalnega centra Odprta knjižnica treh ustanov CTK/UKM/UK UP; prevod brošure za podatke FAIR v okviru projekta NI4OS.

Vzpostavitev novih storitev za podporo znanstvenoraziskovalnemu delu	Vzpostavljene svetovalne storitve na področju odprte znanosti pri UKM.	Nadgradnja svetovalne funkcije na področju odprte znanosti pri UKM. Vzpostavitev novih storitev na področju upravljanja z raziskovalnimi podatki. Vzpostavitev popustov pri plačilu APC za objavo znanstvenih del v odprtem dostopu (nakup mednarodne znanstvene literature z ugodnostmi glede plačila APC za objavo člankov v odprtem dostopu (kriterij – znižanje plačila APC).	**REALIZIRANO** Vzpostavitev portala Odprta knjižnica, prevod gradiva Vse, kar morate vedeti o FAIR podatkih (NI4OS) in brošure 23 točk za knjižničarke in knjižničarje (RDA Alliance); osnutek raziskovalnega vodiča Upravljanje z raziskovalnimi podatki; **REALIZIRANO** Vzpostavljeni popusti pri plačilu APC za objavo znanstvenih člankov v odprtem dostopu; informiranje akakdemske skupnsti preko portala Odprimo:UM.
NI4OS-Europe: National Initiatives for Open Science in Europe – izvedba projekta (2. leto)	NI4OS-Europe: National Initiatives for Open Science in Europe – izvedba projekta (2. leto)	Nadaljevanje aktivnosti v sklopu projekta NI4OS: vzpostavitev nacionalne skupnosti odprte znanosti; vključevanje storitev in infrastruktur v Evropski oblak odprte znanosti.	**REALIZIRANO** Glej poročilo UKM o izvedenih aktivnostih na področju odprte znanosti (priloga).

8. Dolgoročni cilj: Uvajanje inovativnih tehnologij, metod in storitev

Kratkoročni cilj za leto 2020	Izhodiščna vrednost kazalnika	Ciljna vrednost v letu 2020	Realizacija
Funkcionalna spletna stran UKM	Zagotovljena dostopnost spletne strani UKM v skladu z Zakonom o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA) uporabnikom z različnimi oblikami oviranosti (rok: 23. september 2020).	Vzpostavitev spletne strani, prilagojene za mobilne naprave in uporabnikom z različnimi oviranostmi (zakonske zahteve).	**REALIZIRANO**
Postopna uvedba RFID tehnologije v knjižnične delovne procese	Zaključena 1. faza implementacije RFID v procese UKM.	Novelacija dokumenta Načrt uvedbe tehnologije RFID v UKM; postopno uvajanje tehnologije RFID v knjižnične procese.	**DELNO REALIZIRANO** Pregled novosti ponudbe storitev RFID za knjižnice.

9. Dolgoročni cilj: Zagotavljanje varovanja in zaščite gradiva za trajno ohranjanje kulturne in znanstvene dediščine

Kratkoročni cilj za leto 2020	Izhodiščna vrednost kazalnika	Ciljna vrednost v letu 2020	Realizacija
Ustrezno arhiviranje obveznega izvoda publikacij RS in obveznega izvoda publikacij UM	Ustrezno hranjen obvezni izvod RS in UM.	Pridobitev nadomestnega prostora in/ali opreme za ustrezno hranjenje obveznega izvoda publikacij RS in obveznega izvoda publikacij UM.	**NEREALIZIRANO** Skupna akcija UM in MIZŠ.

10. Dolgoročni cilj: Soustvarjanje kreativnega okolja za promocijo kulture in popularizacijo znanosti v mestu, na univerzi in v širši regiji

Kratkoročni cilj za leto 2020	Izhodiščna vrednost kazalnika	Ciljna vrednost v letu 2020	Realizacija
Razstavna in prireditvena dejavnost; promocija kulturne dediščine in gradiv posebnih zbirk	Načrt razstavne in prireditvene dejavnosti UKM.	Št. razstav: 22	**REALIZIRANO** 17 razstav (3 spletne) – 77 %.
		Št. prireditev: 70	**DELNO REALIZIRANO** 26 prireditev – 37,14 %.
Promocija knjižnične zbirke in storitev UKM	Promocija knjižničnih storitev prek sodobnih medijev.	Vzpostavitev"e-vodičev" po storitvah UKM.	**NEREALIZIRANO** Naloga prestavljena v 2021.
	Urejeno promocijsko mesto na zunanjščini zgradbe (namestitev promocijske/oglasne table na južni fasadi zunanjščine zgradbe UKM (ob garaži); osvežitev vsebin na stebrih pod arkadami UKM).	Ureditev promocijskega mesta na zunanjščini zgradbe (namestitev promocijske/oglasne table na južni fasadi zunanjščine zgradbe UKM (ob garaži); osvežitev vsebin na stebrih pod arkadami UKM).	**NEREALIZIRANO** Naloga prestavljena v 2021.

6.5 Akcijski načrt UKM za študijsko leto 2021/2022

1. Analiza izposoje knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih glede na način nabave in stopnjo dostopnosti	
Odgovorne osebe: Renata Močnik, Maja Jelen Rok: 30. 9. 2022	– Z analizo izposoje knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih glede na način nabave bomo pridobili uvid v korpus gradiva, ki rezultira večino povpraševanja po gradivu, ki ga ponujamo. Pomembna parametra sta tudi stopnja dostopnosti ter vrsta vsebine knjižničnega gradiva. Z analizo in ukrepanjem želimo obrniti tred števila izposoj knjižničnega gradiva navzgor.
2. Priprava dokumenta o upravljanju s knjižnično zbirko	
Odgovorna oseba: mag. Branka Kerec Prekoršek v okviru Komisije za nabavo knjižničnega gradiva Rok: 30. 9. 2022	– Veljaven Dokument o nabavi knjižničnega gradiva UKM bomo nadgradili z celovitim obravnavanjem upravljanja knjižnične zbirke v UKM.
3. Klasifikacija informacij za uporabnike, metodologija beleženja za potrebe evidence	
Odgovorna oseba: Sandra Kurnik Zupanič, Mateja Borak, dr. Vlasta Stavbar Rok: 30. 9. 2022	– Posredovanje informacij je knjižnična storitev, v kateri knjižničarji uporabniku nudijo informacije za zadovoljitev njihovih informacijskih potreb. Z metodologijo spremljanja posredovanja informacij bomo dobili uvid v potrebe uporabnikov pri obisku knjižnice ali v stiku s knjižnico po različnih komunikacijskih kanalih.
4. Študij življenjskih stilov potencialnih uporabnikov z namenom identificirati spremenjene potrebe po študijskih gradivih zaradi sprememb v načinih študija	
Odgovorna oseba: dr. Jerneja Ferlež v sodelovanju s Komisijo za kakovost UKM (izvedba po fazah)	– Poznavanje potreb in še bolj pričakovanj uporabnikov v njihovem vsakdanu, v profesionalnem življenju in v njihovem prostem času bodo osnova za nadgradnjo obstoječih storitev in za oblikovanje novih.
5. Idejni elaborat Mladi družini prijazna knjižnica (sodelovanje s Študentskim svetom UM	
Odgovorna oseba: Dejan Kac (izvedba po fazah)	– Za mlade je družina pomembna vrednota in predvidevamo, da je med študentsko populacijo na Univerzi v Mariboru tudi nekaj mladih družin. S prilagojenimi storitvami želimo zanje ustvariti boljše pogoje uporabe knjižnice in prispevati k temu, da bi lahko lažje usklajevali študij in družinsko življenje.
6. Predlog ukrepov za večje zadovoljstvo zaposlenih v UKM	
Odgovorna oseba: Mojca Žuželj Ogrizek (izvedba po fazah)	– Zaposlenim v UKM bomo omogočili večje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, s katerim želimo povečati zadovoljstvo zaposlenih. Sodelavci so soustvarjalci uspeha knjižnice. Lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja lahko prinese delo brez dodatnih skrbi in stresa, ki poveča motivacijo in učinkovitost zaposlenih.
7. Revizija Kazalnikov kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti UM	
Odgovorna oseba: Komisija za kakovost UKM Rok: 30. 9. 2022	– Kazalniki kakovosti za spremljanje knjižnične dejavnosti na UM so bili sprejeti na Senatu UM leta 2017. Zaradi intenzivnih sprememb v visokošolskem prostoru in posledično tudi knjižničarstvu bomo kazalnike posodobili in jih posredovali v potrditev organom UM.
8. Spremljanje realizacije akcijskega načrta samoevalvacijskega poročila (trimesečno)	
Odgovorna oseba: Kolegij ravnateljice (izvedba po fazah)	– Spremljanje realizacije akcijskega načrta samoevalvacijskega poročila bo del trimesečnega pregleda uresničevanja zastavljenih ciljev v načrtu dela UKM.